

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ
ΕΤΠΑ & ΤΣ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ
«ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ και ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ»
και «ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ»**

ΠΡΑΚΤΙΚΑ

***2^{ης} ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ
ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ του ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ
«Περιβάλλον και κλιματική αλλαγή»
του ΕΣΠΑ 2021-2027***

ΠΕΜΠΤΗ 23 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 2023

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ και ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΕΤΠΑ & ΤΣ ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ «ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ και ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ» και «ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ»

2^{ης} ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ του ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ «Περιβάλλον και κλιματική αλλαγή» του ΕΣΠΑ 2021-2027

ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΔΙΑΤΑΞΗ

I. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

1. Έγκριση της Ημερήσιας Διάταξης
2. Έγκριση πρακτικών προηγούμενης συνεδρίασης Επιτροπής Παρακολούθησης.
3. Εισήγηση του Προέδρου της Επιτροπής Παρακολούθησης.
4. Εισαγωγική παρέμβαση εκπροσώπων Ευρωπαϊκής Επιτροπής

II. ΠΡΟΟΔΟΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

1. Πορεία υλοποίησης του Προγράμματος.
2. Προγραμματισμός προσκλήσεων
3. Σχέδιο αξιολόγησης του Προγράμματος.
4. Προετοιμασία εμβληματικών δράσεων του Προγράμματος

Παρουσίαση Οδηγού JASPERS για την ολιστική αντιμετώπιση
διαχείρισης υδατικών πόρων

Παρουσίαση Οδηγού JASPERS για τις Μονάδες ανάκτησης ανακύκλωσης

Παρουσίαση οδικού χάρτη για την υλοποίηση της Πρωτοβουλίας GReco Islands

5. Πρόοδος υλοποίησης των δράσεων επικοινωνίας και προβολής του Προγράμματος

6. Παρεμβάσεις Εκπροσώπων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

III. ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

Παρεμβάσεις Εθνικής Αρχής Συντονισμού επί οριζόντιων θεμάτων.

IV. ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΜΕΛΩΝ ΣΥΖΗΤΗΣΗ

V. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

ΠΕΜΠΤΗ 23 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 2023

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ: ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΖΕΡΒΟΣ

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ (Γ. ΖΕΡΒΟΣ): Να σας καλωσορίσω. Αφού είμαστε έτοιμοι, μπορούμε να ξεκινήσουμε τις εργασίες της συνεδρίασης της 2^{ης} Επιτροπής Παρακολούθησης του Προγράμματος «Περιβάλλον και Κλιματική αλλαγή 2021-2027», να σας ευχαριστήσω για την παρουσία σας και να πάμε στο τυπικό κομμάτι.

I. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

Έγκριση ημερήσιας διάταξης

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ: Σας έχει διανεμηθεί η ημερήσια διάταξη και παρακαλώ τα μέλη για την έγκριση της ημερήσιας διάταξης.

Έγκριση της Ημερήσιας Διάταξης της 2ης Συνεδρίασης της Επιτροπής Παρακολούθησης του Προγράμματος «Περιβάλλον και Κλιματική Αλλαγή»

Έγκριση πρακτικών προηγούμενης συνεδρίασης Επιτροπής Παρακολούθησης

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ: Παράλληλα πρέπει να εγκριθούν τα πρακτικά της συνεδρίασης της 1^{ης} Επιτροπής Παρακολούθησης του Προγράμματος όπως αυτά σας έχουν δοθεί.

Έγκριση πρακτικών προηγούμενης συνεδρίασης της Επιτροπής Παρακολούθησης

Εισήγηση του Προέδρου της Επιτροπής Παρακολούθησης

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ: Να ξεκινήσουμε τη συνεδρίαση με μια πολύ σύντομη τοποθέτηση. Είναι η 2^η συνεδρίαση της Επιτροπής Παρακολούθησης του Προγράμματος «Περιβάλλον και Κλιματική αλλαγή 2021-2027», είναι ίσως το πλέον φιλόδοξο Πρόγραμμα της προγραμματικής περιόδου με ένα μεγάλο προϋπολογισμό στα 3,6 δις και είναι αποτέλεσμα μιας πολύ σκληρής, δύσκολης, αλλά συνάμα αποδοτικής διαπραγμάτευσης των ελληνικών Αρχών με τις Υπηρεσίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Είναι ένα πάρα πολύ φιλόδοξο Πρόγραμμα και το θετικό είναι ότι εδράζεται σε μια υφιστάμενη, ολοκληρωμένη και άρτια στρατηγική των επιμέρους Τομέων.

Η μέχρι σήμερα πορεία υλοποίησης του Προγράμματος όπως θα παρουσιαστεί στη συνέχεια από τον Προϊστάμενο της Διαχειριστικής Αρχής επί της ουσίας εδράζεται στην έκδοση τριών προσκλήσεων σε νέες δράσεις και σε νέα αντικείμενα, τα οποία δεν αποτελούν συνέχεια του Προγράμματος ΥΜΕΠΕΡΑΑ 2014-2020.

Και αυτό γιατί πρέπει πρώτα να ολοκληρωθεί το ΥΜΕΠΕΡΑΑ με όλα τα γνωστά προβλήματα, δυστοκίες και καθυστερήσεις που υπάρχουν, να διασφαλιστεί η μη απώλεια πόρων, να δούμε ποια είναι τα έργα τα οποία πρόκειται να μεταφερθούν και ποιος είναι ο προϋπολογισμός αυτών και μετά να συνεχίσουμε την εξέλιξη της πορείας του Προγράμματος στο σύνολο των αξόνων του.

Αυτό το οποίο θέλω να πω κλείνοντας είναι ότι έχει γίνει πάρα πολύ μεγάλη δουλειά και από το συναρμώδιο Υπουργείο, απ' όλους τους

εμπλεκόμενους φορείς και κυρίως από τη Διαχειριστική Αρχή. Οι παθογένειες που υπήρχαν στο Πρόγραμμα ΥΜΕΠΕΡΑΑ να μην παρουσιαστούν στην υλοποίηση του Προγράμματος «Περιβάλλον και Κλιματική αλλαγή».

Και αυτό είναι δεδομένο ότι θα γίνει και θέλω να είμαι πάρα πολύ σαφής σε αυτό το θέμα. Αυτό δεν είναι απλώς μια θεωρητική τοποθέτηση, είναι ένα πράγμα το οποίο θα διακριβωθεί το αμέσως επόμενο χρονικό διάστημα με βάση ποσοτικά στοιχεία.

Δεν θα ήθελα να επεκταθώ σε κάτι άλλο, θα ήθελα να δώσω τον λόγο στους συναδέλφους Γενικούς Γραμματείς του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας για τις δικές τους τοποθετήσεις και την παρουσίαση πολύ συνοπτικά της στρατηγικής και των δράσεων που πρόκειται να υλοποιηθούν στον τομέα αρμοδιότητας εκάστου.

Θα ξεκινήσω από τον κ. Μπακογιάννη ο οποίος είναι δίπλα μου και συνεχίζουμε με τους υπόλοιπους συναδέλφους.

Ε. ΜΠΑΚΟΓΙΑΝΝΗΣ: Καλή σας μέρα και από εμένα. Ήθελα να αναφερθώ συνοπτικά στην στρατηγική την οποία έχουμε αναπτύξει, η οποία βασίζεται ως επί το πλείστον στις κατευθύνσεις που έχει δώσει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ακολουθώντας τη μεγάλη ιδέα για την «Πράσινη Συμφωνία».

Στο πλαίσιο αυτής της μεγάλης προσπάθειας για την κλιματική ουδετερότητα, έχουμε αναλάβει ήδη κάποιες σημαντικές πρωτοβουλίες ως Γραμματεία για τις οποίες ήδη είμαστε σε συνεργασία και σε συνέργεια με τους αντίστοιχους stakeholders κυρίως τους ΟΤΑ Α και Β βαθμού για να πετύχουμε μέχρι το 2030 τους στόχους για την κλιματική ουδετερότητα.

Αυτό το μεγάλο Πρόγραμμα το οποίο έχουμε ξεκινήσει με πολλά Μνημόνια συνεργασίας με τους Δήμους, σκεφτείτε πάνω από 90 Δήμοι έχουν υπογράψει Μνημόνιο συνεργασίας με το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας σε αυτή την προσπάθεια της δημιουργίας κλιματικών συμφωνιών για τη μείωση των εκπομπών του CO₂ έρχεται και εξειδικεύεται στο Πρόγραμμά μας και αντίστοιχα στο Πρόγραμμα τώρα το ΠΕΚΑ με μια σειρά από δράσεις τις οποίες θα σας παρουσιάσω στη συνέχεια.

Παράλληλα η Γραμματεία μας έχει την ευθύνη σε συνεργασία με το Υπουργείο Πολιτισμού της διατήρησης της αρχιτεκτονικής και πολιτιστικής κληρονομιάς. Υπενθυμίζω ότι είναι συνταγματική υποχρέωση της πολιτείας η

διατήρηση του αρχιτεκτονικού πλούτου, επομένως μέχρι σήμερα το κράτος δέσμευε χαρακτηρίζοντας κτίρια τα οποία είχαν μια αναβαθμισμένη αρχιτεκτονική ποιότητα ως διατηρητέα, είτε ως μνημεία και τα άφηνε στην τύχη τους, μεταφέροντας όλο το βάρος της αποκατάστασης αυτών των κτιρίων στους ιδιοκτήτες.

Η εικόνα που παρουσιάζει σήμερα το δομημένο περιβάλλον με τα διατηρητέα μας κτίρια και τα μνημεία, είτε αυτά ανήκουν στο δημόσιο είτε ανήκουν σε ιδιωτικούς φορείς, προφανώς δεν ταιριάζει και δεν συνάδει με την ποιότητα ενός δομημένου περιβάλλον που θα έπρεπε να υπάρχει, γι' αυτό και βλέπουμε πάρα πολλά εγκαταλελειμμένα κτίρια, πάρα πολλά κτίρια τα οποία βρίσκονται με παρεμβάσεις για την ασφάλεια των περιοίκων, των πεζών, με κατασκευές δηλαδή που προστατεύουν από την πτώση των διαφόρων οικοδομικών υλικών.

Άρα θεωρούμε μια σημαντική προτεραιότητα αυτά τα κτίρια να αναβαθμιστούν ενεργειακά, να αποκατασταθούν όσον αφορά τα ζητήματα της στατικής τους επάρκειας και να επαναχρησιμοποιηθούν, δηλαδή να ξαναμπούν στο αστικό περιβάλλον έχοντας πάρει χρήσεις οι οποίες να είναι και συμβατές με το πολεοδομικό περιβάλλον, αλλά κυρίως να έχουν τη σημαντική συμμετοχή στη συντήρησή τους.

Αξίζει να αναφερθώ ότι σε αυτό τον σχεδιασμό που σας ανέφερα για την κλιματική ουδετερότητα που παίζει ένα σημαντικό ρόλο η αναβάθμιση των κτιρίων, η ενεργειακή, που ήδη δουλεύεται από την αντίστοιχη Γενική Γραμματεία της Ενέργειας αλλά εγώ σας μιλάω πιο πολύ για τα διατηρητέα κτίρια και τα μνημεία, έρχεται να κουμπώσει και με την πολύ μεγάλη προσπάθεια που γίνεται για το New European Bauhaus, τον λεγόμενο και NEB όπου και αυτή είναι μια πρωτοβουλία την οποία έχουμε αγκαλιάσει και προσπαθούμε σιγά - σιγά να βρούμε τρόπους με τους οποίους τόσο τα υφιστάμενα κτίρια τα οποία αρχίζουν και έχουν πολύ μεγάλη παλαιότητα πλέον, ακόμη και από τη μεταπολεμική περίοδο, πως θα μπορέσουν να έχουν αρχές οι οποίες στηρίζονται στο New European Bauhaus.

Άρα αν λάβουμε υπόψη μας αυτά τα στοιχεία, δηλαδή κλιματική ουδετερότητα, New European Bauhaus και τη συνταγματική υποχρέωσή μας που έχει να κάνει με την προστασία και τη διατήρηση της αρχιτεκτονικής και πολιτιστικής κληρονομιάς, έχουμε ήδη αναπτύξει ένα Πρόγραμμα το έχουμε

ονομάσει «ΔΙΑΤΗΡΩ» το οποίο μάλιστα το περιμένει πάρα πολύ ο κόσμος ο οποίος έχει σχέση με τα διατηρητέα είτε είναι φυσικά πρόσωπα, είτε Νομικά Πρόσωπα.

Το Πρόγραμμα αυτό αυτή τη στιγμή ολοκληρώνονται οι οδηγοί και θα σταλούν μέχρι τέλος του χρόνου στη Διαχειριστική Αρχή για έλεγχο με στόχο το 1^ο τρίμηνο του 2024 να βγάλουμε την πρόσκληση προς τους δημοσίους φορείς. Στο σημείο αυτό να αναφέρω ότι όλο αυτό το διάστημα των τελευταίων τριών χρόνων με αλλεπάλληλες επαφές και συναντήσεις με το συναρμόδιο Υπουργείο Υποδομών, αλλά και με φορείς που έχουν στην κατοχή τους διατηρητέα κτίρια είτε μνημεία που δεν μπορούσαν να τα αποκαταστήσουν, έχουμε έρθει σε επαφή και τους έχω εξηγήσει το πόσο σημαντικό είναι όταν θα ανοίξουμε αυτή την πρόσκληση, η οποία θα είναι με άμεση αξιολόγηση, να έχουν ολοκληρωμένες μελέτες με οικοδομική άδεια. Γιατί το ποσό των 70 εκατομμυρίων το οποίο υπάρχει, κατά την άποψή μου είναι πάρα πολύ μικρό, αν σκεφτεί κάποιος ότι η αποκατάσταση ενός διατηρητέου ή ενός μνημείου μπορεί να ξεπεράσει σε κόστος τα 4.000 € το τετραγωνικό.

Σκεφτείτε ότι ήδη έχουμε κάνει συνεννόηση με το Υπουργείο Πολιτισμού και το Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, το εμβληματικό κτίριο Γκίνη το οποίο είναι στην καρδιά της Πατησίων, σχετίζεται με την πολύ μεγάλη ιδέα της ανάπτυξης του κέντρου της Αθήνας που βλέπετε τώρα τις προσπάθειες που γίνονται με το αρχαιολογικό Μουσείο, με τον αρχιτεκτονικό διαγωνισμό, με την αναβάθμιση της πλατείας Εξαρχείων που έρχεται και το ΜΕΤΡΟ, τον γενικότερο εξωραϊσμό της περιοχής.

Έχουμε και αυτό το κτίριο το οποίο ήταν επί χρόνια κατειλημμένο και αποτελούσε και μια εστία παραβατικότητας, αυτό το κτίριο είναι ήδη ώριμο, έχει προϋπολογισμό αυτό μόνο του 30 εκατομμύρια. Άρα καταλαβαίνετε ότι με το που θα ανοίξει η πρόσκληση είναι στη φάση τώρα της προέγκρισης της οικοδομικής άδειας, έχει πάρει εγκρίσεις από το Υπουργείο Πολιτισμού, από το Υπουργείο Περιβάλλοντος, έχει όλες τις μελέτες σε επίπεδο οριστικής μελέτης -προχθές συζητούσα πάλι με τον Πρύτανη για το θέμα αυτό- εγκρίνεται η οικοδομική άδεια έρχεται και αμέσως παίρνει τη χρηματοδότηση. Δεν χρειάζεται ούτε Τεχνική Βοήθεια, ούτε ωρίμανση, ούτε τίποτα.

Αντίστοιχες τέτοιες περιπτώσεις έχουμε πάνω από 10 κτίρια του δημοσίου τα οποία είναι έτοιμα την επόμενη στιγμή που θα ανοίξει η πρόσκληση για να μπουν για χρηματοδότηση.

Άρα θεωρώ ότι πάρα πολύ σύντομα, ίσως και λιγότερο από ένα – ενάμιση μήνα από το άνοιγμα της πρόσκλησης, θα έχουμε σχεδόν υπερδεσμεύσει το ποσό των 70 εκατομμυρίων, που κατά την άποψή μου το έχω αναφέρει και στη Διαχειριστική Αρχή, είναι πάρα πολύ μικρό, όταν σκεφτείτε ο αριθμός των διατηρητέων κτιρίων στη χώρα και των μνημείων, χονδρικά από τις καταγραφές που έχουμε κάνει, ξεπερνάνε τις 40.000.

Έχω μια βάση δεδομένων την οποία μπορώ να κοινοποιήσω στη Διαχειριστική Αρχή και να σας τη δώσω με access password και τα λοιπά, έχουμε κάνει ένα gis στο οποίο έχουμε βάλει με στίγμα το κάθε διατηρητέο κτίριο, μέσα έχει την φωτογραφία του, την κατάσταση που είναι, το ΦΕΚ της διατήρησής τους προκειμένου να έχουμε μια βάση δεδομένων για να γνωρίζουμε τι συμβαίνει με αυτό το απόθεμα.

Ο πρώτος έλεγχος μας δείχνει ότι είναι αδύνατο προφανώς η πολιτεία ούτε με τη χρηματοδότηση της Ευρώπης να μπορέσει να δώσει αυτά τα οικονομικά κίνητρα για να μπορέσουν να αποκατασταθούν αυτά τα κτίρια, γι' αυτό και τώρα εξετάζουμε -γι' αυτό σας λέω ότι υπάρχει μια ολοκληρωμένη στρατηγική και ολοκληρωμένη πολιτική- να δώσουμε πολεοδομικά κίνητρα. Ξέρετε πολλές φορές τα πολεοδομικά κίνητρα είναι πιο ισχυρά από τα οικονομικά κίνητρα, όταν δίνεις τη δυνατότητα σε ένα διατηρητέο κτίριο να πάρει αυτές τις χρήσεις οι οποίες μπορούν να το κάνουν πιο παραγωγικό, είτε να διατηρήσει το κτίριο τη φυσιογνωμία που έχει και να δώσει τη δυνατότητα με μεγαλύτερους όρους δόμησης προσθηκών, το οποίο ουσιαστικά τον υπόλοιπο συντελεστή να τον χρησιμοποιήσει, να τον αξιοποιήσει προς τη δημιουργία ενός συμπληρωματικού κτηρίου το οποίο προφανώς θα είναι συμβατό αρχιτεκτονικά με το υφιστάμενο κτίριο.

Παράλληλα έχουμε ενεργοποιήσει τη μεταφορά του συντελεστή δόμησης με τη βοήθεια του Ταμείου Ανάκαμψης πάλι από την Ευρώπη. Έχουμε κάνει μελέτες για τη ψηφιακή Τράπεζα γης, άρα η πολύ μεγάλη ιδέα της μεταφοράς του συντελεστή δόμησης που είχε πέσει στο Συμβούλιο της Επικρατείας έρχεται τώρα με τις Ζώνες υποδοχής συντελεστή και το χρηματιστήριο της μεταφοράς του συντελεστή δόμησης, να μπορεί να υπάρχει

ένας κουβάς οικονομικός ιδιωτικών χρημάτων, τα οποία σε συνεργασία με τα χρήματα τα οποία θα δοθούν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, να μπορέσουν να δίνονται στους ιδιοκτήτες των ακινήτων των διατηρητέων κτιρίων, για να έχουμε αυτή την χρηματοδότηση.

Αυτά για το Πρόγραμμα «ΔΙΑΤΗΡΩ». Όπως σας είπα έχουμε σχεδιάσει ένα πρώτο πυλώνα για τα δημόσια και ένα μικρότερο πυλώνα για τα ιδιωτικά. Γιατί μικρότερος πυλώνας για τα ιδιωτικά; Γιατί πρωτίστως στα ιδιωτικά κτίρια υπάρχει ένα ζήτημα διαχείρισης με την κρατική ενίσχυση. Θα πρέπει να δούμε και είναι από αυτά τα οποία έχουμε ζητήσει για την εξειδίκευση, να δούμε πως θα διαχειριστούμε το θέμα των κρατικών ενισχύσεων.

Έχουμε ήδη πολύ μεγάλη ζήτηση από διατηρητέα κτίρια και μνημεία που ανήκουν σε ιδιώτες. Ένα παράδειγμα θα αναφέρω για να μην κουράσω, πολύ πρόσφατα μπορεί να το ακούσατε και από τον Τύπο και από τις εφημερίδες έγινε μια μεγάλη παρουσίαση για την επανάχρηση του παλαιού εργοστασίου στη Θεσσαλονίκη το ΦΙΞ. Το ΦΙΞ ήταν το παλιό εργοστάσιο αν κάποιος γνωρίζει την περιοχή, είναι ένα πραγματικά στολίδι κτίριο της βιομηχανικής περιόδου εκεί που παρασκευαζόταν η μπίρα, το αγόρασε μια ιδιωτική εταιρεία και μπήκε στη διαδικασία αποκατάστασης του μνημείου και επανάχρησης.

Εμείς δώσαμε πολεοδομικά κίνητρα με το Υπουργείο Πολιτισμού να μπορέσει να δομήσει δίπλα και κάποια κτίρια γραφείων. Το όλο project όμως ξεπερνάει τα 150 εκατομμύρια. 150 εκατομμύρια για μια ιδιωτική εταιρεία, όταν έρχεται να επενδύσει, καταλαβαίνετε πρέπει να υπάρχει ένας κύκλος απόσβεσης αυτών των χρημάτων, που δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερος των 30 χρόνων.

Δεν βγαίνει οικονομικά αυτό το project και μας προσέγγισαν προκειμένου να δούμε αν θα μπορούσε να υπάρξει κάποια χρηματοδότηση για το διατηρητέο κτίριο όσον αφορά από το Πρόγραμμα ΔΙΑΤΗΡΩ.

Η συγκεκριμένη χρήση που θα έχει είναι πολιτισμού, άρα δεν παράγει χρήματα. Όμως τα συνοδά έργα τα οποία βρίσκονται στο Οικοδομικό Τετράγωνο θα είναι γραφεία τα οποία θα μισθώνονται μαζί με χρήσεις αναψυχής, τουρισμού, εστιατόρια και τα λοιπά.

Οπότε πρέπει να βρούμε αυτή τη χρυσή τομή, ώστε να μπορέσουμε να δίνουμε χρηματοδότηση στους ιδιώτες για την αποκατάσταση των διατηρητέων κτιρίων και των μνημείων, μειώνοντας ίσως αυτό το ποσό που θεωρείται κρατική ενίσχυση, αλλά από την άλλη να τους δώσουμε τη δυνατότητα να πάρουν αυτό το μέρος της χρηματοδότησης, για να μπορέσει ουσιαστικά να είναι ελκυστικό προς έναν επενδυτή να αγοράσει ένα διατηρητέο κτίριο.

Παράλληλα δεν σας κρύβω ότι συζητάμε με τα συναρμόδια Υπουργεία και άλλες μορφές κινήτρων. Ας πούμε η επανεξέταση του μέτρου της Golden Visa που θα μπορούσε ενδεχομένως να εξειδικεύεται στα διατηρητέα κτίρια και στα μνημεία, πάλι σε μια προσπάθεια συμπληρωματικά με τη χρηματοδότηση του ΔΙΑΤΗΡΩ το οποίο το θεωρούμε ως μια πρώτη δεξαμενή, να υπάρχουν κι άλλα κίνητρα για τα οποία θα μπορέσουμε να φέρουμε χρήματα γι' αυτό το θέμα.

Κλείνω με το θέμα του ΔΙΑΤΗΡΩ, ήθελα να σας μιλήσω επίσης για το Πρόγραμμα ΔΙΑΒΙΩ και ΑΝΑΚΑΙΝΙΖΩ. Το κομμάτι ΑΝΑΚΑΙΝΙΖΩ γίνεται πάλι σε συνεργασία με την ενέργεια, το ΔΙΑΒΙΩ όμως θεωρούμε ένα πολύ σημαντικό Πρόγραμμα που έχει να κάνει με την πρόσβαση των εμποδιζόμενων ατόμων και δεν λέω των ατόμων με αναπηρία μόνο, γιατί σε συνέχεια και της στρατηγικής που υπάρχει από την Ευρώπη για να κάνουμε τις πόλεις μας περισσότερο προσβάσιμες στα εμποδιζόμενα άτομα και όταν λέμε «εμποδιζόμενα άτομα» εννοούμε πρωτίστως τα άτομα με αναπηρία, αλλά δευτερευόντως όλους τους υπόλοιπους οι οποίοι βρίσκονται σε μια πόλη και χρειάζονται να έχουν μια καλύτερη ευελιξία μετακίνησης δηλαδή έναν ηλικιωμένο, μια μαμά με ένα καροτσάκι, ένας άνθρωπος ο οποίος κάποια στιγμή είχε ένα ατύχημα στη ζωή του και χρειάζεται μια βοήθεια, πρέπει την πόλη μας και τα κτίριά μας να τα κάνουμε προσβάσιμα.

Το Πρόγραμμα αυτό το ΔΙΑΒΙΩ είναι ένα Πρόγραμμα το οποίο στοχεύει εκτός από την ενεργειακή αναβάθμιση να καταστήσει τόσο τα δημόσια κτίρια όσο και τα ιδιωτικά προσβάσιμα στα εμποδιζόμενα άτομα και σε συνδυασμό με τις αστικές αναπλάσεις όπου είναι βασική προτεραιότητα η προσβασιμότητα να μπορέσει να καταστήσει και τις δημόσιες υποδομές, τα πάρκα, τις πλατείες, τα πεζοδρόμια, τη συνέργεια με τη δημόσια συγκοινωνία

τα λεωφορεία, το ΜΕΤΡΟ, τα αεροδρόμια να είναι προσβάσιμα προς τα εμποδιζόμενα άτομα.

Στο μέτρο της ενίσχυσης της αστικής ανθεκτικότητας απέναντι στην κλιματική αλλαγή και μετά από κατεύθυνση που μας έδωσε ο Υπουργός ετοιμάζουμε τώρα και εξειδικεύουμε ένα Πρόγραμμα που έρχεται πάλι και κουμπώνει σε αυτή τη στρατηγική που σας έλεγα της κλιματικής ουδετερότητας για τις πράσινες ταράτσες και τους πράσινους τοίχους.

Όσοι προσγειωνόμαστε στις ελληνικές πόλεις από το αεροπλάνο διαπιστώνουμε από πάνω μια πολύ άσχημη εικόνα που υπάρχει στις ταράτσες των πολυκατοικιών, όπου έχουμε τους ηλιακούς θερμοσίφωνες, τις κεραίες και όλη αυτή την άσχημη εικόνα.

Ήδη ένα μέρος ενεργειακής αναβάθμισης σχετίζεται με την εγκατάσταση φωτοβολταϊκών. Θέλουμε να δώσουμε κίνητρα για το υπόλοιπο κομμάτι να είναι πράσινη ταράτσα, κοινόχρηστη και με αυτό τον τρόπο μπορούμε να δημιουργήσουμε και μια κοινωνικοποίηση στο αστικό περιβάλλον, από τη στιγμή που είναι δύσκολο να κάνουμε χώρους πρασίνου στις πόλεις λόγω της πυκνοκατοίκησης, τουλάχιστον να μπορέσουμε να δημιουργήσουμε κάποια ποιότητα και κάποιο μικροκλίμα στις ταράτσες.

Επίσης οι πράσινοι τοίχοι οι οποίοι συμβάλλουν πάρα πολύ και στην ενεργειακή αναβάθμιση και στη θερμομόνωση και στην αλλαγή του μικροκλίματος.

Όσον αφορά τις πράσινες και μπλε υποδομές και παρεμβάσεις στο δημόσιο χώρο και την αστική αναζωογόνηση, στις προτεραιότητες είναι οι οριοθετήσεις των υδατορεμάτων. Είδαμε το μεγάλο πρόβλημα με την κλιματική κρίση και τις πλημμύρες, που πλέον αρχίζει και επηρεάζει πάρα πολύ το δομημένο περιβάλλον.

Εδώ ήδη υλοποιούμε ένα Πρόγραμμα αστικών αναπλάσεων μέσω του Ταμείου Ανάκαμψης και συμπληρωματικά σε αυτό ολοκληρώνεται ο σχεδιασμός σε επίπεδο οργάνωσης βιώσιμης κινητικότητας δίκτυα ποδηλατοδρόμων, τα οποία έχουν ενταχθεί προς χρηματοδότηση. Μάλιστα κάποια από αυτά έχουν ήδη τις προκαταρκτικές μελέτες χάραξης, υπάρχει ένας κατ' αρχήν προϋπολογισμός 30 εκατομμυρίων με το οποίο είναι να

δημιουργηθούν δίκτυα ποδηλατοδρόμων στην Ελλάδα, σε πόλεις άνω των 100.000.

Ήδη για την Αττική έχουμε βάλει ως προτεραιότητες τη δημιουργία ποδηλατοδρόμων που θα συνδέουν τα Πανεπιστήμια με το κέντρο της Αθήνας, ως ένα έργο άμεσης προτεραιότητας για τον περιορισμό της μηχανοκίνητης κυκλοφορίας και την ενίσχυση της βιώσιμης κινητικότητας.

Υπάρχει ένας άξονας ποδηλατοδρόμων για τον οποίο είχε ένα γίνει ένα πολύ μεγάλο ερευνητικό Πρόγραμμα, ο οποίος συνδέει τους Αγίους Αναργύρους με το Λαύριο. Είναι παλιά σιδηροδρομική γραμμή η οποία είναι καταργημένη και αυτή τη γραμμή θέλαμε να την κάνουμε έναν άξονα περιπάτου -ποδηλάτου.

Μάλιστα από μια έρευνα που είχε γίνει στο αεροδρόμιο ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ γιατί ξέρετε όλα αυτά έχουν και μια συσχέτιση, είχαμε κάνει μια έρευνα και ρωτάγαμε τους ταξιδιώτες αν θα έμεναν μια μέρα παραπάνω στην Αθήνα, αν υπήρχε μια ποδηλατική διαδρομή, όπου θα έκαναν αυτό τον άξονα των 70 χιλιομέτρων και αν θα ήταν ελκυστικό, προκειμένου να ποδηλατήσουν ή να περπατήσουν και να δουν όλο αυτό τον εξωαστικό χώρο της Αττικής και τα αποτελέσματα ήταν θεαματικά.

Το έχουμε δει και σε άλλες πόλεις της Ευρώπης, όπου βλέπουμε ότι ο ποδηλατικός τουρισμός είναι ένας πολύ αναπτυσσόμενος κλάδος. Ήδη βλέπουμε το EuroVelo πόσο μεγάλη δυναμικότητα και αναπτυξιακό πρόσημο το οποίο προσφέρει, άρα σε συνεργασία με τη Διαχειριστική Αρχή εγώ πρότεινα και τώρα είμαστε στη φάση της ολοκλήρωσης ένα μέρος μιας πρόσκλησης που ήταν για τη μικροκινητικότητα και τα κοινόχρηστα ποδήλατα που ίσως δεν προλάβει να ολοκληρωθεί, να περάσει ως συνοδές υποδομές στα δίκτυα ποδηλατοδρόμων, τα οποία έχουμε και να βγάλουμε κι αυτές τις προσκλήσεις προς τις Περιφέρειες και στους Δήμους για να υλοποιήσουμε αυτά τα δίκτυα των ποδηλατοδρόμων και να πιάσουμε τον στόχο τον οποίο έχουμε θέσει.

Θα μείνω σε δυο ακόμη στοιχεία. Το ένα είναι τα ειδικά χωροταξικά πλαίσια για τα οποία οφείλω να σας πω ότι έχουν πολύ μεγάλη πολιτική χροιά, που κι εγώ πριν ως Καθηγητής στο Πολυτεχνείο που διδασκα πάνω στα θέματα της χωροταξίας δεν το φανταζόμουν, τώρα όμως από την

πλευρά του Γενικού Γραμματέα διαπιστώνω πόσο δύσκολο είναι να συγκεράσεις την πολιτική με την κοινωνία των πολιτών, τη διαχείριση που πρέπει να γίνει με τους ΟΤΑ Α και Β βαθμού, προκειμένου να έχεις έναν ολοκληρωμένο σύγχρονο επίκαιρο και σίγουρα κοινώς αποδεκτό σχεδιασμό, για τις Α.Π.Ε., για τον τουρισμό, για τις ιχθυοκαλλιέργειες, για τη βιομηχανία, για τους ορυκτούς πόρους. Πράγματα τα οποία συνδυάζονται, κουμπώνουν, αλλά αν δεν έχει γίνει η σχετική διαβούλευση με την κοινωνία των πολιτών, υπάρχουν πολύ μεγάλες αντιδράσεις.

Και να μην κρυβόμαστε, μπορεί οι Α.Π.Ε. να είναι το μέλλον στην παραγωγή ενέργειας, όμως εδώ έχουμε χάσει πάρα πολύ και η Ευρώπη έχει χάσει πάρα πολύ και εμείς σαν χώρα έχουμε χάσει πάρα πολύ, από τη στροφή που έχει πάρει η μορφή της αντίδρασης κατά των Α.Π.Ε., στις τοπικές κοινωνίες και αυτό προφανώς οφείλεται πρωτίστως σε μια ελλιπή ενημέρωση που υπάρχει και δευτερευόντως στο γεγονός ότι η ανταπόδοση την οποία βλέπουν οι τοπικές κοινωνίες από αυτά τα πολύ μεγάλα έργα των Α.Π.Ε., δεν φαίνεται να αγγίζει τουλάχιστον για την ώρα, τη δική τους τσέπη.

Φαίνεται δηλαδή ότι πιο πολύ «εξυπηρετεί» μεγάλα συμφέροντα εταιρειών που δημιουργούν αυτές τις υποδομές ή που χρησιμοποιούν αυτές τις υποδομές, παρά να βλέπουν σημαντικό όφελος στην καθημερινότητά τους από τη μείωση της ενέργειας την οποία ξοδεύουν.

Θα μείνω τέλος στο θαλάσσιο χωροταξικό πλαίσιο για το οποίο έχουμε σημαντικές προειδοποιήσεις από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Έχω εξηγήσει κι άλλες φορές ότι ο θαλάσσιος χώρος δεν είναι σαν τον χερσαίο χώρο, δεν υπάρχουν δεδομένα, είναι πάρα πολύ δύσκολο στην Ελλάδα που έχει μια τέτοια ακτογραμμή και μια τέτοια νησιωτικότητα να μιλήσεις για θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό, όταν άλλες χώρες της Ευρώπης βρέχονται κατά 50 χιλιόμετρα. Η ακτογραμμή που έχει η Ελλάδα, τα προβλήματα που υπάρχουν με τους γείτονες, ζητήματα που έχουμε με την ΑΟΖ, τα προβλήματα με τα 6 και τα 12 μίλια είναι πολύ δύσκολη πολιτική διαχείριση και ενώ ήδη έχουμε ολοκληρώσει ένα πολύ μεγάλο μέρος από τον σχεδιασμό, η συζήτηση η οποία γίνεται για τη θεσμοθέτησή του ακουμπάει πολλά ζητήματα και εξωτερικής πολιτικής και ζητήματα που έχουν να κάνουν με τη διαχείριση του θαλάσσιου χώρου, για τα οποία χρειάζεται ακόμη αρκετή δουλειά.

Θα κλείσω με τα αιτήματα για τη χρηματοδότηση που έχουμε ζητήσει για Τεχνική Βοήθεια. Έχουμε ζητήσει στους συνεχιζόμενους άξονες του ΠΕΚΑ Τεχνική Βοήθεια που σχετίζεται με δράσεις πληροφόρησης, επικοινωνίας, δράσεις προετοιμασίας υλοποίησης, παρακολούθησης, αξιολόγησης μελετών, συλλογής δεδομένων, ενίσχυση ικανότητας των Αρχών του κράτους και των δικαιούχων για το ΔΙΑΤΗΡΩ και το ΑΝΑΚΑΙΝΙΖΩ, για τις πράσινες τaráτσες και τους πράσινους τοίχους, για τις αστικές αναπλάσεις που αφορά κυρίως τις μελέτες οριοθέτησης των υδατορεμάτων, καθώς επίσης και τις υποχρεώσεις που υπάρχουν από το θαλάσσιο χωροταξικό πλαίσιο κυρίως την αξιολόγηση και τις μελέτες για τη συλλογή δεδομένων, γιατί όπως σας είπα ο θαλάσσιος χώρος δεν έχει μελετηθεί όπως έχει μελετηθεί ο χερσαίος, όπως επίσης και η ενίσχυση της ικανότητας των Αρχών του κράτους και των δικαιούχων.

Αυτή η διάρκεια της ανωτέρω εξειδικευμένης Τεχνικής Βοήθειας υπολογίζουμε να είναι από 12 έως 30 μήνες. Έχει έναν εκτιμώμενο προϋπολογισμό γύρω στα 3,5 εκατομμύρια προ του ΦΠΑ και είναι επιτακτική η ανάγκη έως άμεση, της εύρεσης αυτής της χρηματοδότησης. Σας ευχαριστώ πολύ.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ: Ευχαριστούμε τον κ. Μπακογιάννη για την πάρα πολύ αναλυτική παρουσίαση της στρατηγικής της Γενικής Γραμματείας στους τομείς αρμοδιότητάς του. Αυτό θα το επαναλάβουμε πολλές φορές στην παρουσίαση της ολοκληρωμένης στρατηγικής που έχει το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας στους τομείς αρμοδιότητάς τους.

Να δώσω τον λόγο τώρα στον κ. Βαρελίδη, τον Γενικό Γραμματέα φυσικού περιβάλλοντος και υδάτων για τη δική του παρουσίαση στον τομέα αρμοδιότητάς.

Π. ΒΑΡΕΛΙΔΗΣ: Εγώ θα είμαι πιο συνοπτικός από τον Θύμιο, να πούμε ότι εμείς σα Γραμματεία φυσικά έχουμε κατ' αρχήν την περιβαλλοντική αδειοδότηση που είναι ένα οριζόντιο ζήτημα το οποίο εμπλέκεται και επηρεάζει οριζόντια όλα τα κατασκευαστικά έργα που σχετίζονται με το ΕΤΠΑ και το Ταμείο Συνοχής, είναι προφανές αυτό. Άρα έχουμε σαν στόχο συνέχεια να επιδιώκουμε την βελτίωση του σχετικού νομοθετικού πλαισίου, είτε αυτό αφορά σε μείωση της γραφειοκρατίας, ήδη σε κάποια απλά πράγματα έχουμε κάνει τα αυτονόητα, παραδείγματος χάριν δεν απαιτείται ΜΠΕ για έργα

ύδρευσης και αποχέτευσης, εντός σχεδίου πόλης. Δεν προβλέπεται από την ευρωπαϊκή Οδηγία, δεν υπάρχει κανένας λόγος να το ζητάμε εμείς.

Ταυτόχρονα εμπλουτίζουμε τις προδιαγραφές των περιβαλλοντικών μελετών βάζοντας πιο αντικειμενικά ποσοτικά στοιχεία σε σχέση με την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, εμπνεόμενοι από την προσπάθεια της Commission για να εισάγει την έννοια του climate proofing στην αξιολόγηση των έργων.

Και βέβαια να πω ότι αυτό είναι μια διαρκής προσπάθεια όπου πρέπει να δούμε και τα ζητήματα που θέτει το Συμβούλιο της Επικρατείας κάθε φορά που κάνουμε οποιαδήποτε αλλαγή, κάτι το οποίο μας αναγκάζει κάποιες φορές σε κάποιες καθυστερήσεις γιατί απαιτούνται κάποιες μελέτες πολλές φορές για να αποδεικνύουμε τα αυτονόητα, θα κάνουμε αυτά που πρέπει.

Σε ό,τι αφορά το φυσικό περιβάλλον, περιοχές NATURA αλλά και εκτός περιοχών NATURA και εκεί υπάρχει ένα πολύ μεγάλο ζήτημα, είπε ο Θύμιος προηγουμένως για τις ανεμογεννήτριες και την αποδοχή που έχουν οι ανεμογεννήτριες από τις τοπικές κοινωνίες και το συσχέτισε και με τις οικονομικές απολαβές, σωστό είναι αυτό, τελικά εκεί καταλήγουμε πάντα.

Πολλές φορές η ευαισθησία για το περιβάλλον είναι ένα πρόσχημα. Εμείς σαν Υπουργείο Περιβάλλοντος βέβαια έχουμε σαν στόχευση την προστασία του περιβάλλοντος, για να υπάρχει προστασία του περιβάλλοντος πρέπει να υπάρχει και η αποδοχή της τοπικής κοινωνίας για τον τρόπο με τον οποίο γίνεται αυτή η προστασία, γιατί δεν μπορεί να ένας αστυνομικός ή ένας ελεγκτής για κάθε κάτοικο μιας περιοχής. Άρα πρέπει να βρούμε τη σωστή ισορροπία ανάμεσα στην προστασία και στη δυνατότητα ανάπτυξης.

Δεν είναι εύκολη ισορροπία, γιατί ο καθένας έχει διαφορετικές οπτικές και προσπαθούμε να φανταστούμε και πως θα εξελιχθούν τα πράγματα στο μέλλον, επομένως δεν είναι μια άσκηση που είναι αυστηρά οριοθετημένη. Ο καθένας μπορεί να αφήνει ελεύθερη τη φαντασία του και να φαντάζεται το οτιδήποτε, άρα έχεις να αντιπαρατεθείς και με το φαντασιακό, είτε από τη μια πλευρά είτε από την άλλη. Κάτι το οποίο δυσκολεύει τη συζήτηση.

Παράλληλα σε ό,τι αφορά τις προστατευόμενες περιοχές όπου είναι σε εξέλιξη η διαδικασία των ειδικών περιβαλλοντικών μελετών, οι οποίες πρέπει να ολοκληρωθούν και θα ολοκληρωθούν όλες εντός του 2024. Μια επιπρόσθετη δυσκολία είναι κάποια στοιχεία του νομοθετικού πλαισίου του Νόμου 4685/2020, εδώ με τον Θύμιο τα έχουμε συζητήσει αρκετές φορές. Υπάρχουν κάποιες αστοχίες στις διατάξεις οι οποίες σιγά - σιγά διορθώνονται.

Να σας πω ενδεικτικά και γλαφυρά ότι δεν επιτρέπεται το κολύμπι στις περιοχές NATURA με εξαίρεση την 4^η την περιμετρική ζώνη. Ήσσανος σημασίας, γιατί δεν πρόκειται κανένας να το εφαρμόσει, αλλά παρ' όλα αυτά όταν αυτά πρέπει να αποτυπωθούν σε ένα Προεδρικό Διάταγμα, αυτό δημιουργεί μια εύλογη δυσκολία από πλευράς μας στο να προχωρήσουμε στην υιοθέτηση αν προηγουμένως δεν λυθούν τέτοια πρόδηλα σφάλματα.

Και βέβαια είναι ευθύνη όλων μας να τα εξηγήσουμε πειστικά αυτά και να μπορέσουν να τροποποιηθούν νομοθετικά ως οφείλουν.

Παράλληλα έχουμε υιοθετήσει με το Νόμο 5037/2023 στόχους για την αποκατάσταση του φυσικού περιβάλλοντος. Είναι κάτι καινούργιο, κάτι καινοτόμο το οποίο θέλουμε να αποτυπωθεί και στις δράσεις που θα χρηματοδοτήσουμε με το νέο Πρόγραμμα, ουσιαστικά είναι μια νομοθεσία η οποία βασίζεται στο σχέδιο Κανονισμού που ελπίζουμε ότι θα υιοθετηθεί μέχρι τέλος Μαρτίου από την Ευρωπαϊκή Ένωση και επομένως θα υπάρχει και η ενωσιακή βάση για την περαιτέρω υποστήριξή του.

Να πω επίσης κάτι το οποίο δεν αφορά μόνο τη φύση, αφορά όλους τους τομείς αρμοδιότητας τουλάχιστον της Γενικής Γραμματείας Περιβάλλοντος, είναι ότι θέλουμε να μπορέσουμε να πάμε σε μελέτες οι οποίες είναι πιο ουσιαστικές, λιγότερες και πιο οικονομικές. Δεν θέλουμε τα χρήματα να ξοδεύονται σε μελέτες οι οποίες πολύ συχνά μελετάνε πράγματα τα οποία έχουν μελετηθεί εκατό φορές.

Πρέπει οι όποιοι πόροι να αξιοποιούνται πραγματικά παραγωγικά. Υπάρχει πληθώρα μελετών, πληθώρα στοιχείων θα πρέπει με βάση κατά το δυνατό τα υφιστάμενα στοιχεία να προχωρήσουμε σε έργα υλοποίησης και με βάση αυτή την οπτική θα κινηθούμε.

Σε ό,τι αφορά τα νερά έχουμε πραγματοποιήσει ήδη κάποιες σημαντικές μεταρρυθμίσεις, παραδείγματος χάριν η δημιουργία της Ρυθμιστικής Αρχής Υδάτων ως ένας ουσιαστικά ανεξάρτητος κλάδος της Ρυθμιστικής Αρχής Ενέργειας.

Αντίστοιχα και με τα απόβλητα βέβαια θα τα πει ο Μανώλης, είναι μια σημαντική μεταρρύθμιση. Απομένει η φάση της υλοποίησης, αυτό είναι μόνο το πρώτο βήμα, προχωράμε άμεσα εντός των επόμενων δυο εβδομάδων θα έχουμε τη νέα Κοινή Υπουργική Απόφαση για τον τρόπο κοστολόγησης και τιμολόγησης των Υπηρεσιών Ύδατος. Είναι πολύ σημαντικό γιατί χωρίς τη σωστή κοστολόγηση και τιμολόγηση δεν μπορεί να υπάρχει ορθολογική διαχείριση του νερού.

Αν είναι τσάμπα το νερό, ξοδεύεται αφειδώς. Φυσικά από την άλλη πρέπει να μεριμνούμε έτσι ώστε η τιμή στον τελικό καταναλωτή να είναι προσιτή, δεν πρέπει να είναι ακριβό το νερό. Πρέπει να είναι φτηνό το νερό, επομένως πρέπει να εστιάζουμε σε δράσεις οι οποίες μειώνουν το κόστος παραδείγματος χάριν η μείωση των διαρροών ή μέτρα για τη μείωση του ενεργειακού κόστους που είναι ένα πολύ σημαντικό πρόβλημα λόγω της ενεργειακής κρίσης, η οποία είναι παρατεταμένη και δεν είμαστε καθόλου βέβαιοι ότι οι τιμές θα επιστρέψουν ποτέ στο προηγούμενο επίπεδο αυτό που είχαμε πριν από ενάμιση δυο χρόνια.

Στο πόσιμο νερό έχουμε υιοθετήσει μια ολιστική στρατηγική, αυτή την στρατηγική για να την κάνουμε πράξη χρειαζόμαστε ισχυρότερους παρόχους υπηρεσιών ύδατος και προς αυτή την κατεύθυνση θα ακολουθήσουν άμεσα νομοθετικές ρυθμίσεις. Ο σκοπός είναι όποια έργα πρέπει να κατασκευαστούν, θα πρέπει να μπορούν να λειτουργούν και σωστά. Είναι πολύ σημαντικό να αντιμετωπίσουμε το ζήτημα της ορθής λειτουργίας των έργων, δεν επιτρέπεται παραδείγματος χάριν βιολογικοί καθαρισμοί να μην μπορούν να λειτουργήσουν σωστά γιατί είναι πολύ αδύναμοι οι πάροχοι υπηρεσιών ύδατος, που καλούνται να τους λειτουργήσουν, ή να πηγαίνουν οι επιθεωρητές περιβάλλοντος και να βρίσκουν σωρεία παραβάσεων σε έργα βασικών περιβαλλοντικών υποδομών, τα οποία υλοποιούν και λειτουργούν κρατικές ή ημικρατικές δομές.

Επομένως πρέπει να διαμορφώσουμε το κατάλληλο θεσμικό πλαίσιο έτσι ώστε να μπορέσουν όλα αυτά να λειτουργούν όπως πρέπει και να υποστηρίζεται η σωστή συντήρησή τους.

Να πω κάτι για τις αφαλατώσεις οι οποίες είναι αρμοδιότητα του Υπουργείου μας. Έχουμε ολοκληρώσει τα κριτήρια με τα οποία πρέπει να γίνεται η προτεραιοποίηση των έργων αφαλάτωσης, γνωρίζω ότι υπάρχει και μια αντίστοιχη μελέτη από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, την λαμβάνουμε κι αυτήν φυσικά υπόψη, οποιαδήποτε υφιστάμενη μελέτη λαμβάνεται υπόψη, αλλά υπάρχει μια σαφής εικόνα για τα πράγματα τα οποία θέλουμε να κάνουμε, ποια πρέπει να γίνουν πρώτα, δεύτερα, τρίτα και τα λοιπά.

Η σειρά με την οποία πρέπει να γίνουν οι αφαλατώσεις, ένα έργο πολύ σημαντικό ειδικά για τις νησιωτικές περιοχές που στερούνται υδατικών πόρων.

Παράλληλα επειδή το ζήτημα των νερών και λόγω των καταστροφικών πλημμυρών στη Θεσσαλία έχει έρθει στο πολιτικό προσκήνιο, γνωρίζετε ότι ο Πρωθυπουργός ανακοίνωσε στην Έκθεση της Θεσσαλονίκης ότι θα προχωρήσουμε στη δημιουργία ενός Οργανισμού που θα λειτουργήσει ως πιλότος για την περιοχή της Θεσσαλίας αρχικά με σκοπό να συγκεντρώσουμε όλες τις αρμοδιότητες διαχείρισης των υδάτων σε αυτό τον Οργανισμό και να υπάρχει μια ολιστική προσέγγιση του ζητήματος της διαχείρισης και προστασίας των υδάτων.

Σε αυτή την κατεύθυνση άμεσα, εντός της επόμενης εβδομάδας νομίζω, θα ανακοινωθούν πολύ περισσότερες λεπτομέρειες για την νομοθετική αυτή πρωτοβουλία, που είπα θα λειτουργήσει σαν πιλότος για όλη την Ελλάδα και ελπίζουμε ότι θα βοηθήσει σημαντικά στην ορθότερη διαχείριση των υδάτων για τη χώρα, που βέβαια το βασικό πρόβλημα στις περισσότερες περιοχές δεν είναι οι πλημμύρες, είναι η λειψυδρία.

Αυτό είναι το πρόβλημα που αντιμετωπίζουμε σε μόνιμη και επαναλαμβανόμενη βάση, αλλά βέβαια βλέπουμε ότι οι ίδιες περιοχές που μαστίζονται από λειψυδρία, έχουν και το πρόβλημα των πλημμυρών. Άρα νομίζω ότι είναι ένα καλό παράδειγμα για το πώς η ολιστική διαχείριση των υδάτων μπορεί να δώσει λύσεις σε πολλά προβλήματα.

Τέλος να πω ότι φυσικά υπάρχουν τα ζητήματα ποιότητας ατμόσφαιρας και κλιματικής αλλαγής. Σε ό,τι αφορά τα ζητήματα ποιότητα ατμόσφαιρας δυστυχώς δεν υπάρχουν εύκολες λύσεις σε ό,τι αφορά την αστική ρύπανση σε ό,τι αφορά την Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη. Στην Αθήνα οι αιτίες της ατμοσφαιρικής ρύπανσης σχετίζονται με την κυκλοφορία, επομένως τα μέτρα τα οποία βελτιώνουν τις συνθήκες της κυκλοφορίας και βελτιώνουν και τον στόλο των οχημάτων, είναι αυτά τα οποία έχουν το καλύτερο αποτέλεσμα. Είναι μέτρα όμως τα οποία εκ των πραγμάτων χρειάζονται χρόνο για να υλοποιηθούν. Δεν μπορούν οι πολίτες να πάρουν ηλεκτρικά αυτοκίνητα, δίνουμε 10.000 € επιδότηση αλλά πρέπει να βάλουν κι άλλες 20.000 € μόνοι τους. Δεν είναι εύκολο να βρεθούν, χρειάζεται χρόνος. Επομένως εκεί αναγκαστικά πηγαίνουμε πιο αργά από ό,τι θα θέλαμε.

Στη Θεσσαλονίκη είναι μια διαφορετική περίπτωση γιατί εκεί η κύρια αιτία είναι οι κεντρικές θερμάνσεις, άρα εκεί πρέπει να κινηθούμε με μέτρα που είναι της αρμοδιότητας του κ. Αϊβαλιώτη, αντλίες θερμότητας και τα λοιπά έτσι ώστε να μπορέσουμε να μειώσουμε τα αιωρούμενα σωματίδια τα οποία εκλύονται από την καύση συμβατικών καυσίμων ή βιομάζας και τις άλλες ουσίες οξείδια του αζώτου, οξείδια του θείου.

Σε ό,τι αφορά την κλιματική αλλαγή φυσικά εδώ ένα πλαίσιο, έχουμε μια ευρωπαϊκή νομοθεσία που είναι πάρα πολύ ανεπτυγμένη σε ό,τι αφορά την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής. Έχουμε τον εθνικό κλιματικό νόμο ο οποίος είναι ένας οδικός χάρτης για τις επόμενες δεκαετίες, έχει και μερικά πάρα πολύ συγκεκριμένα μέτρα.

Έχουμε επίσης το ΕΣΕΚ το οποίο κι αυτό είναι ένα εργαλείο πολύ σημαντικό που με πολύ μεγάλη λεπτομέρεια προδιαγράφει την πορεία μέχρι το 2030 και σκοπεύουμε να προχωρήσουμε σε παρεμβάσεις σε ό,τι αφορά την ενίσχυση του θεσμικού πλαισίου αναφορικά με την ανθεκτικότητα τόσο των κρίσιμων υποδομών, όσο και των μη κρίσιμων υποδομών, δηλαδή των κτιρίων σε περιοχές παραδείγματος χάριν που είναι επιρρεπείς σε πλημμύρες και προς αυτή την κατεύθυνση θα προχωρήσουμε και σε κάποιες νομοθετικές πρωτοβουλίες το αμέσως επόμενο χρονικό διάστημα. Ευχαριστώ.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ: Από την πλευρά μας να ευχαριστήσουμε στον Βαρελίδη για την παρουσίαση της στρατηγικής στο δικό του Τομέα, με σειρά που

καθόμαστε τον λόγο θα πάρει ο κ. Αϊβαλιώτης Γενικός Γραμματέας Ενέργειας και Ορυκτών πόρων για ένα θέμα το οποίο θα είναι ένας σημαντικός πυλώνας του καινούργιου προγράμματος, που αυτός είναι η ενέργεια.

A. ΑΪΒΑΛΙΩΤΗΣ: Καλημέρα σας, χαίρομαι που είμαι μαζί σας είναι η πρώτη φορά που συναντιόμαστε καθ' ότι είμαι νέος Γενικός Γραμματέας παρ' όλα αυτά τα άσπρα μαλλιά μου.

Στον Τομέα της ενέργειας η χώρα μας τα έχει πάει πολύ καλά ακολουθώντας τον ευρωπαϊκό δρόμο για την πράσινη μετάβαση και την κλιματική ουδετερότητα. Ήδη η Ελλάδα στην ανάπτυξη των Α.Π.Ε. στο μίγμα ηλεκτροπαραγωγής είναι 7^η στον κόσμο. Καταφέραμε φέτος και είχαμε γύρω στο 41 με 43% συμμετοχή των Α.Π.Ε. στην ηλεκτροπαραγωγή και αυτό μας κάνει πολύ χαρούμενους ότι μπορούμε να συνεχίσουμε στον ίδιο δρόμο, έτσι ώστε να φτάσουμε το 2030 στο 80% συμμετοχή των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στην ηλεκτροπαραγωγή της χώρας.

Μιλώντας για τον στόχο του 2030 καταθέσαμε πριν δυο εβδομάδες σαν Υπουργείο στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή το αναθεωρημένο ΕΣΕΚ για την περίοδο μέχρι το 2030 το οποίο πρέπει να πω ότι είναι πάρα πολύ φιλόδοξο. Βάλαμε τον πήχη ψηλά γιατί θέλουμε να συνεχίσουμε σε αυτό το δρόμο σαν Υπουργείο Ενέργειας και νομίζουμε ότι θα έχουμε τα απαραίτητα εφόδια και τις δυνατότητες να το πετύχουμε.

Μιλώντας με αριθμούς το νέο ΕΣΕΚ για να φτάσει τους στόχους που έχει θέσει, πρέπει να κινητοποιήσει επενδύσεις 165 δις ευρώ μέχρι το 2030. Αυτό σημαίνει γύρω στα 25 δις το χρόνο για να έχουμε μια τάξη μεγέθους.

Είναι πολύ φιλόδοξο, χαίρομαι να το υποστηρίξω ταυτόχρονα αισθάνομαι τεράστια ευθύνη αν θα τα καταφέρει η χώρα να κινητοποιήσει τέτοιου μεγέθους επενδύσεις συνολικά, για να έχουμε μια τάξη του challenge που έχουμε μπροστά μας.

Αναφορικά με την ενέργεια και τους ορυκτούς πόρους που συνοδεύουν την πράσινη μετάβαση critical raw materials, οι άμεσοι στόχοι που έχουμε θέσει εμείς που έχουν ένα οραματικό, στρατηγικό και μεγάλο χαρακτήρα, θα τους αναφέρω συνοπτικά, έχουμε εξαγγείλει ένα πολύ μεγάλο Πρόγραμμα για ανάπτυξη των Offshore αιολικών των θαλάσσιων αιολικών

πάρκων, έτσι ώστε να αξιοποιήσουμε τον τεράστιο πόρο που έχουμε, το δυνατό άνεμο του Αιγαίου. Το αιολικό δυναμικό που έχει η χώρα μας στο Αιγαίο είναι πιθανό το καλύτερο της Μεσογείου και είναι ένας εθνικός πόρος που αν τον κινητοποιήσουμε μπορούμε να φανταστούμε κάποια στιγμή στο μέλλον την Ελλάδα να είναι ένας μεγάλος εξαγωγός ενέργειας, όπως είναι για παράδειγμα η Δανία στη Βόρεια Θάλασσα.

Το Πρόγραμμα που έχουμε εξαγγείλει μιλάει για 1,9 giga τοποθετημένα σε Offshore αιολικά, κατά πλειοψηφία πλωτά. Αυτό σημαίνει ότι υπάρχει τεράστια ουρά στην εφοδιαστική αλυσίδα για να αναπτυχθούν ελληνικές επιχειρήσεις, ναυπηγεία, λιμάνια, εταιρείες συντήρησης αυτών των αιολικών πάρκων και εάν τα καταφέρουμε θα κάνουμε τη θάλασσά μας ένα κατοικημένο τόπο.

Ένα τόπο που θα μπορούμε να τον φανταστούμε σαν ένα μέγλωμα της πατρίδας μας. Είναι ένας πολύ φιλόδοξος στόχος και ο οποίος μπορεί να μας οδηγήσει στην παράλληλη ανάπτυξη του δεύτερου στρατηγικού στόχου που έχουμε, να εντάξουμε μέσα στις ενεργειακές πηγές μας το υδρογόνο και το βιομεθάνιο, που είναι άλλωστε μεγάλες δουλειές για την Ευρώπη που ανοίγονται και μπορούμε να φανταστούμε, για να σας το δώσω σαν εικόνα, μεγάλες εξέδρες αιολικών θαλάσσιων, οι οποίες θα αξιοποιούν την ενέργεια για να κάνουν επιτόπου ηλεκτρόλυση και να φτιάχνουν υδρογόνο, το οποίο θα πηγαίνει με αγωγούς ή με πλοία στους τόπους κατανάλωσης.

Το υδρογόνο θα είναι μια πολύ μεγάλη δουλειά για το μέλλον. Χωρίς το υδρογόνο δεν πρόκειται να επιτευχθούν οι στόχοι της πράσινης μετάβασης για όλο τον κόσμο, γιατί υπάρχουν κατηγορίες ανθρωπογενών δραστηριοτήτων που δεν μπορούν να υποστηριχθούν με ηλεκτρισμό, όπως είναι οι μεταφορές, τα πλοία, τα αεροπλάνα και άλλα μεγάλα τέτοια συγκροτήματα.

Άλλη μεγάλη στρατηγική και μεγάλη δουλειά που θα αναδειχθεί τα επόμενα χρόνια και ελπίζω μέσα στη θητεία αυτής της Κυβέρνησης είναι η τεχνολογία δέσμευσης του διοξειδίου του άνθρακα. Ήδη έχουμε αποφασίσει να χρηματοδοτήσουμε την αποθήκευση του άνθρακα στις παλιές αποθήκες τις εξαντλημένες του Πρίνου στην Καβάλα, όπου εκεί θα μπορεί σε πρώτη φάση τα τοπικά CO₂ να αποθηκεύονται και κάποια στιγμή πολύ σύντομα στο

μέλλον, στη δεύτερη φάση να γίνεται η εμπορική αξιοποίηση. Δηλαδή όλοι οι ρυπαντές που σήμερα δεν μπορούν να αποφύγουν την έκλυση διοξειδίου του άνθρακα, όπως είναι οι χαλυβουργίες, όπως είναι οι τσιμεντοβιομηχανίες να αποθηκεύουν εκεί, αντί να αγοράζουν πιστοποιητικά, να ξοδεύουν για να αποθηκεύουν να κάνουν capture τον άνθρακα και να τον αποθηκεύουν εκεί.

Είναι μια δουλειά η οποία έχει ένα πολύ μεγάλο δυναμικό στο μέλλον. Δεν είμαστε τόσο προικισμένοι με φυσικές αποθήκες, αλλά έχουμε κι εμείς μια αποθήκη, είναι η πρώτη αποθήκη που θα λειτουργήσει εμπορικά στη Μεσόγειο. Θα είμαστε δηλαδή πρωτοπόροι σε αυτή την αγορά στην περιοχή μας. Ταυτόχρονα έχουν αναπτυχθεί φυσικά πολύ μεγαλύτερες δουλειές στην Αμερική, στο Τέξας, η Αγγλία κάνει πολύ μεγάλες επενδύσεις και η Ολλανδία για αποθήκευση στη Βόρεια Θάλασσα.

Είναι μια δουλειά του μέλλοντος που κι αυτή θα συμβάλλει στη δέσμευση των αερίων του θερμοκηπίου, έτσι ώστε να πλησιάσουμε τους στόχους της κλιματικής ουδετερότητας.

Συνδεδεμένα με την κλιματική ουδετερότητα και την πράσινη μετάβαση είναι η αξιοποίηση των κρίσιμων ορυκτών πόρων. Η Ευρώπη δυστυχώς έχει χάσει έδαφος στην αυτονομία σε σπάνιες γαίες ή σε άλλα κρίσιμα ορυκτά και έχει αποφασίσει με ένα regulation που πρόκειται να εφαρμοστεί τον επόμενο χρόνο, να δώσει μεγάλη έμφαση και πιθανώς χρήματα -αν και αυτό ακόμη δεν είναι στο τραπέζι- έτσι ώστε να βοηθήσει τη μεταλλευτική βιομηχανία να ανακαλύψει στο ευρωπαϊκό έδαφος και να εκμεταλλευτεί κρίσιμες πρώτες ύλες που παίζουν μεγάλο ρόλο στην πράσινη μετάβαση, όπως είναι το αλουμίνιο, όπως είναι ο χαλκός, όπως είναι οι σπάνιες γαίες, όπως είναι το νικέλιο, το κοβάλτιο και άλλα πολλά.

Τα είπα αυτά, γιατί η χώρα μας έχει το προνόμιο να έχει πολλά από αυτά τα κρίσιμα ορυκτά εδώ, άλλα εκμεταλλεύονται άλλα δεν εκμεταλλεύονται, το νικέλιο για παράδειγμα έχει σταματήσει η ΛΑΡΚΟ και έχουμε την ευκαιρία να κάνουμε πολύ μεγάλες επενδύσεις στο μέλλον σε αυτούς τους τομείς και να βοηθήσουμε όλη την Ευρώπη να αποκτήσει κάποια αυτονομία, που σήμερα δεν την έχει. Θα δώσουμε μεγάλη σημασία σε αυτό.

Σαν άλλες στρατηγικές κινήσεις μπορώ να αναφέρω την πρωτοβουλία για τα GReco Islands την οποία τη μοιραζόμαστε σαν όραμα

όλες οι Γενικές Γραμματείες, δηλαδή η απανθρακοποίηση των νησιών. Εκεί υπάρχει ήδη ένα Πρόγραμμα το οποίο έχουμε τη δυνατότητα να το κινητοποιήσουμε με τους πόρους που θα μας δώσει αυτή η συνάθροιση, έτσι ώστε να πετύχουμε σε μικρά νησιά κάτω των 3.500 κατοίκων να κάνουμε έργα που βοηθούν το πράσινο αποτύπωμά τους.

Γιατί είναι σημαντικό αυτό; Δεν είναι μόνο ότι συμμετέχει στο γενικό στόχο, είναι ότι δίνουμε μια προστιθέμενη αξία στο κυριότερο τουριστικό προϊόν μας που είναι πολύ σημαντικό για την οικονομική ανάπτυξη της χώρας, τα νησιά μας. Τα νησιά μας είναι ο κυριότερος πόλος έλξης του τουρισμού όπως ξέρετε και το πράσινο αποτύπωμα οποιασδήποτε δράσης στο μέλλον, θα έχει πολύ μεγάλη αξία σαν προϊόν και έτσι έρχεται το Πρόγραμμα της απανθρακοποίησης των νησιών να βοηθήσει σε αυτή την κατεύθυνση. Ελπίζουμε να φανούμε αντάξιοι των δυνατοτήτων που μας δίνει το Πρόγραμμα αυτό και να αξιοποιήσουμε αυτά τα κονδύλια για να πετύχουμε σε ένα βαθμό, γιατί χρειάζονται πολύ περισσότερα, τους στόχους μας.

Η χώρα μας πρέπει να σας πω επίσης είναι πολύ πετυχημένη μέχρι τώρα στην εξοικονόμηση ενέργειας. Έχουμε καταφέρει να μειώσουμε 15% την κατανάλωση ενέργειας τα τελευταία δυο χρόνια. Κάποιοι μπορεί να λένε ότι αυτό μπορεί να οφείλεται και σε οικονομικούς λόγους, που δεν τους πιστεύω, δηλαδή ότι η οικονομική ανάπτυξη, οι βιομηχανίες έχουν σταματήσει την παραγωγή τους, νομίζω ότι κρίσιμη παράμετρος για την εξοικονόμηση ενέργειας που έχει επιτευχθεί μέχρι σήμερα, ήταν όλα αυτά τα προγράμματα ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΩ στα οποία η χώρα μας έχει αποκτήσει πολύ μεγάλη εμπειρία και έχουμε την ευκαιρία με το τωρινό Πρόγραμμα να κάνουμε ένα μεγάλο Πρόγραμμα ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΩ το οποίο έχουμε την πρόθεση να το κινητοποιήσουμε άμεσα, με τη δική σας βοήθεια πάντοτε και έγκριση και το οποίο θα προσπαθήσουμε να είναι αρκετά πιο φιλόδοξο στην ταχύτητα απορρόφησης, γιατί έχουμε αποκτήσει αρκετή εμπειρία στις αδυναμίες που είχαν τα προηγούμενα ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΩ.

Έτσι θα προσπαθήσουμε να το κάνουμε απλούστερο, να απευθύνεται σε πολύ μεγαλύτερη περίμετρο καταναλωτών και να βάλει μέσα και στοιχεία που μέχρι σήμερα δεν έχουν τύχει της πολύ μεγάλης υποστήριξης, όπως είναι οι αντλίες θερμότητας που είπε ο φίλος ο Πέτρος. Για τις αντλίες θερμότητας είναι το ΕΣΕΚ άλλωστε που μας δίνει ένα πολύ

φιλόδοξο στόχο και πιστεύουμε ότι το Πρόγραμμα του ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΩ που θα εξαγγείλουμε θα βοηθήσει να πλησιάσουμε αυτού τους στόχους.

Ένα τελευταίο που πρέπει να σας πω ότι μας έχει απασχολήσει και έχει εξαγγελθεί είναι το Πρόγραμμα «Απόλλων». Τι λέει το Πρόγραμμα «Απόλλων»; Το Υπουργείο θα κινητοποιήσει πόρους έτσι ώστε να δημιουργηθούν 11 μεγάλα φωτοβολταϊκά Α.Π.Ε. σε περιφερειακό επίπεδο, ανά Περιφέρεια. Ο σκοπός του Προγράμματος είναι να προσφέρει στους Δήμους της χώρας φτηνή ενέργεια έτσι ώστε να την κατανείμουν 50% στις δημοτικές επιχειρήσεις, παράδειγμα τις ΔΕΥΑ τις Δημοτικές Επιχειρήσεις Ύδρευσης ή Αποχέτευσης ή και άλλες χρήσεις και να καλύψει κατά 90% τις ανάγκες των ευάλωτων πολιτών τους. Είναι δηλαδή ένα μέτρο για να αντιμετωπίσουμε την ενεργειακή φτώχεια με έναν κεντρικό σχεδιασμό, που θα εξοικονομήσει πόρους, που θα κάνει το σύστημα πιο ορθολογικό παρά να το κάνει ο κάθε Δήμος μόνος του.

Θα γίνει με τη μέθοδο της παραχώρησης προφανώς, θα έρθουν ιδιώτες επενδυτές να φτιάξουν αυτά τα πάρκα. Θα προσπαθήσουμε να βρούμε πόρους να τους βοηθήσουμε να ελαφρύνουν τα κόστη τους και το συνολικό business plan που έχει φτιάξει το Υπουργείο δείχνει ότι θα έχουμε μια πάρα πολύ σημαντική εξοικονόμηση πόρων συνολικά. Δηλαδή αν ξοδεύουν οι Δήμοι σήμερα 450 εκατομμύρια γι' αυτές τις ανάγκες τους, θα τα κάνουμε 300 ή θα τα κάνουμε ακόμη λιγότερα.

Είναι ένα πολύ μεγάλο Πρόγραμμα στο οποίο επενδύει πολύ σημαντικά το Υπουργείο. Ίσως δεν αφορά τη σημερινή συγκέντρωση αλλά πρέπει να σας πω ότι είναι μια από τις μεγάλες μας τομές που θα κάνουμε.

Δεν θα ήθελα να σας κουράσω άλλο, νομίζω ότι είμαστε σε ένα καλό δρόμο από ό,τι ακούω και από τους προηγούμενους Γενικούς Γραμματείς και είμαστε σε καθημερινή επικοινωνία μαζί τους να πετύχουμε τους στόχους της απορρόφησης που είναι πολύ σημαντικοί για εμάς έτσι ώστε να μας εμπιστευτεί και η Ευρώπη περισσότερα χρήματα στο μέλλον και να είναι σίγουρη ότι θα κάνουμε καλή αξιοποίηση υπηρετώντας τους γενικούς ευρωπαϊκούς στόχους. Ευχαριστώ πολύ.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ: Εμείς ευχαριστούμε κ. Αϊβαλιώτη, πρώτα απ' όλα για την παροχή σημαντικών πληροφοριών σχετικά με τη μεθοδολογία υλοποίησης

εμβληματικών δράσεων του νέου Προγράμματος, αλλά και τη γενικότερη περιγραφή της στρατηγικής του Υπουργείου και του τομέα αρμοδιότητάς σας, η οποία είναι πάρα πολύ σημαντική σε όλους τους συμμετέχοντες να έχουν μια πλήρη εικόνα ποια είναι η στρατηγική του αρμόδιου Υπουργείου στους συγκεκριμένους τομείς.

Με τη σειρά που καθόμαστε τον λόγο θα έχει ο κ. Γραφάκος, οι συνάδελφοι θα με συγχωρήσουν που θα κάνω εδώ μια παρένθεση. Με τον κ. Γραφάκο τα τελευταία σχεδόν τέσσερα χρόνια έχω την πιο στενή συνεργασία για τον τομέα αρμοδιότητάς του ο οποίος είναι ένας τομέας σημαντικός και με σοβαρά ζητήματα στο πλαίσιο της υλοποίησης του Προγράμματος ΥΜΕΠΕΡΑΑ.

Μια συνεργασία η οποία μπορεί να έχει και μεγάλες εντάσεις, αλλά μάλλον έχει και τα μεγαλύτερα αποτελέσματα, λαμβάνοντας υπόψη ποιο ήταν το starting point, ποιο ήταν το σημείο εκκίνησης και για τη Γραμματεία του κ. Γραφάκου, αλλά και για την υφιστάμενη κατάσταση του Προγράμματος ΥΜΕΠΕΡΑΑ.

Ο κ. Γραφάκος θα παρουσιάσει τον τομέα αρμοδιότητάς του.

Μ. ΓΡΑΦΑΚΟΣ: Καλημέρα και από εμένα. Για να γίνει αντιληπτό απ' όλους τους συμμετέχοντες ο σχεδιασμός μας πρέπει να είναι ξεκάθαρη αξιολόγηση της μέχρι τώρα πορείας μας. Δυστυχώς από τον κ. Rasmussen χτες με την τοποθέτησή του έδειξε ότι δεν έχουμε καμία συναντίληψη που ξεκινήσαμε, που βρισκόμαστε και αφού δεν έχουμε στο που ξεκινήσαμε και στο που βρισκόμαστε, είναι σαφές ότι δεν θα έχουμε και στο που θα πάμε.

Πρέπει λοιπόν να τακτοποιήσουμε λίγο κάποια πράγματα, γιατί αγαπητέ κ. Rasmussen, στην Ελλάδα λέμε «οι καλοί λογαριασμοί κάνουν τους καλούς φίλους». Για να μπορέσουμε να συνεννοηθούμε, είμαι υποχρεωμένος να σας ενημερώσω, διότι η χτεσινή τοποθέτησή σας ήταν στην καλύτερη περίπτωση για εσάς, άστοχη.

Και ήταν άστοχη, γιατί εικάζω ότι δεν έχετε πλήρη ενημέρωση και πιθανά να φταίμε κι εμείς. Σήμερα θα την πάρετε, τώρα. Και αφού συνεννοηθούμε, θα συνεννοηθούμε και για το μέλλον.

Κύριε Rasmussen πριν από τέσσερα χρόνια η χώρα είχε ένα εθνικό σχέδιο μη υλοποίησης στη διαχείριση των αποβλήτων, είχε μια

νομοθεσία η οποία δεν ήταν συμβατή με την κοινοτική και αυτά σήμερα τακτοποιήθηκαν.

Πριν από τρία χρόνια κ. Rasmussen η χώρα είχε σε λειτουργία μόλις τρεις μονάδες διαχείρισης αποβλήτων, σε κατασκευή μόλις πέντε και η προηγούμενη διακυβέρνηση από εμάς, στα 4,5 χρόνια που ήταν, είχε δημοπρατήσει μόλις τρεις. Ίσως δεν είστε καλά πληροφορημένος ότι σήμερα στην Ελλάδα λειτουργούν 11 και δεν είναι σχέδια. Τι άστοχη παρατήρηση ήταν αυτή; Σχέδια οι 11 μονάδες που λειτουργούν;

Κατασκευάζονται 16, έχουν δημοπρατηθεί πάνω από 35, είναι σε διαδικασία διαγωνιστική πάνω από 10 και, όπως θα πω μετά, το Πρόγραμμα

Προφανώς δεν γνωρίζετε ότι παραλάβαμε 65 περιπτώσεις ΧΑΔΑ παράνομων χώρων διάθεσης, όπου σήμερα είναι με τις αποφάσεις των ευρωπαϊκών Δικαστηρίων μόλις 23. Προφανώς δεν γνωρίζετε ότι παραλάβαμε ένα πλαίσιο το οποίο και εσείς πολλές φορές έχετε πει ότι πρέπει να το μαζέψετε, με πάνω από 80 φορείς ΦοΣΔΑ που μπορούσαν να κάνουν διαχείριση αποβλήτων, όλα τα νησιά. Τα μαζέψαμε και επίκειται τις επόμενες μέρες κατάθεση στη Βουλή, ούτως ώστε και στις τρεις ακόμη Περιφέρειες που έχουμε άνω του ενός ΦοΣΔΑ, να γίνει ένας.

Τέλος ταφής. Το τέλος ταφής στη χώρα δεν υπήρχε. Δεν σας άκουσα να κάνετε κριτική σε αυτό γιατί διαχρονικά δεν είχε γίνει. Μπήκε. Αλήθεια, δεν αναγνωρίζονται αυτά;

Πελοπόννησος. Ο ίδιος ήσασταν έτοιμος να απεντάξετε το έργο. Αποδεχτήκαμε τη συνεργασία με τους JASPERS και δικαιωθήκαμε διότι 2,5 χρόνια μετά έχουμε την καλύτερη, πιο σύγχρονη μονάδα επεξεργασίας αποβλήτων στα Βαλκάνια, στην Τρίπολη.

Στη διαχείριση των αστικών λυμάτων, δεν είπατε για τα λύματα αλλά οφείλω να πω κι εγώ ότι παραλάβαμε μόλις 187 οικισμούς σε συμμόρφωση και σήμερα τους έχουμε αυξήσει πάνω από 250 (253) και συζητάμε και ενίσχυση ενδυνάμωση των φορέων σε αυτό το κομμάτι.

Αλήθεια, δεν έχουμε καλή συνεργασία και αποδοχή της παρουσίας των JASPERS σε όλα αυτά τα οποία κάνουμε; Είναι οι JASPERS

σύμμαχοί μας, φτιάξαμε μαζί τα επικαιροποιημένα ΠΕΣΔΑ που πρέπει να έχουμε.

Για να κλείσω αυτό το κεφάλαιο, θέλω να σας πω πολύ ξεκάθαρα, εικάζω ότι δεν τα ξέρατε. Τώρα τα μάθατε. Δεν είναι αποδεκτή τουλάχιστον στη δική μας Γενική Γραμματεία, σε εμένα, στους συνεργάτες μου, σε όλους τους φορείς της χώρας, σε όλους τους ανθρώπους που εργάζονται, κριτική του στιλ ότι δεν κάναμε τίποτε.

Δεν είναι αποδεκτό. Δεν μπορούμε να συνεννοηθούμε στο εξής. Σας καλώ αφού ενημερωθήκατε σήμερα να το κλείσουμε εδώ αυτό το θέμα μια και καλή οριστικά, αν θέλουμε να πάμε μπροστά.

Αφού εικάζω ότι συνεννοηθήκαμε και αφού εικάζω ότι δεν θα υπάρχουν τέτοιου είδους σχόλια. Αποδεκτά σχόλια από τη δική σας την πλευρά στο πλαίσιο της λογικής, τα ακούμε. Δεν άκουσα χτες κριτική για την ανακύκλωση που πράγματι είμαστε φάουλ.

Αφού λοιπόν συνεννοηθήκαμε, αφού οι καλοί λογαριασμοί κάνουν τους καλούς φίλους, αφού βεβαίως πρέπει να καταλάβετε ότι δεν έχετε το δικαίωμα να κρίνετε ένα Γενικό Γραμματέα που βρίσκεται και που πάει. Ο ρόλος σας είναι να κρίνετε αν ο Γενικός Γραμματέας έπρεπε να είναι εδώ χτες, ή αλλού; Ρωτήσατε αν ήμουν καλά; Ρωτήσατε αν είχα πρόβλημα με το παιδί μου; Μη αποδεκτές κριτικές κ. Rasmussen αυτές. Ξεφεύγουν του ρόλου σας.

Και αφού εικάζω ότι συνεννοηθήκαμε, πάμε να πούμε για το μέλλον. Μια από τις παραινήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και ορθές, ήταν ότι δίνετε πολύ μεγάλη έμφαση στις μονάδες επεξεργασίας αποβλήτων και πρέπει να δώσετε έμφαση σε προηγούμενα στάδια της ιεράρχησης.

Γι' αυτό εμείς από το νέο Πρόγραμμα μιλάμε με όρους νέου προγράμματος τώρα, θα ετοιμάσουμε δυο προτάσεις, η μία για δράσεις πρόληψης και η δεύτερη για δημιουργία κέντρων επαναχρησιμοποίησης. Έχουν θεσμοθετηθεί αυτά, δεν έχουμε βρει ακόμη ισορροπία με τις κρατικές ενισχύσεις, εικάζω θα τις βρούμε ούτως ώστε την επόμενη πενταετία στη χώρα να έχουν δημιουργηθεί και με πόρους του ΠΕΚΑ.

Σε ό,τι αφορά την ανακύκλωση. Η ανακύκλωση όπως είπα και πριν είναι ο ασθενής στη διαχείριση των αποβλήτων. Το γνωρίζουμε και

γνωρίζουμε και τους λόγους. Είμαστε πάρα πολύ κοντά στο να ανακοινώσουμε μια μεταρρύθμιση για την ανακύκλωση, μια μεταρρύθμιση που θα έχει συμβολή πολύ σημαντική το κομμάτι των υπόχρεων παραγωγών, αλλά θα χρειαστούμε και πόρους από το ΠΕΚΑ και σε συνεργασία με το αρμόδιο Υπουργείο που πράγματι με τον κ. Ζερβό η συνεργασία μας είναι κάτι παραπάνω από άψογη, θα υπάρξει ένα σημαντικό κομμάτι του Προγράμματος πόρων, που θα διοχετευτεί στην ανακύκλωση.

Σε ό,τι αφορά τις μονάδες. Υπάρχουν πόροι από το νέο Πρόγραμμα που θα χρηματοδοτήσουν τις μονάδες που θα δημοπρατηθούν το επόμενο χρονικό διάστημα. Δεν είναι πολλές εκείνες που υπολείπονται, όμως αυτές η σύσταση και η βούληση της Ελληνικής Κυβέρνησης προς τις τοπικές Αρχές κ. Τσοκανή είναι να γίνουν με τη μέθοδο των ΣΔΙΤ. Διότι σας λέμε εδώ δημόσια ότι δεν υπάρχουν πόροι από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων να χρηματοδοτήσουν τη συμμετοχή που είναι πάρα πολύ μεγάλη που προκύπτει ότι θα είναι μεγαλύτερη με βάση το μοντέλο *pro rata* που μας έχει παρουσιαστεί και θα παρουσιαστεί στη συνέχεια.

Είμαστε συνεργασία με τις τοπικές Αρχές του Βορείου και του Νοτίου Αιγαίου για δυο πολύ μεγάλα ολοκληρωμένα έργα ΣΔΙΤ που θα καλύψουν το σύνολο των αναγκών της νησιωτικής περιοχής της πατρίδας μας, σε αυτές τις δυο Περιφέρειες.

Επειδή ό,τι και να κάνουμε -δεν αφορά αυτό το ΠΕΚΑ αλλά είναι στο πλαίσιο της στρατηγικής- θα υπάρχει ένα υπόλειμμα από τις μονάδες, γι' αυτό και ολοκληρώνουμε τη μελέτη ενεργειακής αξιοποίησης την οποία θα την παρουσιάσουμε στις αρχές του '24 ούτως ώστε τα υπολείμματα των μονάδων να μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως δευτερογενές καύσιμο από την ενεργοβόρο βιομηχανία της χώρας. Είναι κάτι το οποίο θα βοηθήσει καταλυτικά να πετύχουμε τον στόχο ταφής κάτω από 10%.

Σε ό,τι αφορά τα λύματα θα συνεχίσουμε την προσπάθειά μας στην κατεύθυνση των οικισμών. Γ έχουμε το Πρόγραμμα των ιδιωτικών συνδέσεων, το οποίο το έχουμε καλά επεξεργασμένο και εικάζω ότι στο τέλος του χρόνου αρχές του επόμενου θα το ανακοινώσουμε. Και φυσικά όπως και ο Θύμιος είπε και εμείς σε συνεργασία με το αρμόδιο Υπουργείο και τον κ. Ζερβό και τον κ. Σκάλκο θα αναζητήσουμε Τεχνική Βοήθεια τόσο για τη δική μας Γενική Γραμματεία που έχει λίγο προσωπικό, δυσανάλογο και με τα

χρήματα που μπορεί να διαχειριστεί αλλά και με τις απαιτήσεις που υπάρχουν, προκειμένου και εμείς αλλά και οι φορείς να μπορέσουν να ενισχυθούν ούτως ώστε να ανταποκριθούν καλύτερα στις απαιτήσεις της επόμενης περιόδου.

Τέλος γνωστοποιούμε δημόσια κ. Rasmussen το δικαίωμά μας το οποίο θα το υλοποιήσουμε να καταθέσουμε και ετοιμάζουμε σχετικό φάκελο αίτημα σύμφωνα με την ευρωπαϊκή Οδηγία παράτασης του στόχου 55% στην ανακύκλωση από το 2025 στο 2030. Και αυτό θα το πετύχουμε.

Διότι το σχέδιο και η μεγάλη μεταρρύθμιση που κάνουμε στην ανακύκλωση θα οδηγήσει σε σημαντική αύξηση των ποσοστών ξεχωριστής συλλογής, σε σημαντική αύξηση των ποσοστών των βιοαποβλήτων και στο σχέδιο αυτό -αν και δεν είναι στην ατζέντα του προγράμματος- και η ελληνική πολιτεία θα συνδράμει με πόρους του τέλους ταφής που οι Δήμοι ήδη χρεώνονται και θα καταβάλλουν και το τρέχον έτος και το επόμενο, ούτως ώστε αυτοί οι πόροι να γυρίσουν πίσω στην ανακύκλωση και να βοηθήσουν στην επίτευξη των στόχων.

Άρα εμείς ως Κυβέρνηση δια στόματος και του ιδίου του Πρωθυπουργού πριν λίγες μέρες είμαστε εξαιρετικά ικανοποιημένοι από το έργο που παραλάβαμε, πιθανώς αυτό να μη το ήξερε ο κ. Rasmussen τι παραλάβαμε. Άρα είμαστε ιδιαίτερα περήφανοι από εκεί που ξεκινήσαμε, που έχουμε φτάσει μέχρι σήμερα και περιέγραψα ένα σαφές πλαίσιο στόχων συγκεκριμένων, ιεραρχημένων, με βάση τις απαιτήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το που θέλουμε να πάμε με τη βοήθεια του ΠΕΚΑ στο τέλος του επόμενου Προγράμματος.

Δεν θα είμαστε μακριά από του στόχους ανακύκλωσης το 2030 55% και τους στόχους ταφής 10%.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ: Ευχαριστούμε τον κ. Γραφάκο για την παρουσίασή του και θα κλείσουμε με τον κ. Σταθόπουλο Γενικό Γραμματέα Δασών προκειμένου να παρουσιαστεί και η στρατηγική και της 5^{ης} Γενικής Γραμματείας του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας.

Ε. ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΣ: Ευχαριστώ φίλε Γιώργο. Είναι η πρώτη φορά που συμμετέχω σε μια συνεδρίαση σε τη σημερινή με την παρούσα ιδιότητά μου. Η ενταγμένη πράξη για την απογραφή των δασών και των δασικών εκτάσεων

της χώρας έχει τελικό στόχο τη λειτουργία ενός συστήματος απογραφής, ένα Κτηματολόγιο των δασών ένα δασολόγιο, μια έλλειψη η οποία υπάρχει επί πολλές δεκαετίες στη χώρα.

Με στόχο να διαμορφώσουμε και να εντάξουμε στον Τομέα των δασών τη στρατηγική του Υπουργείου και της χώρας για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή και την αντιμετώπιση των συνεπειών.

Ελπίζουμε ότι με την εγκατάσταση ενός μόνιμου δικτύου για δειγματοληπτικούς ελέγχους στο σύνολο των δασικών οικοσυστημάτων της χώρας και των δασικών της εκτάσεων θα μπορούμε πολύ σύντομα με την ολοκλήρωση, που ο στόχος είναι η έκθεση προόδου να έχει παραδοθεί τέλη Απριλίου του 2024, να είμαστε σε θέση πλέον να μετρήσουμε όλα τα απαραίτητα στοιχεία για τον υπολογισμό της έκκλησης διοξειδίου του άνθρακα τόσο από την υπέργεια όσο και από την υπόγεια βιομάζα.

Η πράξη περιλαμβάνει όλες τις αναγκαίες εργασίες φωτοερμηνείας και προμήθειας του αναγκαίου εξοπλισμού, αλλά και εκπαίδευσης του προσωπικού που θα εργάζεται στον τομέα αυτό και περιλαμβάνει και τις επτά αρχικά κατά την ένταξη αποκεντρωμένες Διοικήσεις, πλέον επιθεωρήσεις εφαρμογής της δασικής πολιτικής μετά τη μεταρρύθμιση του 2022.

Θεωρούμε ότι αυτή η ενέργεια, αυτό το έργο με την ολοκλήρωσή του θα είναι ιδιαίτερα θεμελιώδες στην υποστήριξη της στρατηγικής που αναπτύσσουμε από εδώ και πέρα με την επικείμενη ψήφιση του σχεδίου νόμου που παρουσιάστηκε πριν από τρεις εβδομάδες προσωπικά από τον Υπουργό τον κ. Σκυλακάκη και έχει να κάνει με την επίτευξη του τελικού μας στόχου για την επιτέλους ολοκληρωμένη διαχείριση του παραγωγικού δάσους στη χώρα, σε μια χρονιά δυστυχώς που η Ελλάδα αντιμετώπισε τη μεγαλύτερη πυρκαγιά σε ευρωπαϊκό έδαφος της τελευταίας 25ετίας τουλάχιστον.

Με το νέο μοντέλο διαχείρισης των δασικών οικοσυστημάτων το οποίο θα εμπεριέχεται στις διατάξεις του επικείμενου σχεδίου νόμου που στόχο έχουμε το αργότερο μέχρι τις αρχές του επόμενου έτους να έχει ψηφιστεί και να είναι σε εφαρμογή, σε συνέχεια του συστήματος απογραφής των δασών για το οποίο σας μίλησα, να έχουν ολοκληρωθεί το συντομότερο

δυνατό και όλες οι διαχειριστικές μελέτες δασών σε όλη τη χώρα, οι οποίες θα επικαιροποιούνται και θα προσαρμόζονται στα νέα δεδομένα που η εκτεταμένη ένταση του φαινομένου της κλιματικής αλλαγής δυστυχώς επιβάλλει.

Θα καθιερώνει ένα νέο σύστημα για πρώτη φορά στην Ελλάδα αφ' ενός εθελοντικού συστήματος carbon credits μια εθελοντική αγορά που όμοιά της αυτή τη στιγμή στην χώρα μας δεν υπάρχει. Αφ' ετέρου θα καθιερώνει ένα συνεργατικό υβριδικό σχήμα το οποίο φιλοδοξούμε και ελπίζουμε πως θα καταφέρει να συνδυάσει αφ' ενός την εργατική δύναμη και την εμπειρία στη διαχείριση των δασών των μελών των δασικών Συνεταιρισμών της χώρας, των δασεργατών της χώρας, με κεφάλαια από τον ιδιωτικό τομέα τα οποία προφανώς είναι πολύτιμα ούτως ώστε ΔΑΣΕ να έχουν μια αποτελεσματικότερη λειτουργία η οποία θα διαχέεται όχι μόνο σε περιοχές της βόρειας Ελλάδας όπως συνήθως γίνεται σήμερα, αλλά στο σύνολο της χώρας.

Η νέα μεταρρύθμιση περιέχει επιπλέον νέο σύστημα επιδότησης της απόληψης της δασικής βιομάζας η οποία θα μετράται και θα πιστοποιείται πριν την απόληψή της και την απομάκρυνση μέσα από το δάσος. Θα περιέχει υποχρεωτικά μέτρα αντιπυρικής προστασίας καθώς και κίνητρα συμμετοχής είτε των δασεργατών, είτε εθελοντών, οικονομικά κίνητρα προκειμένου να προσέρχονται το αργότερο 24 ώρες από την εκδήλωση φαινομένου φυσικής καταστροφής.

Και κυρίως, και με αυτό θα ήθελα να κλείσω, το 2024 θα είναι η πρώτη χρονιά μετά από 22 ολόκληρα χρόνια, καθώς το τελευταίο έτος κατά το οποίο υπήρξε μαζική στελέχωση των δασικών Υπηρεσιών ήταν το μακρινό 2001 ενισχύεται μετά από δυο δεκαετίες και πλέον η Δασική Υπηρεσία τόσο με 500 μόνιμους υπαλλήλους. Κάτι το οποίο είναι πραγματικά μάννα εξ ουρανού για τα $\frac{3}{4}$ τουλάχιστον των 140 Δασικών Υπηρεσιών της χώρας, σε μέρος των οποίων ο βαθμός υποστελέχωσης είναι πέρα ακόμη και από τα πιο απαισιόδοξα σενάρια και επιπλέον 1.200 συμβασιούχων ορισμένου χρόνου που για πρώτη φορά θα έχουν αναλάβει υπηρεσία στην έναρξη της αντιπυρικής περιόδου και θα αφορούν όλες τις Δασικές Υπηρεσίες με πόρους από το σύστημα πλειστηριασμού δικαιωμάτων εκπομπών.

Και φιλοδοξούμε με αυτούς τους βασικούς άξονες, δεν θέλω να σας κουράσω με περισσότερες λεπτομέρειες, να δημιουργηθεί μια νέα δυναμική από την οποία θα προκύπτουν μόνιμοι πόροι, το παραγωγικό δάσος, το εξαγωγικό δάσος που θα συμβάλλει και στη βιωσιμότητα και στην ανάπτυξη των δασικών οικοσυστημάτων της χώρας. Ευχαριστώ.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ: Ευχαριστούμε Στάθη για την πολύ αναλυτική παρουσίασή σου. Το δάσος και η Γενική Γραμματεία θα έχουν ένα σημαντικό ρόλο μετά από πολύ καιρό στην υλοποίηση του Προγράμματος Περιβάλλον και κλιματική αλλαγή.

Θα ήθελα να δώσω τον λόγο στους εκπροσώπους της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, να ανακοινώσω μια μικρή διαφοροποίηση στο πρόγραμμα. Θα ακολουθήσει η παρουσίαση του Προϊσταμένου της Διαχειριστικής Αρχής του κ. Μαμαλούγκα και θα πρότεινα, εάν συμφωνούμε μετά κατ' ευθείαν τον λόγο πριν τις υπόλοιπες παρουσιάσεις στα μέλη της Επιτροπής.

Φαντάζομαι ότι συμφωνούμε όλοι, να ζητήσω συγνώμη από τους συναδέλφους, ο λόγος στους εκπροσώπους της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη δική τους παρέμβαση.

Εισαγωγική παρέμβαση εκπροσώπων Ευρωπαϊκής Επιτροπής

C. RASMUSSEN: Σας ευχαριστώ. Είναι χαρά μου να βρίσκομαι εδώ έπειτα από ένα χρόνο στη 2^η Επιτροπή Παρακολούθησης για το ΠΕΚΑ και είναι χαρά μου που έχω πολλούς Γενικούς Γραμματείς εδώ σήμερα μαζί μας, όλοι μοιραστήκατε με μεγάλη γενναιοδωρία το όραμά σας ο καθένας στον τομέα του για τις στρατηγικές σας. Προφανώς κάποια πήγαν πέρα από αυτά τα οποία κάνουμε στο συγκεκριμένο Πρόγραμμα αλλά νομίζω ότι ήταν μια πολύ καλή αρχή.

Είναι πολύ ωραίο να μαθαίνω ποιο είναι το επίπεδο της φιλοδοξίας σας σε αυτή τη νέα Κυβέρνηση για να δούμε πως θα μπορέσουμε αυτό να το κάνουμε πιο πρακτικό στο Πρόγραμμα το οποίο διαπραγματευτήκαμε πριν από δυο χρόνια. Πρέπει να είναι κάτι ζωντανό, πρέπει να είναι από τα βασικά όργανα για εσάς για να το χρησιμοποιήσετε και να πετύχετε τους στόχους σας.

Θα περάσω από κάθε τομέα που συμπεριλαμβάνουμε στο Πρόγραμμα. Είναι νομίζω ένα ισχυρό Πρόγραμμα, ήταν όχι όπως με το χτεσινό Πρόγραμμα που ήταν λίγο σαν κηδεία, γιατί ήταν ένα Πρόγραμμα που δεν πέτυχε τους στόχους του.

Και σε σχέση με ένα προηγούμενο σχόλιο, δεν κρίνω ποτέ κανένα κράτος – μέλος. Είναι το 11^ο με το οποίο δουλεύω και δεν κρίνω κανέναν. Κρίνω εμάς όλους μαζί. Ήμασταν εννιά χρόνια με το ΥΜΕΠΕΡΑΑ, ήταν η εμπειρία και η ευθύνη όλων μας και αν δεν πετύχαμε την απόλυτη επιτυχία, είναι κοινή η αποτυχία είναι για όλους, δεν είναι μόνο δική σας είναι και δική μου.

Από τις δυο πλευρές πρέπει να υπάρχει συνεχής ανάληψη ευθυνών γι' αυτό το οποίο συμβαίνει. Ο καθένας από εμάς μπαίνει στο Πρόγραμμα σε κάποια χρονική στιγμή, κάποιοι υπήρχαν από πιο νωρίς δουλεύουν περισσότερο από παλαιότερα, κάποιοι πήραν λάθος αποφάσεις, κινήθηκαν προς διαφορετικές κατευθύνσεις.

Συμβαίνουν κρίσεις, συμβαίνουν πόλεμοι, τα πράγματα προχωράνε, πρέπει να είμαστε σίγουροι ότι ανά πάσα στιγμή η Επιτροπή αναλαμβάνει την ευθύνη της γι' αυτό που κάνει και η Ελλάδα και όχι μόνο τα Κόμματα, όχι η μία Κυβέρνηση ή η άλλη, η Ελλάδα. Η Ελλάδα πρέπει να αναλαμβάνει την ευθύνη γι' αυτό το οποίο έχουμε πετύχει μαζί.

Το συμπέρασμά μου σχετικά με το Πρόγραμμα ΥΜΕΠΕΡΑΑ βασίζεται στα γεγονότα. Ξοδέψαμε 4 δις τόσες εργατοώρες και τώρα έχουμε 26 μέρες για να ξοδεύουμε το τελευταίο δισεκατομμύριο. Αυτό δεν γίνεται, δεν είναι εφικτό. Είναι μια εξωπραγματική κατάσταση. Και οι άνθρωποι οι οποίοι δουλεύουν μέσα στο σύστημα, δουλεύουν σαν τρελοί για να το πετύχουμε και ελπίζω να το πετύχουμε.

Αλλά το τίμημα που θα πετύχουμε για να το κατορθώσουμε είναι ότι είναι ένα Πρόγραμμα το οποίο βγαίνει από μια μηχανή και κοιτάζω χτες για το Πρόγραμμα του ΥΜΕΠΕΡΑΑ και υποσχέθήκαμε ο ένας στον άλλον ότι θα μάθουμε, θα πάρουμε μαθήματα, διδάγματα.

Το Πρόγραμμα δεν ήταν αυτό το οποίο συμφωνήσαμε το '14. Ήταν καλό, ήταν κακό; Δεν ξέρω. Κατ' αρχάς ήταν διαφορετικό και πολλοί

στόχοι πολιτικής τους οποίους είχαμε θέσει, δεν καταφέραμε να τους επιτύχουμε.

Νερό. Για το νερό είχαμε θέσει τον στόχο να πετύχουμε το άλφα, το βήτα και όλα τα συστήματα που καλύπτονται από την Οδηγία για τα απόβλητα από το 2000 και μετά. Αυτός ήταν ο στόχος μας. Το 2014 θέλαμε να φέρουμε την Ελλάδα σε συμμόρφωση με τον Κανονισμό. Δεν το πετύχαμε αυτό. Προοδεύσαμε, κάναμε σημαντική πρόοδο, χτίστηκαν πολλά εργοστάσια επεξεργασίας λυμάτων, αλλά δεν κατορθώσαμε να τα ολοκληρώσουμε όλα.

Κάποιοι είναι σε φάση που μπαίνουν στην επόμενη, αλλά πολλά θα περάσουν στο ΠΕΚΑ και θα τα συνεχίσουμε, αλλά το συμπέρασμα είναι ότι δεν φτάσαμε τον στόχο μας. Δεν ήταν η απόλυτη αποτυχία, αλλά δεν ήταν και επιτυχία.

Πέρα από αυτό βρήκαμε κατά την εφαρμογή ότι κάποια από τα έργα που είχαμε υλοποιήσει δεν ήταν οικονομικά βιώσιμα. Ήταν στα χέρια Δήμων και δημοτικών εταιρειών που δεν μπορούσαν να τα διαχειριστούν και προφανώς έπρεπε να ενισχυθούν αυτές οι δημοτικές υπηρεσίες. Δουλεύουμε σε ένα δύσκολο τομέα και παράλληλα με το να αξιοποιήσουμε τα χρήματα πρέπει να βελτιώσουμε και την ποιότητα του τρόπου με τον οποίο τα ξοδεύουμε. Δεν αρκεί να τα ξοδέψουμε.

Αυτό σημαίνει ολιστική προσέγγιση, δηλαδή κοινή λογική στην πραγματικότητα και το είπα και στον κ. Μαρινάκη να συζητήσουμε και λίγο για τις δουλειές που γίνονται στο Ρέθυμνο και αλλού. Το θέμα είναι τα έργα που κάνουμε να είναι πιο ισχυρά, πιο αποδοτικά ως προς το κόστος τους και να χαμηλώσουμε την επιβάρυνση των καταναλωτών των φορολογούμενων μακροπρόθεσμα.

Πρέπει να φύγουμε από την λογική των διαδοχικών κυμάτων χρηματοδότησης από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν θα χρηματοδοτεί για πάντα τον τομέα αυτό. Θα έχουμε μια τελευταία ένεση κεφαλαιακή και μετά το σύστημα θα πρέπει να προχωρήσει.

Ένα από τα στοιχεία για να το πετύχουμε αυτό είναι η δημιουργία ενός Κανονισμού για το νερό και για τα λύματα. Είναι σημαντικά αυτά προκειμένου να υπάρξει μια τάξη σε ένα τομέα που έχει περάσει πολλά.

Νομίζω ότι είμαστε σε σωστό δρόμο, αλλά θα είναι μακρύς αυτός ο δρόμος και δύσκολος.

Πλημμύρες. Οι καταστροφές από τις πλημμύρες και από τις πυρκαγιές αναφέρθηκε και πραγματικά ήταν πολύ τραυματικές. Για εμάς είναι περισσότερο θέμα για την Ελλάδα, έχουμε ολοκληρώσει προγράμματα νομίζω ότι έχουμε δώσει 700 ή 800 εκατομμύρια για αντιπλημμυρικά έργα σε διάφορες περιοχές του Προγράμματος. Όταν όμως έγινε η διαπραγμάτευση δεν ήταν εφικτό να καταλήξουμε σε μια γενική συναίνεση συνολική για το πώς αυτός ο σχεδιασμός θα μπορούσε να είναι σύμφωνος με την προσέγγιση που θέλει περιοχές οι οποίες καθορίζονται και προσδιορίζονται ότι θα πλημμυρίσουν με ένα συγκεκριμένο τρόπο. Όλοι είχαν συμφωνήσει ως προς αυτό, αλλά για να είμαι ειλικρινής, δε νομίζω ότι θα συμβεί ποτέ. Και ένας από τους λόγους είναι ότι υπάρχουν τρεις διαφορετικοί Οργανισμοί που εμπλέκονται σε κάθε λεκάνη και ο καθένας έχει διαφορετικό τρόπο με τον οποίο τα αντιμετωπίζει. Αυτοί που βρίσκονται στα κατάντι έχουν άλλο τρόπο να αντιμετωπίσουν τα πράγματα και να προστατεύσουν την περιοχή τους, αλλά πρέπει να βρούμε τον τρόπο τέλος πάντων, να βρούμε και περιοχές στα ανάντι τις οποίες θα μπορούμε να πλημμυρίσουμε.

Γι' αυτό χαίρομαι γι' αυτά που άκουσα από τον Γενικό Γραμματέα και θέλω να το συλλογιστούμε αυτό περισσότερο. Το ίδιο συμβαίνει και με τις πυρκαγιές. Οι πυρκαγιές ήταν καταστροφικές, αλλά ουσιαστικά σχεδόν τις ξεχάσαμε ότι είδαμε και την καταστροφή με τις πλημμύρες, αλλά ήταν πραγματικές και συμβαίνουν σε πολύ μικρό χρονικό διάστημα για δεύτερη και τρίτη φορά και τα πράγματα γίνονται όλο και χειρότερα.

Κατανοούμε ότι πλέον υπάρχει επίγνωση, ότι υπάρχει ανάγκη για διαχείριση των δασών, στην Ελλάδα έχετε μια ειδική άποψη για τα δάση υποτίθεται ότι είναι NATURA. Εδώ τα θεωρείτε φυσική περιοχή, σε άλλα μέρη της Ευρώπης είναι εμπορικές περιοχές, αλλά τέλος πάντων αν υπάρχουν ανάγκες χρηματοδότησης για την πυροπροστασία και για τη συντήρηση των δασών, είμαστε ανοιχτοί να βρούμε χρηματοδότηση στο πλαίσιο του ΠΕΚΑ και νομίζω ότι και οι συνάδελφοί μας θα μπορέσουν να βρουν χρηματοδότηση εκεί. Αλλά και πάλι το ερώτημα προς την Ελλάδα είναι: χρειαζόμαστε να έχουμε ένα νέο διάλογο, πήραμε καινούργια διδάγματα από αυτές τις νέες καταστροφές που θα μας οδηγούσαν να αλλάξουμε τον Πρόγραμμα ή

τουλάχιστον κάτι θα πρέπει να συζητήσουμε πριν περάσουμε σε κάποια συγκεκριμένη κατεύθυνση; Αν όλα αυτά τα έχετε ήδη αναλάβει και λάβει υπόψη, προφανώς δεν χρειάζεται να τα συζητήσετε μαζί μας.

Το μήνυμά μας είναι ότι υπάρχουν μεγάλα κεφάλαια μεγάλοι πόροι και το ερώτημα πάντα είναι τα ξοδεύουμε με τον πιο έξυπνο και βιώσιμο τρόπο; Θα τα ξοδέψουμε; Ναι. Αλλά μπορούμε να το κάνουμε με καλύτερο τρόπο;

Όσον αφορά τα απόβλητα. Αυτό που είπα χτες κ. Γραφάκο είναι ότι ξεκινήσαμε με το σκεπτικό να ξοδέψουμε πολλά χρήματα. Είχαμε περισσότερα από 800 εκατομμύρια και θα ξοδέψουμε σχεδόν τα μισά και αυτό από μόνο του είναι αποτυχία. Αυτό σημαίνει ότι δεν καταφέραμε να περάσουμε τα χρήματα στο σύστημα και να κάνουμε τις επενδύσεις που θέλαμε.

Αυτό είναι γεγονός. Δεν λέω ότι δεν έγινε πρόοδος, δεν λέω ότι δεν έγινε προσπάθεια, είναι μια κρίση πάνω στην απόδοση του ΥΜΕΠΕΡΑΑ. Μαζί δεν καταφέραμε να πετύχουμε τους στόχους που είχαμε θέσει.

Προγραμματίζονται έργα, προγραμματίζονται επενδύσεις, ο μηχανικός βιολογικός καθαρισμός, γνωρίζουμε σήμερα ότι ο μηχανικός βιολογικός καθαρισμός χωρίς την ενεργοποίηση των δυνατοτήτων δεν μπορεί να φτάσει τα κριτήρια της συμφωνίας που είχαμε θέσει και έχει να κάνει και με τους στόχους για τις εγκαταστάσεις ανάκτησης και ανακύκλωσης. Οι νέες εγκαταστάσεις θα πρέπει να έχουν δυνατότητες ανακύκλωσης και αυτό πρέπει να το θέλουμε.

Αρα αυτή η δυνατότητα θα πρέπει να κινητοποιηθεί συστηματικά, χωρίς αυτήν δεν μπορούμε να χρηματοδοτήσουμε αυτές τις μονάδες στο Πρόγραμμα του ΠΕΚΑ και μολονότι κάποιες έχουν ήδη κατασκευαστεί, άλλες δεν έχουν κατασκευαστεί. Αυτή τη στιγμή εξ όσων γνωρίζω έχουμε 13 συμβάσεις που δεν έχουν υπογραφεί, θα έπρεπε να είχαν υπογραφεί αυτή τη χρονιά αυτός ήταν ο αρχικός σχεδιασμός εξ ου και η τόσο υψηλή χρηματοδότηση, αλλά τελικά αυτό δεν συνέβη.

Καμία από αυτές τις 13 δεν έχω δει να υπογράφονται μέχρι στιγμής. Επομένως δεν κρίνουμε την πολιτική απόδοση κάποιου, ξέρω ότι καμία φορά είναι δυσάρεστο όταν πρέπει να σταματήσουμε και να πούμε ότι

δεν φτάσαμε εκεί που θέλαμε, αλλά πρέπει να επαναλάβω και εγώ αναλαμβάνω τη δική μου ευθύνη γι' αυτό, είμαι και εγώ υπόλογος και αυτό που κάνω είναι ότι πρέπει να πω δυσάρεστα πράγματα και μετά προχωράμε. Προσπαθούμε να βρούμε λύσεις.

Δεν λέω ότι όλα είναι στραβά στην Ελλάδα, αλλά όταν έχουμε να κάνουμε με την ανακύκλωση η απόδοση είναι πολύ κακή, από τις χειρότερες στην Ευρώπη και δεν προχωράει, δεν υπάρχει πρόοδος. Και καθ' όλη την υλοποίηση του ΥΜΕΠΕΡΑΑ η απόδοση όσον αφορά την ανακύκλωση σχεδόν δε μετακινήθηκε καθόλου. Είμαστε κάτω από το 20% και πρέπει να είμαστε στο 55% και καταλαβαίνω απόλυτα ότι έχετε ζητήσει αναβολή, αλλά αυτό δεν διορθώνει τα πράγματα. Γιατί ο επόμενος στόχος για το '35 είναι το 65%.

Πρέπει να κλιμακώσουμε την πρόοδο έτσι ώστε να φτάσουμε αυτό τον στόχο. Το κλειδί γι' αυτή την επιτυχία και πολλές φορές το έχουμε ξαναπεί αυτό, είναι να έχουμε δραστηριότητες που ξεκινούν με διαφορετικούς δρόμους για τη συλλογή των απορριμμάτων και αυτό είναι ένα μεγάλο σημείο απογοήτευσης για το ΥΜΕΠΕΡΑΑ ότι τουλάχιστον αυτό δεν συνέβη στο πλαίσιο της δικής μας χρηματοδότησης.

Το προτείναμε πριν από τρία χρόνια αλλά καμία πρωτοβουλία δεν ελήφθη. Θα μπορούσαμε να είχαμε ξοδέψει 100-120 εκατομμύρια για τη συλλογή των απορριμμάτων και δεν το κάναμε. Για εμάς αυτό ήταν μια χαμένη ευκαιρία. Έχουμε αυτά που έχουμε και το ΠΕΚΑ είναι ένα καινούργιο Πρόγραμμα, ξεκινάμε από την αρχή.

Ξεκινήσαμε πριν από ένα χρόνο, σήμερα καλό είναι να κάνουμε έναν υπολογισμό για το τι έκανε το ΥΜΕΠΕΡΑΑ, αλλά μετά προχωράμε μπροστά. Δεν είναι ότι κρατάω εδώ κακίες για οτιδήποτε και προς κανέναν, το θέμα είναι μαζί να αποδεχτούμε την πρόκληση για να βελτιώσουμε το σύστημα και αυτό είναι δύσκολο.

Γιατί αυτά που είπα για τον τομέα του νερού, που είναι ένας δύσκολος τομέας όπου δεν ταιριάζουν τα πάντα μαζί και σίγουρα όχι τα οικονομικά, εδώ αυτό ισχύει ακόμη περισσότερο για τον τομέα των απορριμμάτων και το γνωρίζετε αυτό. Πρέπει να ενισχύσουμε τις δομές, πρέπει οι Δήμοι να αναλάβουν την ευθύνη τους και οικονομικά και σε

οργανωτικό επίπεδο και περιβαλλοντικά προκειμένου να κάνουν καλύτερη δουλειά για τη διαχείριση των απορριμμάτων.

Θα έχουμε ένα νέο ρυθμιστή, νομίζω ότι μπορείτε να φέρετε μια τάξη στον Τομέα και επίσης έχουμε μιλήσει και με το Υπουργείο Οικονομικών και έχουμε 100 εκατομμύρια για να υποστηρίξουμε τους διάφορους δικαιούχους, μεταξύ αυτών και τους Δήμους και τα δάση.

Νομίζω μαζί έχουμε πάρει τις σωστές, ορθές στρατηγικές αποφάσεις για το που θέλουμε να πάμε. Τώρα πρέπει να το κάνουμε.

Όσον αφορά την παρουσία σας στην Επιτροπή Παρακολούθησης για το ΥΜΕΠΕΡΑΑ νομίζω ότι δεν τη ζήτησα εγώ προσωπικά, ποτέ δεν θα το έκανα αυτό. Κάθε Οργανισμός αποφασίζει ποιοι θα είναι οι εκπρόσωποί του, αν εγώ δεν μπορέσω να έρθω κάποια στιγμή θα έρθει κάποιος άλλος συνάδελφος. Δεν είναι ότι απαίτησα να ήσασταν εσείς παρών, ζήτησα ένα σχόλιο μια δήλωση από το Υπουργείο Περιβάλλοντος και δεν το έλαβα. Και ο λόγος γι' αυτό είναι ότι δεν ήσασταν εκεί.

Θα έπρεπε να το εκτιμάτε ότι θέλω να είστε στις συναντήσεις μας και όταν δεν είστε μου λείπετε! Νομίζω ότι αυτή η Επιτροπή Παρακολούθησης δείχνει πόσο χρήσιμο είναι ότι όλοι οι Γενικοί Γραμματείς να ξοδεύουν χρόνο πάνω σε αυτό γιατί αν ένα πράγμα δεν δουλεύει είναι η στρατηγική χρήση των ευρωπαϊκών κεφαλαίων, των ευρωπαϊκών πόρων.

Μέχρι πρόσφατα θα μπορούσα να πω ότι δεν είχατε μεγαλύτερο εργαλείο πέρα από το ΕΣΠΑ για να υλοποιήσετε τους στόχους σας. Όμως τώρα έχετε και το RRF και πρέπει να το αξιοποιήσετε και πρέπει να συνεργάζεστε στενά με το Υπουργείο Οικονομικών για να διασφαλίσετε ότι κάθε ένα από τα έργα είναι σωστό και θα κάνει και τη διαφορά και θέλουμε και τη βοήθειά σας για τον συντονισμό με το RRF.

Δεν έχω ορατότητα ως προς το τι κάνει το Ταμείο Ανάκαμψης και νομίζω ότι πρέπει να βελτιώσουμε τις επιδόσεις μας. Το RRF αναλαμβάνει πάρα πολλές δράσεις στην ενέργεια, στα απορρίμματα, στην αστική ανάπτυξη παντού βρίσκονται και θα πρέπει να βρίσκονται παντού, αλλά κι εμείς θα πρέπει να μάθουμε τι κάνουν και εκείνοι να κατανοούν τι κάνουμε εμείς, έτσι ώστε να συνεργαζόμαστε.

Δεν μιλάω για διπλή χρηματοδότηση, δεν φοβάμαι τη διπλή χρηματοδότηση δεν είναι χαζός ο κόσμος δεν θα κάνει τέτοιες απάτες, δεν είναι αυτό το θέμα μου. Το θέμα μου είναι ότι αν έχουμε μια γραμμή προϋπολογισμού για λεωφορεία σε μια πόλη κάτω από δυο διαφορετικά προγράμματα, τότε δεν θα ξέρουμε ποτέ πόσα λεωφορεία θα αγοράσουμε. Πρέπει να ξέρουμε ποιος κάνει τι και όπως είπα και πριν θέλουμε το Υπουργείο Περιβάλλοντος, θέλουμε την ενεργητική σας στάση για να γνωρίζουμε ποιος κάνει τι, γιατί καμία φορά δεν γνωρίζουμε αρκετά.

Οι περιοχές NATURA. Και πάλι μιλάω για το ΥΜΕΠΕΡΑΑ γιατί ήταν το σημείο εκκίνησης για το ΠΕΚΑ. Είχαμε σκοπό να ξοδέψουμε 100 εκατομμύρια και έχουμε ξοδέψει 10 για τις περιοχές NATURA. Άρα όσον αφορά το ποσό που ξοδέψαμε έχουμε απόλυτη αποτυχία. Πρόσφατα κάνατε μια αναδιάρθρωση του συστήματος, περνάτε σε ένα πιο κεντρικοποιημένο σύστημα που ελπίζουμε να δουλέψει καλύτερα.

Μια από τις συνέπειες είναι ότι ορισμένες περιοχές NATURA τελικά δεν είχαν συγκεκριμένους στόχους διαχείρισης και σχέδια. Έλειπαν οι συγκεκριμένοι στόχοι και αυτό τελικά μας καθυστέρησε όσον αφορά συγκεκριμένα μεγάλα έργα υποδομών. Σίγουρα στη Αλεξανδρούπολη το LNG νομίζω το έργο της Πελοποννήσου για τα απόβλητα, αυτό σημαίνει ότι καμία φορά τα πράγματα έχουν και συνέπειες. Αυτό είναι κάτι στο οποίο θα έπρεπε να είχαμε ξοδέψει χρήματα στις περιοχές NATURA δεν συνέβη και τώρα έχουμε μείνει πίσω και τις συνέπειες τις πληρώνουν άλλα έργα.

Οπότε πρέπει να έχουμε μια πιο φιλόδοξη προσέγγιση για τη βιοποικιλότητα. Είναι μια από τις δράσεις που ακολουθούμε πολύ στενά.

Ενέργεια. Ίσως να είστε ο πιο γηραιός Γενικός Γραμματέας αλλά φαίνεστε πολύ νέος στο μυαλό και ήρθατε σε αυτή τη συνάντηση με μεγάλες ιδέες και είναι σχετικές ιδέες και ιδέες του αύριο. Η πρόκληση θα είναι να τις εφαρμόσουμε.

Το μόνο που μου φάνηκε ότι λείπει ήταν μια αναφορά στη Δυτική Μακεδονία και στην ανθρακοποίηση όπου τα πράγματα δεν κινούνται όσο γρήγορα θέλαμε. Υπήρχε πολύ μεγάλος προϋπολογισμός αλλά η ΔΕΗ δεν μας έχει δώσει τα εδάφη που περιμέναμε. Κρατάνε εδάφη για να βγάλουν λιγνίτη, δεν έχω δει ακόμη πρόοδο στην περιοχή. Οι δυο εταιρείες που έχουν

αναλάβει να συμμετέχουν και η μία από αυτές είναι ηγέτης σε επίπεδο ευρωπαϊκό για τους υδρογονάνθρακες και δεν χρηματοδοτούνται από την Ελλάδα. Σε αυτό το μέτωπο ελπίζω σύντομα να δούμε μια επιτάχυνση.

Σε όλα τα άλλα αναφέρατε όλες τις σχετικές περιοχές και σας ευχαριστώ πολύ που αναφέρατε και την πρωτοβουλία GReco Islands νομίζω ότι υπάρχουν πραγματικά εξαιρετικές πρωτοβουλίες που δείχνουν ότι με τη συμμετοχή των τοπικών Αρχών και τοπικών κοινωνιών οι άνθρωποι δέχονται αυτές τις υποδομές. Η Τήλος αποτελεί ένα παράδειγμα.

Μέχρι τώρα κάνοντας έναν απολογισμό της δυσκολίας να κάνουμε τις ενεργειακές κοινότητες να δουλέψουν στην Ελλάδα, έχουμε μια μακρά λίστα προτάσεων επ' αυτού και μόνο στην περιοχή της Δυτικής Μακεδονίας οι άνθρωποι σκοτώνονται για να δημιουργήσουν ενεργειακές κοινότητες αλλά δεν παίρνουν ποτέ την αδειοδότηση που χρειάζονται.

Αν ξεκινούσατε σε μεγαλύτερης κλίμακας ενεργειακές κοινότητες όπως το σύστημα «Απόλλων» αυτό θα ήταν πραγματικά ένα τεράστιο βήμα και θα ήμασταν στο πλευρό σας και νομίζω ότι πρέπει να διερευνήσουμε και μαζί αν μπορούμε να βρούμε χρηματοδότηση για να υποστηριχθούν αυτές οι επενδύσεις. Γιατί οι Α.Π.Ε. είναι μια από τις περιοχές στις οποίες δεν επενδύουμε με ευκολία, δεν μπορούμε να επενδύσουμε όταν αφορούν μόνο εμπορικές χρήσεις, αλλά μπορούμε να επενδύσουμε σε ενεργειακές κοινότητες.

Άρα αν δείτε δυνατότητες αυτό να ωριμάσει σε ένα λογικό πλαίσιο, νομίζω ότι θα ήταν κάτι πολύ καλό. Θα αυξήσει την αποδοχή από τις τοπικές κοινωνίες, θα έχετε ένα νέο πρότυπο, θα έριχνε το κόστος, θα ήταν πολύ καλό.

Δεν θέλουμε η Ελλάδα να είναι αρκετά καλή, θέλουμε η Ελλάδα να είναι η καλύτερη και αυτός είναι ένας τομέας στον οποίο υπάρχουν πολλές δυνατότητες γιατί έχετε και πολύ αέρα και πολύ ήλιο. Εγώ έρχομαι από μια χώρα που έχει πολύ αέρα, αλλά δεν έχει ήλιο. Οπότε έχετε ένα εξαιρετικό σημείο εκκίνησης και θα πρέπει όλοι μαζί να το αξιοποιήσουμε αυτό.

Ευχαριστώ επίσης και τον Γραμματέα για τις πόλεις και για το δομημένο περιβάλλον, είναι μια σημαντική επένδυση γι' αυτό το Πρόγραμμα. Δεν ξέρω για ποιους λόγους, ίσως για λόγους πολιτιστικής κληρονομιάς, όλα

αυτά βρέθηκαν μαζί και στην Ευρωπαϊκή Ένωση γι' αυτό είστε στο ΠΕΚΑ, θα μπορούσε να είστε μέρος άλλων προγραμμάτων.

Όντως η Ελλάδα έχει μια απίστευτη πολιτιστική κληρονομιά και στο δομημένο περιβάλλον. Ήμουν στην Ομόνοια χτες για να δω τη νέα Ρυθμιστική Αρχή και όντως ήταν ένας θλιβερός περίπατος. Υπάρχουν σίγουρα όμορφα κτίρια τα οποία υποφέρουν, θα μπορούσαν να τύχουν καλύτερης μοίρας οπότε αν χρειάζονται μια υπενθύμιση ότι υπάρχει πολύ δουλειά να γίνει εδώ, την έλαβα χτες.

Είναι καλό που έχετε αυτή τη στάση για τα δημόσια κτίρια και για τα ιδιωτικά κτίρια. Για τα δημόσια κτίρια για εμένα η Γαλλία αποτελεί παράδειγμα, έχει επίσης πολλά ιστορικά κτίρια και διατηρητέα και τα έχουν αξιοποιήσει σωστά. Πολλά ιστορικά κτίρια που πραγματικά αποτελούν από μόνα τους μνημεία πολιτιστικής κληρονομιάς χρησιμοποιούνται τώρα για λόγους Δημόσιας Διοίκησης μετά την ανακαίνισή τους.

Είναι σημαντικό να σκεφτόμαστε τη χρήση των κτιρίων καθώς κάνουμε την ανακαίνισή τους και αυτό ισχύει και για τα δημόσια κτίρια. Πρέπει να είναι ζωντανά, δεν πρέπει να καταλήξουν σαν μνημεία.

Για τα ιδιωτικά κτίρια πιστεύουμε ότι πρέπει να προσπαθήσουμε να καθιερώσουμε οικονομικά κίνητρα που να μπορούν έτσι ώστε οι δράσεις να είναι συγχρηματοδοτούμενες και από τους ιδιώτες. Είναι σημαντικό το κράτος προφανώς να επιβλέπει την ποιότητα της ανακαίνισης και όταν η ενεργειακή αναβάθμιση συναντά την πολιτιστική κληρονομιά, σίγουρα τα πράγματα είναι πάρα πολύ δύσκολα. Αλλά πρέπει να συμβεί. Γιατί η εναλλακτική είναι το κτίριο είτε να εξαφανιστεί, είτε να μη χρησιμοποιείται σωστά. Αυτά είναι δυο πολύ ενδιαφέρουσες δράσεις που τις παρακολουθούμε στενά και χαιρόμαστε που βλέπουμε αυτές τις πρωτοβουλίες από την αρχή.

Ευχαριστώ επίσης για την αναφορά στο νέο ευρωπαϊκό Bauhaus. Έχουμε εφαρμόσει το νέο ευρωπαϊκό Bauhaus αυτή την ιδέα στο φαληρικό πάρκο που έχει μια νέα ζωή. Ξεκινήσαμε στην αρχή να είμαστε αρνητικοί, αλλά τώρα προσπαθούμε να το εντάξουμε με το Bauhaus.

Όταν με ρωτάνε τι είναι το Bauhaus απαντάω ότι το Bauhaus είναι ό,τι θέλετε να είναι. Είναι ένας συνδυασμός κοινής λογικής και του πιο τρελού σου ονείρου, στο πνεύμα του αρχικού Bauhaus του πρωτότυπου

Bauhaus που έχει να κάνει με την ποιότητα ζωής για όλους, δημοκρατική διαφανής προσέγγιση, ποιότητα σχεδιασμού. Και η ποιότητα του σχεδιασμού δεν είναι θέμα γούστου, είναι θέμα της προσπάθειας που θα κάνουμε στον σχεδιασμό.

Δεν πρέπει να σκεφτόμαστε ότι υπάρχει κάποιος που προσπαθεί και λέει ότι θέλουμε νεοκλασικά κτίρια ή απλώς κτίρια που λειτουργούν, δεν είναι αυτό το θέμα. Το θέμα είναι αυτοί οι οποίοι σχεδιάζουν να καταβάλλουν επαρκή προσπάθεια ώστε αυτό που σχεδιάζουν να είναι ενσωματωμένο στο περιβάλλον, να είναι βιώσιμο, να είναι κάτι που το έχουν σκεφτεί καλά.

Μια από τις πρωτοβουλίες που έχουμε συζητήσει με τη Διαχειριστική Αρχή είναι πώς να περάσουμε τις έννοιες του Bauhaus μέσα από σχετικές δράσεις και νομίζω ότι πρέπει να το δουλέψουμε περισσότερο αυτό.

Τέλος το τελευταίο σχόλιο έχει να κάνει με το γεγονός ότι βρισκόμαστε σήμερα στην Επιτροπή Παρακολούθησης του ΠΕΚΑ αλλά πολλά από αυτά τα οποία ειπώθηκαν επηρεάζουν τα προγράμματα. Οπότε σας καλώ όλους εσάς τους Γενικούς Γραμματείς να παρακολουθείτε στενά τι συμβαίνει στα περιφερειακά προβλήματα, τι συμβαίνει στο EDTF γιατί συμβαίνουν παράλληλα πράγματα και πρέπει να τα παρακολουθείτε και αυτά, όχι εσείς προσωπικά αλλά τέλος πάντων οι εκπρόσωποί σας, γιατί συμβαίνουν πολλά και σε αυτά τα άλλα προγράμματα.

Η λογική των ευρωπαϊκών προγραμμάτων είναι ότι πρέπει να έχουμε μια αρχιτεκτονική και τα σχετικά, αλλά τα πράγματα είναι πέρα από αυτό και η ελληνική οικονομία και Διοίκηση καμιά φορά ξεφεύγει από αυτό. Οπότε υπάρχουν κι άλλα πράγματα που πρέπει να παρακολουθείτε.

Νομίζω ότι χτες ήμουν ιδιαίτερα δυσαρεστημένος και κατηφής, σήμερα ξεκινάμε με εξαιρετικό τρόπο την Επιτροπή Παρακολούθησης, σας ευχαριστώ που ήρθατε σε αυτή την συνάντηση και που μας δώσατε όλες αυτές τις πληροφορίες για τα έργα σας.

Α. ΑΪΒΑΛΙΩΤΗΣ: Θα ήθελα να κάνω ένα σύντομο σχόλιο. Δεν αναφέρθηκα στη Δυτική Μακεδονία γιατί το συγκεκριμένο Ταμείο δεν είναι στην ευθύνη του

Υπουργείου μας, η αρχιτεκτονική των πραγμάτων είναι στο Ανάπτυξης, οπότε δεν έχω visibility τι ακριβώς γίνεται εκεί και δεν μπορώ να μιλήσω γι' αυτό.

Αλλά να σας καθησυχάσω, η ΔΕΗ έχει δεσμευτεί ότι θα κλείσει τους σταθμούς λιγνίτη φέτος του Αγίου Δημητρίου και η Πτολεμαΐδα 5 θα σταματήσει να λειτουργεί μέχρι το 2028. Οπότε δεν έχουμε στο Πρόγραμμα καμία περίοδο χάριτος για τον λιγνίτη. Ευχαριστώ.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ: Να απαντήσω κάποια πράγματα πριν δώσω τον λόγο στους συναδέλφους αν θέλουν να δευτερολογήσουν.

Θα ήθελα να πω όχι μόνο στον κ. Rasmussen αλλά σε όλα τα μέλη της Επιτροπής Παρακολούθησης σήμερα εδώ βρίσκονται πέντε Γενικοί Γραμματείς και οι πέντε Γενικοί Γραμματείς του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, οι οποίοι δεν ήρθαν απλώς και μόνο να παρευρεθούν, ήρθαν και παρουσίασαν τη στρατηγική τους σε κάθε Τομέα, ποσοτικοποιημένη και ποιοι είναι οι στόχοι οι οποίοι πρέπει να επιτευχθούν στο τέλος της περιόδου.

Θα ήθελα να ρωτήσω και τον Carsten και τους συναδέλφους ειδικά τον Παναγιώτη Θάνου που έχει μεγάλη εμπειρία στα ελληνικά δεδομένα, αν έχει ξαναγίνει ποτέ αυτό το πράγμα. Πέντε Γενικοί Γραμματείς ενός Υπουργείου να παρευρίσκονται σε μια Επιτροπή Παρακολούθησης ενός Προγράμματος, να παρουσιάζουν τη στρατηγική τους ποσοτικοποιημένη και με βάση ποιοτικά δεδομένα.

Θεωρώ και με βάση την όποια εμπειρία μου ότι αυτό δεν έχει ξαναγίνει ποτέ και πουθενά και νομίζω ότι συμφωνούμε. Αυτό τι δείχνει; Ότι υπάρχει ένα υψηλό επίπεδο συνεργασίας και υπάρχει μια προσήλωση στην επίτευξη των στόχων. Έχουν τεθεί στόχοι οι οποίοι προσπαθούν και τα δύο μέρη να τους πετύχουν και αυτό είναι πάρα πολύ σημαντικό.

Δεύτερον. Λέχθηκαν πάρα πολλά πράγματα για το Πρόγραμμα αναφέρθηκε επανειλημμένα το ΥΜΕΠΕΡΑΑ, το ΥΜΕΠΕΡΑΑ θεωρώ ότι κλείσαμε χτες τα ζητήματα που το αφορούν. Το θέμα ποιο είναι. Είπα και στην εισαγωγική μου τοποθέτηση ότι το καινούργιο Πρόγραμμα «Περιβάλλον και Κλιματική αλλαγή» είναι ένα καινοτόμο και πολύ φιλόδοξο Πρόγραμμα.

Όλοι γνωρίζουμε ότι έχει σημαντικές μεταρρυθμίσεις. Να απαριθμήσω ορισμένες; Τα τέσσερα ολιστικά προγράμματα στα νερά, εδώ είναι ο Δήμαρχος φαντάζομαι θα μιλήσει στην πορεία. Ότι οι δικαιούχοι πλέον

στη διαχείριση των απορριμμάτων είναι οι ΦοΣΔΑ, μόνο οι ΦοΣΔΑ. Ότι όλες οι μονάδες θα γίνουν RRF ήδη ολοκληρώνεται από ό,τι ξέρω η μελέτη JASPERS για το ποιες είναι οι ενέργειες οι οποίες απαιτούνται για να επιτευχθεί αυτός ο στόχος.

Αυτά είναι πράγματα, λαμβάνοντας υπόψη και κάποια αρνητικά θέματα της ελληνικής πραγματικότητας και της νοοτροπίας που δεν γίνονται εύκολα και ούτε από τη μια μέρα στην άλλη. Γνωρίζετε όλοι πάρα πολύ καλά ότι περάσαμε δια πυρός και σιδήρου για να περάσουν αυτές οι ορθές, να σημειώσω, τομές στο καινούργιο Πρόγραμμα, οι οποίες αποτελούν δεσμεύσεις της χώρας και οι δεσμεύσεις αυτές όπως τώρα όλοι καταλάβαμε, θα αντιληφθούν.

Προφανώς έχουμε στενή συνεργασία, έχουμε άπειρες τεχνικές συναντήσεις κανείς δεν φαντάζεται πόσες τεχνικές συναντήσεις έχουμε κάνει όλο αυτό το διάστημα και ακόμη και πράγματα τα οποία μπορεί να επεξεργαστούμε και ενδεχομένως και σωστές ιδέες. Αυτό που είπες τώρα Carsten για την ανάλυση με τις φυσικές καταστροφές στις κοίτες των ποταμών, πως θα ανασχεθούν τα ύδατα και πως θα αποφύγουμε αρνητικά φαινόμενα. Είναι μια καλή ιδέα που την ακούμε.

Όπως επίσης και για τις περιοχές NATURA που μπορεί να απαντήσει εδώ ο συνάδελφος, προφανώς και δεν πήγε καλά η βιοποικιλότητα γιατί υπήρχε ένας αδιανόητος κατακερματισμός φορέων, οι οποίοι μπορούσαν να λάβουν χρηματοδότηση. Την προστιθέμενη αξία την ξέρουμε; Ορθώς το αρμόδιο Υπουργείο προχώρησε σε μια ορθολογικοποίηση του πλαισίου.

Πρέπει να βλέπουμε όχι μόνο τι δαπάνες έχουμε, χτες είπαμε και συμφωνήσαμε ότι δεν είναι μόνο το είναι θέμα και ποιες δράσεις επιτυγχάνουμε και ποια είναι τα ποιοτικά αποτελέσματα των δράσεων.

Αυτό που θέλω να καταλήξω είναι ότι έχουμε ένα πολύ φιλόδοξο Πρόγραμμα, ότι συνεργαζόμαστε πολύ στενά και τα δύο μέρη αλλά και με το συναρμόδιο Υπουργείο, αυτό είναι πλέον σαφές σε όλους. Και θέλουμε να πετύχουμε συγκεκριμένους στόχους. Έχουμε δεσμευτεί με συγκεκριμένα και ποσοτικά και ποιοτικά αποτελέσματα οι ελληνικές Αρχές και αυτά θα τα πετύχουμε.

Και κλείνω για το common failure. Αν το ΥΜΕΠΕΡΑΑ αποτύγχανε είναι ευθύνη των ελληνικών Αρχών και εδώ που φτάσαμε είναι ευθύνη των ελληνικών Αρχών. Ξεκίνησε ένα Πρόγραμμα, δεν θα πω τώρα το σημερινό Τομέα, τον Τομέα των Μεταφορών εντυπωσιακά γιατί υπήρχαν κανά δυο έργα μεταφερόμενα το 2007-2013 και επί τέσσερα χρόνια δεν υλοποιήθηκε το παραμικρό. Τα οδικά έργα προκηρύχθηκαν το '20, συμβασιοποιήθηκαν το '21.

Από την άλλη πλευρά όμως επί τέσσερα χρόνια δεν υπήρχε κανένα σήμα, κανένα καμπανάκι. Δέχομαι ότι είναι ευθύνη της μιας πλευράς, η οποία για τους $x - \psi$ λόγους δεν θέλει να δει την πραγματικότητα. Από τη στιγμή που κινούμαστε στο πλαίσιο της εταιρικής σχέσης, θα ήταν εξαιρετικά χρήσιμο τότε -και κακώς παρελθοντολογώ- να έχει έρθει και το σήμα κινδύνου.

Και τώρα κάνουμε αυτά τα οποία περιγράψαμε αναλυτικά χτες αναφορικά με το κλείσιμο του ΥΜΕΠΕΡΑΑ τα οποία ενδεχομένως δεν περιποιούν τιμή για κανένα από τα δύο συμβαλλόμενα μέρη.

Τέλος πάντων αυτό που θέλω να πω είναι ότι έχουμε ένα υπερφιλόδοξο Πρόγραμμα με δύσκολες δράσεις, καινούργιες δράσεις, συνεργαζόμαστε άριστα με το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας και με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για να πετύχουμε τους κοινούς στόχους οι οποίοι θα δώσουν λύσεις σε υπαρκτά προγράμματα στους συγκεκριμένους Τομείς και το βασικότερο θα βελτιώσουν την ποιότητα ζωής των πολιτών. Αυτός είναι ο στόχος και αυτόν υπηρετούμε, τίποτε λιγότερο τίποτε περισσότερο.

Είμαστε στο ίδιο μήκος κύματος με όλους και να το τονίσω: είμαστε στο ίδιο μήκος κύματος με όλους, η συνεργασία είναι σε εξαιρετικό επίπεδο. Προφανώς όταν έχουμε δύσκολα προβλήματα και χρονίζοντα προβλήματα να λύσουμε, θα υπάρχουν up και down.

Δεν θέλω να πω κάτι άλλο, δεν ξέρω αν κάποιος συνάδελφος από το Υπουργείο Περιβάλλοντος... ο κ. Βαρελίδης και για να τροποποιήσω ξανά το πρόγραμμα, θα πρότεινα μόλις κάνει ο κ. Βαρελίδης την τοποθέτησή του ένα πεντάλεπτο διάλειμμα και μετά να πάμε στις παρουσιάσεις από τη Διαχειριστική Αρχή.

Π. ΒΑΡΕΛΙΔΗΣ: Θέλω να πω δυο τρία πράγματα. Το ένα αφορά αυτή την ιδέα για τις λιμνοδεξαμενές στα ποτάμια και στα ρέματα, προφανώς είναι κάτι το οποίο μας ενδιαφέρει πάρα πολύ. Είναι στον σχεδιασμό μας έτσι κι αλλιώς είτε μέσω του ΕΣΠΑ είτε μέσω άλλων πηγών χρηματοδότησης.

Ήδη σας είπα ότι φτιάχνουμε τον Οργανισμό Διαχείρισης Υδάτων Θεσσαλίας και θα παρουσιαστεί την ερχόμενη Τετάρτη στο Υπουργικό Συμβούλιο που δείχνει ακριβώς αυτή τη διάθεση να έχουμε μια συντονισμένη αντιμετώπιση αυτών των προβλημάτων. Απλά είναι προφανές ότι οποιαδήποτε έργα γίνουν, θα πρέπει να βασίζονται σε ένα master plan το οποίο θα αφορά συνολικά την περιοχή για να αποφύγουμε προβλήματα του παρελθόντος τις αποσπασματικές ενέργειες. Νομίζω ότι είναι αυτονόητο απλά ήθελα να το επισημάνω.

Τώρα θα ήθελα να πω κάτι σε ό,τι αφορά στον Τομέα της φύσης. Έχουν ξοδευτεί πάρα πολλά χρήματα τα προηγούμενα χρόνια με ευθύνη όλων των εμπλεκόμενων, φυσικά η μεγαλύτερη ευθύνη είναι σε εμάς που είμαστε οι άμεσα ωφελούμενοι, έχουν ξοδευτεί πάρα πολλά χρήματα σε μελέτες. Μελετάμε συνέχεια τη φύση και άκρη δεν βγάζουμε! Και όταν δεν βγάζεις άκρη, μετά ξαναμελετάς και ξαναμελετάς τα ίδια πράγματα. Γιατί αν προσπαθείς να μετρήσεις τις πεταλούδες μία – μία, δεν θα τις μετρήσεις ποτέ με ακρίβεια, είναι αδύνατο.

Άρα ακολουθούμε μια προσέγγιση εσφαλμένη και ατελέσφορη που όσα χρήματα και να ρίξουμε δεν πρόκειται να τελειώσει ποτέ και επειδή εγώ δεν πιστεύω ότι αυτό γίνεται από βλακεία, γίνεται από δόλο. Αυτό είναι κάτι το οποίο πρέπει να σταματήσει, δεν μπορεί να γίνεται πλέον ανεκτό και από εμένα τουλάχιστον ως Γενικό Γραμματέα αυτό δεν θα γίνεται ανεκτό.

Δεν είμαστε κέντρο διασπάθισης δημοσίου χρήματος υπέρ συγκεκριμένων μελετητών, Πανεπιστημίων και τα λοιπά. Οι ίδιοι και οι ίδιοι άνθρωποι μελετάνε συνέχεια το ίδιο αντικείμενο. Αυτό πρέπει να σταματήσει.

Το να χρησιμοποιούνται εξωγενείς παράγοντες για να πιεζόμαστε για να ξαναμελετήσουμε τα ίδια πράγματα και αυτό πρέπει να σταματήσει και αυτό είναι κάτι το οποίο δεν το δέχομαι. Δεν μπορεί να γίνεται αυτό. Πρέπει να κοιτάμε την ουσία των πραγμάτων. Είπα για τους στόχους

διατήρησης, αναφερθήκατε στην Αλεξανδρούπολη. Εντάξει βγάλαμε στόχους διατήρησης.

Ξέρετε τι στόχους διατήρησης μας έχουν φέρει και κάποιους από αυτούς αναγκαστικά τους θεσμοθετήσαμε; Θα σας πω για να έχετε μια αντίληψη της πραγματικότητας. Έρχονται και λένε: στόχος διατήρησης για τις θαλάσσιες χελώνες, το λέω τυχαία, στην περιοχή της Κυπαρισσίας. 1.623 χελώνες. Και λέω εγώ: γιατί 1.623 και όχι 1.624; Πως μπορεί να υπάρχει τέτοια ακρίβεια, με τα μαθηματικά του σχολείου το λέω δεν χρειάζεται να έχεις τελειώσει Πανεπιστήμιο. Υπάρχει αυτή η ακρίβεια 1.623; Και είναι και αρσενικές!

Ή βλέπεις πουλιά 27.362 συν πλην 9.347 και εδώ μιλάμε για βασική αριθμητική. Είναι Καθηγητές Πανεπιστημίων, είναι επιστήμονες διαπρεπείς που δεν ξέρουν απλή αριθμητική. Γιατί καταλαβαίνω ότι αυτό το νούμερο δεν έχει νόημα, 27.000 συν – πλην 9.000 με τρία ψηφία από πίσω.

Όταν ερχόμαστε να αντιμετωπίσουμε τέτοια πράγματα καταλαβαίνετε τις δυσκολίες. Και πρέπει εμείς όχι σαν Υπουργείο γιατί η πραγματικότητα είναι ότι το Υπουργείο παραλαμβάνει τα πάντα ό,τι του φέρνουν, πρέπει εμείς σαν πολιτική ηγεσία να πάρουμε την ευθύνη και να πούμε ότι αυτό, το 27.932 είναι μπουρδες και πρέπει μετά να απαντήσουμε στον καταιγισμό επιστολών που παίρνουμε από ΜΚΟ που μας καταγγέλλουν γιατί δεν κάναμε σεβαστό το αποτέλεσμα της επιστημονικής μελέτης.

Και έχουμε και τους JASPERS πολλές φορές που πιέζουν προς αυτή την κατεύθυνση, για να μην κρυβόμαστε πίσω από το δάχτυλό μας.

Οι ειδικοί που έρχονται για να μας συμβουλέψουν, ξέρετε για να τους πάρουμε υπόψη πρέπει να είναι πιο ειδικοί από εμάς. Αν εγώ είμαι πιο ειδικός από τους ειδικούς με συγχωρείτε πολύ, δεν θα τους λάβω υπόψη μου. Ας έρχονται με όποιο μανδύα θέλουν. Γιατί το πρώτιστο καθήκον μας είναι απέναντι στους Έλληνες πολίτες.

Οι στόχοι διατήρησης που δεν υπήρχαν και ήταν πρόβλημα, θα είναι μια βόλτα στο πάρκο όπως είπε κάποτε ένας Υπουργός Οικονομικών για κάτι άλλο, σε σχέση με τους στόχους διατήρησης που τώρα υπάρχουν. Θα δείτε τα προβλήματα στα έργα λόγω των στόχων διατήρησης που τώρα υπάρχουν. Ευχαριστώ.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ: Ωραία. Θεωρώ ότι ολοκληρώσαμε τον πρώτο κύκλο, να κάνουμε ένα αυστηρά πεντάλεπτο διάλειμμα θα παρακαλούσα τα μέλη και θα έρθουμε για τις παρουσιάσεις.

ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ: Συνεχίζουμε τη συνεδρίαση της Επιτροπής που διεκόπη προηγουμένως, παρακαλώ τα μέλη να καθίσουν όσο το δυνατό πιο αθόρυβα και ο κ. Μαμαλούγκας μπορεί να προχωρήσει στην παρουσίαση της πορείας εφαρμογής του Προγράμματος.

II. ΠΡΟΟΔΟΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Κ. ΜΑΜΑΛΟΥΓΚΑΣ: Καλημέρα σας. Θα προσπαθήσω σε λίγα λεπτά να σας δώσω την πλήρη εικόνα του Προγράμματος του ΠΕΚΑ για την επόμενη προγραμματική περίοδο 2021-2027.

Το Πρόγραμμα ΠΕΚΑ 2021-2027 έχει ένα συνολικό budget 3,6 δις ευρώ το οποίο κατανέμεται στις Περιφέρειες τις λιγότερο ανεπτυγμένες στο 1.365 και στις Περιφέρειες σε μετάβαση Αττική και Νότιο Αιγαίο στα 351 εκατομμύρια και 1.900 εκατομμύρια περίπου στο Ταμείο Συνοχής.

Οι κυριότερες δράσεις οι οποίες ουσιαστικά αναφέρονται στο συγκεκριμένο Πρόγραμμα κατανέμονται σε 9 προτεραιότητες:

1. Η 1^η προτεραιότητα η οποία είναι μια πάρα πολύ σημαντική παρέμβαση στο Πρόγραμμα της επόμενης προγραμματικής περιόδου και αφορά την ενέργεια, αφορά δράσεις κυρίως ενεργειακής αποδοτικότητας, δράσεις διαχείρισης και υλοποίησης έργων Α.Π.Ε. και δράσεις έξυπνων ενεργειακών συστημάτων μεταξύ των οποίων είναι και η μεγάλη διασύνδεση της Κρήτης με την Αττική με το καλώδιο του ΑΔΜΗΕ.
2. Η 2^η προτεραιότητα αφορά μια προτεραιότητα η οποία τη συγκεκριμένη χρονική στιγμή έχει κρίσιμη σημασία, λόγω των έκτακτων γεγονότων τα οποία έχουν συμβεί στον ελλαδικό χώρο. Είναι η προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, όλοι μας αντιμετωπίζουμε πανευρωπαϊκά και παγκόσμια τα προβλήματα της κλιματικής αλλαγής και τις επιπτώσεις, προτείνονται μέτρα για την προώθηση της κλιματικής αλλαγής και το

μετριασμό, τα οποία μέτρα εξικνούνται σε έργα όπως είναι έργα αντιπλημμυρικής προστασίας, έργα κλιματικής ανθεκτικότητας, έργα αντιμετώπισης των κατολισθήσεων και διάφορα άλλα έργα συναφή με το συγκεκριμένο αντικείμενο. Παράλληλα θα υλοποιηθούν και έργα τα οποία αντιμετωπίζουν δράσεις οι οποίες αντιμετωπίζουν την κλιματική αλλαγή σε επίπεδο μελετών και σε επίπεδο στρατηγικής κατεύθυνσης.

3. Η 3^η προτεραιότητα είναι η αστική αναζωογόνηση. Στην αστική αναζωογόνηση περιλαμβάνονται έργα προστασίας της φύσης, αλλά μέσα στις αστικές περιοχές. Στη συγκεκριμένη προτεραιότητα που βλέπετε το μεγάλο προϋπολογισμό ενσωματώνεται το έργο του Φαληρικού Όρμου. Να πω δυο λόγια πολύ γρήγορα, είναι ένα έργο το οποίο είναι στρατηγικής σημασίας και εμβληματικό για την επόμενη περίοδο για το Πρόγραμμα 2021-2027. Είναι ένα έργο το οποίο σε συνεργασία με τις Υπηρεσίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με το JASPERS και με την Περιφέρεια Αττικής καταφέραμε μετά από ένα διάστημα περίπου 2,5 ετών να υποβάλλουμε τον φάκελο μεγάλου έργου στην Ευρωπαϊκή Ένωση για έγκριση πριν από λίγες μέρες. Εδώ θα ήθελα να συμπληρώσω αυτό το οποίο ουσιαστικά έδωσε σαν στίγμα ο φίλος Carsten πριν από λίγη ώρα για το new Bauhaus. Είναι πραγματικά μια σημαντική παρέμβαση και μπορώ να πω η πρώτη τόσο μεγάλη σημαντική παρέμβαση στην Ελλάδα η οποία ενσωματώνει τις κατευθύνσεις και τις οδηγίες του New European Bauhaus. Παράλληλα περιλαμβάνονται στον άξονα αυτό της προτεραιότητας κι άλλες δράσεις για πράσινες και μπλε υποδομές. Ανέφερε πάρα πολλά και ο Θύμιος Μπακογιάννης ο Γενικός Γραμματέας στην παρέμβασή του για τους πράσινους τοίχους, τα πράσινα δώματα και διάφορες άλλες παρόμοιες δράσεις.
4. Ο άξονας προτεραιότητας 4 επίσης ένας άξονας ο οποίος έχει μονοπωλήσει το ενδιαφέρον του Προγράμματός μας και γενικά και του προηγούμενου και του επόμενου, έγινε και πριν συζήτηση αναλυτική και από τον Γενικό Γραμματέα και από τον εκπρόσωπο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το θέμα της διαχείρισης των αποβλήτων. Το θέμα της διαχείρισης των αποβλήτων είναι ένα θέμα το οποίο μονοπωλεί όπως είπαμε το ενδιαφέρον, αλλά είναι και μια πρόκληση

για το Πρόγραμμά μας για την επόμενη προγραμματική περίοδο. Στην παρούσα φάση είμαστε σε μια μεταβατική κατάσταση, είμαστε σε μια φάση που έχουν δρομολογηθεί κάποιες μονάδες, είτε οι μονάδες αυτές λειτουργούν, είτε οι μονάδες αυτές είναι σε εξέλιξη υλοποίησης δηλαδή έχουν σύμβαση και υλοποιούνται και υπάρχει και η δεύτερη κατηγορία οι μονάδες αυτές οι οποίες ακόμη δεν έχουν σύμβαση και οι μονάδες αυτές οι οποίες ουσιαστικά θα υλοποιηθούν στην προγραμματική περίοδο 2021-2027. Μια πολύ μικρή αναφορά για την κατάσταση που επικρατεί στη χώρα αυτή τη στιγμή στο θέμα των μονάδων αυτή τη στιγμή έχουμε 11 μονάδες σε λειτουργία, έχουμε 7 μονάδες οι οποίες είναι σε κατασκευή, έχουμε 9 μονάδες οι οποίες είναι σε αγωνιστική διαδικασία, 4 μονάδες στα νησιά του νοτίου Αιγαίου οι οποίες είναι μικρότερης δυναμικότητας αλλά πολύ σημαντικές και έχουμε και 13 μονάδες οι οποίες θα πάνε απ' ευθείας στην επόμενη προγραμματική περίοδο, συμπεριλαμβάνοντας μέσα και τις μεγάλες μονάδες της Αττικής οι οποίες είναι στη φάση του ανταγωνιστικού διαλόγου. Εννοείται ότι με τη παρούσα προτεραιότητα θα χρηματοδοτηθούν και δράσεις ανακύκλωσης και βασική τεράστια αλλαγή και τομή από την προηγούμενη προγραμματική περίοδο είναι ότι οι προτάσεις υποβάλλονται μόνο από τους ΦοΣΔΑ είτε αυτόνομα, είτε με προγραμματικές από τους Δήμους και παράλληλα κάθε δράση η οποία θα υλοποιηθεί και θα ενταχθεί στην επόμενη προγραμματική περίοδο θα πρέπει να ενισχύεται και να ακολουθείται από ένα ολιστικό Πρόγραμμα ανακύκλωσης στην περιοχή εξυπηρέτησης της συγκεκριμένης μονάδας. Ήθελα να πω εδώ και να κάνω μια αναφορά που είναι πάρα πολύ σημαντική ότι σε συνεργασία με το Υπουργείο Περιβάλλοντος Carsten και με το JASPERS και με τους μελετητές οι οποίοι έχουν πολύ μεγάλη εμπειρία στο συγκεκριμένο έργο, έχουμε προσπαθήσει και έχουμε κάνει σαν Υπηρεσία ένα road map το οποίο περιλαμβάνει όλες τις απαραίτητες ενέργειες τις διοικητικές ενέργειες που απαιτούνται να γίνουν και όλες τις αδειοδοτήσεις που απαιτείται να πάρει μια μονάδα, ώστε να μπορεί να γίνει RRF. Αυτό το road map είναι χρήσιμο όχι μόνο γι' αυτό, αλλά είναι χρήσιμο γιατί δίνει τα συγκεκριμένα βήματα, ώστε το τελευταίο βήμα της να είναι η ένταξη της

μονάδας RRF στο Πρόγραμμα της προγραμματικής περιόδου, σαν RRF απ' ευθείας. Δεσμευόμαστε σαν κράτος ότι δεν θα ενταχθεί μονάδα διαχείρισης απορριμμάτων στην επόμενη περίοδο είτε είναι νέα, είτε phasing, αν δεν ενταχθεί σαν RRF. Δεν θα μπω σε technicality αν θα γίνει με ποιον τρόπο και δεν θα μπω στις διαδικασίες της προαίρεσης ή οτιδήποτε, το σίγουρο είναι ότι δεσμευόμαστε ότι η πρώτη μονάδα που θα ενταχθεί στο Πρόγραμμά μας, που εκτιμούμε ότι αν πάνε όλα καλά, θα είναι περίπου τον Ιούνιο με Ιούλιο του '24 θα είναι μονάδα RRF. Αυτό νομίζω ότι σε όλους είναι αποδεκτό και με ένα σωστό timing που υπολογίζουμε ότι θα είναι περίπου μέσα Φεβρουαρίου, επειδή τότε θα έχουμε και το τελικό παραδοτέο από τους JASPERS το οποίο θα μας δίνει το πώς θα υλοποιηθούν μονάδες RRF στην Ελλάδα -όχι σε όλη την Ευρώπη, στην Ελλάδα- πως θα χρηματοδοτηθούν και παράλληλα έχουμε κάνει ήδη συναντήσεις και θα κάνουμε κι άλλες συναντήσεις και με την Υπηρεσία των κρατικών ενισχύσεων η οποία μας υποστηρίζει σε όλη αυτή την προσπάθεια, για να κάνουμε προσέγγιση και στο θέμα των κρατικών ενισχύσεων και να μπορούμε τον Φεβρουάριο να κάνουμε έναν οδηγό να τον κοινοποιήσουμε σε όλους τους ΦοΣΔΑ για να έχουν την απόλυτη εικόνα, το πώς πρέπει από εκεί και πέρα να ξεκινήσουν και να υλοποιούνται οι μονάδες τους. Παράλληλα ο όπως αναφέρθηκε πριν ο Γενικός Γραμματέας, είναι στη φάση να γίνει επικαιροποίηση των ΠΕΣΔΑ ενσωματώνοντας το επενδυτικό σχέδιο, το οποίο ουσιαστικά δείχνει τη βιωσιμότητα των ΦοΣΔΑ στον κύκλο ζωής των έργων, οπότε συνδυάζοντας αυτό ευελπιστούμε ότι θα έχουμε και επικαιροποιημένους ΠΕΣΔΑ για να μπορέσουμε να εντάξουμε τα έργα με πλήρη νομιμότητα και κανονικότητα της όλης διαδικασίας. Θεωρώ ότι όλος αυτός ο κύκλος, πιθανό το road map μέχρι τέλος του χρόνου να σας το έχουμε δώσει για να έχετε μια εικόνα και θεωρούμε ότι όλος αυτός ο κύκλος διασφαλίζει τους στόχους και τις επόμενες ενέργειες ώστε το Πρόγραμμά μας να κάνει ένα roll out στο θέμα των απορριμμάτων.

5. Ο επόμενος άξονας προτεραιότητας είναι ο άξονας των νερών, της ύδρευσης και της βιώσιμης διαχείρισης του νερού. Εδώ η προσπάθεια

που κάνουμε είναι να ολοκληρώσουμε αυτή την προγραμματική περίοδο μετά από πάρα πολλά μεγάλα βάσανα δεκαετιών τους οικισμούς Γ προτεραιότητας. Πραγματικά όσο στενοχωρεί εσάς άλλο τόσο στενοχωρεί και εμάς που δεν έχουν ολοκληρωθεί οι οικισμοί αυτοί. Είχαμε πολλά προβλήματα. Είχαμε προβλήματα στο επίπεδο των ιδιωτικών συνδέσεων που δεν μπορούσαν να συνδεθούν, δεν ήταν επιλέξιμη η χρηματοδότηση για το τριτεύον δίκτυο, είχαμε προβλήματα για τους καταναλωτές που δεν μπορούσαν να συνδεθούν. Το μεν πρώτο λύθηκε, η επιλεξιμότητα υπάρχει. Το δεύτερο γνωρίζετε ότι προχωρούμε ένα Πρόγραμμα ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΩ αποχέτευσης, το οποίο θα δώσει τη δυνατότητα να συνδέονται οι καταναλωτές με το εσωτερικό δίκτυο της οικίας τους με μια επιδότηση που θα τους δοθεί και θεωρούμε ότι μετά από αυτό δεν θα υπάρχει πλέον κανένα κίνητρο στον οποιονδήποτε ιδιώτη, να μην μπορεί να συνδεθεί στο δίκτυο. Αυτό θα βοηθήσει πάρα πολύ κατ' αρχήν για τα έργα τα οποία ολοκληρώνονται στην 2014-2020 από το Πρόγραμμα ΥΜΕΠΕΡΑΑ ώστε να μπορέσουν να λειτουργήσουν και παράλληλα αυτό το Πρόγραμμα θα δώσει τη δυνατότητα να κλείσουν και κάποιες πληγές από περιπτώσεις οι οποίες έχουν μια ελλιπή λειτουργία όσον αφορά το πλήθος των καταναλωτών που συνδέονται στο δίκτυο. Αυτά από πλευράς οικισμών Γ προτεραιότητας, μπορώ να σας πω ένα μόνο νούμερο ότι περίπου 100 οικισμοί ουσιαστικά απομένουν να ολοκληρωθούν από τους οποίους περίπου 70 οικισμοί έρχονται και από τα περιφερειακά και από το Πρόγραμμα ΥΜΕΠΕΡΑΑ ως phasing ή μεταφερόμενα έργα και οι υπόλοιποι 25 οικισμοί δεν έχουν ακόμη χρηματοδότηση, αλλά από αυτούς το 90% έχει μελέτες οι οποίες εκπονούνται και όλες αυτές οι μελέτες θα μπορέσουν να δώσουν ώριμα έργα στην επόμενη προγραμματική περίοδο. Και να προλάβω τη διαδικασία είναι σίγουρα ότι αυτοί οι οικισμοί οι οποίοι θα υλοποιηθούν στην επόμενη προγραμματική περίοδο έχουν τη λογική της συμπερίληψης μέσα στο πλαίσιο της ολιστικής διάστασης την οποία ουσιαστικά προσδοκούμε για την επόμενη περίοδο. Μια και είπα ολιστική διάσταση, αναφέρθηκε ο Ειδικός πριν για τα τέσσερα πιλοτικά προγράμματα. Θα έχουμε και μια παρουσίαση από τη συνάδελφο από

το JASPERS που έχει κάνει μια σοβαρή δουλειά στο θέμα της ολιστικής διαχείρισης, απλώς εγώ να πω ότι αυτά τα τέσσερα ολιστικά σχέδια που αφορούν τέσσερις συγκεκριμένες περιοχές έχουν προχωρήσει όλες οι περιοχές σε ωρίμανση των έργων, που θα υλοποιηθούν βάσει του ολιστικού. Η πρώτη τους δουλειά είναι να υλοποιήσουν ένα master plan το οποίο θα ενσωματώνει τις αρχές τις οποίες θα υιοθετήσουμε όπως έχουν συμφωνηθεί με το JASPERS και παράλληλα τα master plan αυτά θα κάνουν προτεραιοποίηση των έργων γιατί από ό,τι καταλαβαίνετε αυτές οι δράσεις και αυτές οι υποδομές δεν μπορούν να τελειώσουν μέσα στα επόμενα τρία τέσσερα χρόνια, αλλά θα πάρουν χρόνο. Οπότε μια προτεραιοποίηση είναι απολύτως αναγκαία. Έχουμε την πρόθεση και τη δυνατότητα αυτή τη στιγμή ίσως μέχρι τέλος του χρόνου να μπορέσουμε να βγάλουμε πρόσκληση προς τους δικαιούχους, αλλά σίγουρα μπορούμε να βγάλουμε παράλληλη πρόσκληση για Τεχνική Βοήθεια για να μπορέσουν να ωριμάσουν και τα master plan και όποιες άλλες ενέργειες απαιτούνται για να έχουμε ώριμα έργα όσον αφορά τα ολιστικά. Στο θέμα των ασφατώσεων νομίζω έκανε μια αναφορά και ο Πέτρος Βαρελίδης, επεξεργαζόμαστε οπωσδήποτε σαν Υπουργείο τη μελέτη που έχετε κάνει όσον αφορά τις ασφατώσεις, θα συζητήσουμε και με τη Γενική Γραμματεία Φυσικού Περιβάλλοντος και Υδάτων και πιθανό να κάνουμε μια συνάντηση για να έχουμε μια κοινή ρότα, το πώς θα ενεργήσουμε από τούδε και στο εξής και στο θέμα των ασφατώσεων.

6. Προχωράω στην 6^η προτεραιότητα που είναι η βιοποικιλότητα. Η βιοποικιλότητα ολοκληρώνει ό,τι είναι απαιτητό όσον αφορά τις δράσεις των οικοτόπων για την επόμενη περίοδο είτε αυτό είναι δράσεις μέσω του ΟΦΥΠΕΚΑ που βασίζονται στο πλαίσιο αξόνων προτεραιότητας και αυτές υλοποιούνται και θα συνεχίσουν να υλοποιούνται στην επόμενη περίοδο και παράλληλα ολοκληρώνονται οι ειδικές περιβαλλοντικές μελέτες οι οποίες θα δώσουν στοιχεία για να μπορέσει να γίνει η αναθεώρηση των ειδών και οικοτόπων για την επόμενη προγραμματική περίοδο.
7. Ο άξονας 7 είναι ο άξονας της πολυτροπικής κινητικότητας. Νομίζω ότι τον άξονα αυτόν τον εξάντλησε ο φίλος Θύμιος Μπακογιάννης, βασική

μας προτεραιότητα αυτή τη στιγμή είναι να ξεκινήσουμε στο τμήμα αυτό του έργου του ποδηλατόδρομου από Αγίους Αναργύρους – Λαύριο, το τμήμα αυτό το οποίο είναι ώριμο για δημοπράτηση και το οποίο μπορεί να μας δώσει ένα πολύ σοβαρό και σημαντικό αποτέλεσμα, σαν πρώτη ενέργεια και παράλληλα να προχωρήσουμε και στα άλλα, ενώ ταυτόχρονα κάνουμε μια καταγραφή στις περιπτώσεις που έχουμε πόλεις πάνω από 100.000 κατοίκους τι ανάγκες έχουν, ώστε να δούμε σε ένα δεύτερο βήμα πως μπορούμε να παρέμβουμε στις περιοχές αυτές.

8. Οι άλλοι δυο άξονες προτεραιότητας αφορούν την Τεχνική Βοήθεια στο Ταμείο Συνοχής και στο ΕΤΠΑ.

Εδώ βλέπετε τη συμμετοχή της κάθε μιας προτεραιότητας στο Πρόγραμμα, ένα χαρακτηριστικό μόνο να πω: βλέπετε στην γκρι περιοχή είναι η ενέργεια και στην κίτρινη περιοχή είναι η διαχείριση των αποβλήτων που έχει κοντά στο 60% του Προγράμματος το οποίο δίνει τη στόχευση του Προγράμματος σε αυτές τις προκλήσεις των αντίστοιχων θεματικών προτεραιοτήτων για την επόμενη προγραμματική περίοδο.

Θα σας πω πολύ γρήγορα την εξειδίκευση που έχει γίνει στο Πρόγραμμά μας. Έχουμε εξειδικεύσει 41 δράσεις σε όλες τις θεματικές προτεραιότητες, εκτός από την προτεραιότητα των στερεών αποβλήτων και ο λόγος είναι ακριβώς αυτός που περιέγραψα πριν ότι δεν ήμασταν έτοιμοι για να εξειδικεύσουμε τη δράση αυτή την οποία μετά απ' όλες τις ενέργειες εκτιμούμε τέλος του 1^{ου} τριμήνου του '24 θα μπορέσουμε να βγάλουμε μια πρόσκληση για να προσεγγίσουμε το συγκεκριμένο αντικείμενο.

Το μεγαλύτερο ποσοστό εξειδίκευσης θα δείτε ότι είναι στη διαχείριση των αστικών λυμάτων που εκεί πρέπει να προχωρήσουμε στην ενεργοποίηση της δεύτερης φάσης των έργων Γ προτεραιότητας ώστε να μπορέσει να προχωρήσει η υλοποίηση των συγκεκριμένων υποδομών και ένα πολύ μεγάλο ποσοστό είναι αφ' ενός στην προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή για να αντιμετωπίσουμε και έκτακτες συνθήκες αλλά γενικά προγραμματισμένες δράσεις στον τομέα αυτό, οι οποίες είναι απολύτως αναγκαίες και βέβαια στην προτεραιότητα 3 αστική αναζωογόνηση, το οποίο είναι ένα πολύ μεγάλο ποσοστό για τους λόγους ότι θέλουμε σε αυτό να προχωρήσουμε στην ένταξη της δεύτερης φάσης του Φαληρικού Όρμου.

Εδώ βλέπετε την αναλογία που είναι μεταξύ των διαθέσιμων πόρων, η καφέ γραμμή και η μπλε γραμμή είναι ουσιαστικά τι ποσοστό έχει εξειδικευτεί και βλέπετε ότι ένα μεγάλο ποσοστό έχει εξειδικευτεί στην προτεραιότητα 5 που είναι ουσιαστικά τα αστικά λύματα, αλλά σε κάθε μια προτεραιότητα έχει γίνει η αντίστοιχη εξειδίκευση ανάλογα με τις ανάγκες που έχουμε υπόψη μας τη συγκεκριμένη χρονική στιγμή.

Οι πρώτες προσκλήσεις που έχουμε βγάλει στο Πρόγραμμα ΠΕΚΑ 2021-2027 αφορούν δράσεις Τεχνικής Βοήθειας υποχρεωτικές για να μπορέσει να λειτουργήσει η υποστήριξη και στους φορείς και στην Υπηρεσία για τα περαιτέρω βήματα. Είναι οι δράσεις τηλεθέρμανσης οι οποίες αφορούν την περιοχή της δυτικής Μακεδονίας και αναμένουμε στη συγκεκριμένη πρόταση την ωρίμανση των δράσεων ώστε να μπορέσουν να υποβληθούν προτάσεις για να ενταχθούν.

Είναι οι παρεμβάσεις της υπογειοποίησης των αερίων δικτύων, είναι μια πολύ σημαντική παρέμβαση η οποία καταλαβαίνετε τι διάσταση έχει όσον αφορά ακόμη και τις καταστροφές οι οποίες έχουν προκύψει τα τελευταία διαστήματα από τα εναέρια δίκτυα ηλεκτρισμού, αλλά ταυτόχρονα υπάρχει μια διαφορετική αισθητική και μια διαφορετική προσέγγιση όσον αφορά τη βιωσιμότητα των πολιτών στις συγκεκριμένες περιοχές. Έχουν υποβληθεί δυο προτάσεις. Η μία είναι στην Πεντέλη και η άλλη στον Άγιο Βασίλειο της Κρήτης εξετάζονται και αξιολογούνται για την ένταξη.

Η άλλη πρόσκληση είναι κατασκευή δικτύων νέων έργων αντιπλημμυρικής προστασίας. Αυτή η πρόσκληση είναι πρόσφατη, αναμένουμε προτάσεις και από τους Δήμους της χώρας, οι οποίες είναι πάρα πολύ σημαντικές όταν έχουν την αρμοδιότητα, από Περιφέρειες και προφανώς από το μεγάλο ενδιαφερόμενο αλλά και σημαντικό εταίρο στη συγκεκριμένη πρόσκληση που είναι το Υπουργείο Υποδομών. Έχουμε δυο προτάσεις -μου λέει ο συνάδελφος- ήδη κατατεθειμένες και προχωρούμε για την αξιολόγηση.

Ποια είναι τα σημαντικά θέματα κατά την πορεία εξέλιξης του Προγράμματος και πως προβλέπουμε να ενεργήσουμε το αμέσως επόμενο χρονικό διάστημα. Προφανώς μετά από τη χτεςινή μέρα καταλαβαίνετε ότι ένα πάρα πολύ μεγάλο θέμα διαχείρισης το πρώτο διάστημα είναι ένα μεγάλο

μέρος των έργων τα οποία μεταφέρονται, ως μεταφερόμενα ή phasing από την προηγούμενη προγραμματική περίοδο.

Όντως είναι μια πρόκληση να κάνουμε σωστή διαχείριση. Σε κάθε περίπτωση για να μπορέσουμε να έχουμε καθαρή εικόνα θα πρέπει να κλείσει η προγραμματική περίοδος τέλος του '23, να κάνουμε ένα cross check τον Ιανουάριο του '24 και πιστεύουμε ότι αρχές Φεβρουαρίου θα έχουμε πολύ ξεκάθαρη εικόνα ποια έργα πραγματικά μεταφέρονται ως phasing στην επόμενη προγραμματική και ποια μεταφέρονται ως μεταφερόμενα.

Αυτά θα μας δείξουν τις πραγματικές ανάγκες τις οποίες έχουμε για μεταφορά, αλλά και τους διαθέσιμους πόρους για να μπορέσουμε να υλοποιήσουμε τις δράσεις στην επόμενη προγραμματική περίοδο. Η ανάγκη οπωσδήποτε η οποία προκύπτει κατά την υλοποίηση του Προγράμματος ΠΕΚΑ είναι η συμμόρφωση στις Οδηγίες. Επικεντρωνόμαστε στη συμμόρφωση των Οδηγιών όσον αφορά την ενέργεια στο ΕΣΕΚ, όσον αφορά τα λύματα την Οδηγία 2060 και 2071/91 και όσον αφορά τα στερεά απόβλητα τις νέες Οδηγίες οι οποίες προκύπτουν από την τελευταία αναθεώρηση του εθνικού σχεδιασμού και βέβαια διάφορες άλλες δράσεις οι οποίες αφορούν την οριστικοποίηση των δράσεων οι οποίες θα μεταφερθούν.

Εδώ θα ήθελα να πω ότι είναι πάρα πολύ κρίσιμη η προσπάθεια που γίνεται για να δούμε ποιες από τις δράσεις που θα μεταφερθούν ή θα γίνουν phasing στην επόμενη προγραμματική περίοδο, εντάσσονται στον Κανονισμό FAST-CARE το οποίο είναι πάρα πολύ σημαντικό και θα συμβάλει στο να μπορέσουμε να κάνουμε αυτή την κατηγοριοποίηση και το ξεκαθάρισμα των μεταφερόμενων έργων.

Παράλληλα προχωρούμε και με ένα σύμβουλο αξιολόγησης ουσιαστικά στην αξιολόγηση των επιπτώσεων που μπορεί να έχουν οι δράσεις που μεταφέρονται στη διαχείριση της προγραμματικής περιόδου 2021-2027. Ετοιμάζουμε ίσως από τώρα με τα βασικά στοιχεία και ίσως προς το τέλος του καλοκαιριού να υπάρξει μια πιθανότητα πρότασης αναθεώρησης για το ΠΕΚΑ όχι σημαντική, απλώς για θέματα τα οποία περισσότερο είναι διαχειριστικά, το οποίο πιθανό να μη χρειαστεί να γίνει και με τον hard core τρόπο. Μπορεί να γίνει με μια διαδικασία συμμόρφωσης, αλλά γι' αυτό είμαστε σε συνεργασία και σε συνεννόηση.

Παράλληλα προχωρούμε σε εξειδίκευση νέων μεγάλων δράσεων όπως είναι τα νέα έργα του ΔΕΔΔΗΕ το καλώδιο της Αριάδνης ουσιαστικά της διασύνδεσης Κρήτης – Αττικής και διάφορες άλλες δράσεις όπως το «ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΩ κατ' οίκον». Εδώ θέλω να πω από ό,τι αναφέρθηκε και πριν ότι άμεσα το Υπουργείο Περιβάλλοντος θα εξειδικεύσει τη δράση αυτή όπως ανέφερε και ο Γενικός Γραμματέας για το «ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΩ κατ' οίκον», υπάρχει ήδη κατάλογος όπως ζητήσατε για τα έργα του ΔΕΔΔΗΕ απλώς δεν έχει ακόμη οριστικοποιηθεί από την πλευρά του ΔΕΔΔΗΕ γι' αυτό και δεν τον παρουσιάζουμε σήμερα, αλλά μπορούμε το αμέσως επόμενο διάστημα μέχρι τέλος του έτους να έχετε τον συγκεκριμένο κατάλογο και όσον αφορά το έργο του ΑΔΜΗΕ νομίζω έχει μπει στις ράγες, είναι στη φάση της τελικής έγκρισης από την Ευρωπαϊκή Ένωση ως μεγάλο έργο και δεν νομίζω ότι υπάρχει κάποια επισφάλεια για την περαιτέρω υλοποίησή του.

Τέλος δράσεις όπως ενεργοποίηση του 4% της βοήθειας στους φορείς διαχείρισης στερεών αποβλήτων και στις ΔΕΥΑ και αυτό είναι ένα on line και θα βρούμε το σωστό timing για να την ενεργοποιήσουμε για να βοηθήσουμε και να υποστηρίξουμε τους φορείς αυτούς και παράλληλα έχουμε όπως είπαμε τις ολιστικές πιλοτικές παρεμβάσεις για τα νερά, έχουμε τις ενεργειακές αναβαθμίσεις οι οποίες θα αναφέρω σε λίγο τη διαδικασία που θα κάνουμε τις επόμενες προσκλήσεις και προφανώς έχουμε και τη μεγάλη πρωτοβουλία που αναφέρθηκε και πριν για τα GReco Islands.

Σημαντικό σε όλη αυτή την προσπάθεια είναι όλο το υλικό και τα εργαλεία που χρειαζόμαστε, για να μπορέσουμε να προχωρήσουμε στην επόμενη προγραμματική περίοδο και στις επόμενες δράσεις. Έχουμε πολλά εργαλεία και πολλούς οδηγούς που έχουμε σε συνεργασία πολλών εμπλεκόμενων και έχουν υλοποιηθεί και εκπονηθεί ή εκπονούνται, οι οποίοι θα βοηθούσαν στο περαιτέρω έργο μας.

Ενδεικτικά αναφέρω τη μελέτη η οποία υλοποιεί και χρηματοδοτείται από το Πρόγραμμα μας το ΥΜΕΠΕΡΑΑ για το ΔΙΑΤΗΡΩ στη Γενική Γραμματεία Χωρικού Σχεδιασμού η οποία εκτιμάται -νομίζω το είπε και πριν ο Θύμιος Μπακογιάννης- προς το τέλος του έτους να έχουμε τα πρώτα αποτελέσματα. Έχουμε τη νομοθετική διάταξη που πέρασε για το ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΩ στην αποχέτευση και είμαστε σε επικοινωνία και με την επιτελική του Υπουργείου Περιβάλλοντος για να προχωρήσουμε τη δράση

αυτή. Έχουμε στείλει παρατηρήσεις σε παρατηρήσεις σας και νομίζω ότι έχουμε μια κοινή γραμμή το πώς θα κινηθούμε από τούδε και στο εξής.

Προφανώς αναφέρω τον οδηγό που περιμένουμε από το JASPERS περί το τέλος Ιανουαρίου ο οποίος οδηγός θα μας δώσει τις κατευθύνσεις και τη δυνατότητα χρηματοδότησης και τον τρόπο χρηματοδότησης για τις μονάδες RRF στην επόμενη προγραμματική περίοδο, τη βοήθεια του JASPERS στο θέμα της ολιστικής παρέμβασης στα νερά έχει δοθεί το τελικό draft και είναι να το στείλουν σε εσάς, στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή να υιοθετηθεί και από εσάς, ώστε να μπορέσουμε να το έχουμε εργαλείο υιοθετημένο απόλυτα για να μπορέσουμε να προχωρήσουμε περαιτέρω. Είναι απλώς να σας το στείλει το JASPERS.

Και παράλληλα σε συνεργασία και με τη Γενική Γραμματεία ΕΣΠΑ και τις αρμόδιες Διευθύνσεις ετοιμάζουμε τα επόμενα με τους JASPERS για να προχωρήσουμε στην εκπόνηση του οδηγού για την οριζόντια παρέμβαση στα περιφερειακά προγράμματα όσον αφορά τα ολιστικά.

Εδώ θέλω να πω ότι ο οδηγός που έχει δοθεί για την πρόσκληση του ΠΕΚΑ είναι πολύ αναλυτικός και θεωρώ ότι είναι σε ένα τελικό στάδιο προ του οριζόντιου οδηγού για τα περιφερειακά. Άρα νομίζω ότι είμαστε γενικά στο θέμα αυτό σε ένα πάρα πολύ καλό στάδιο.

Για τα GReco Islands έχουν γίνει δυο Επιτροπές καθοδήγησης. Η μία ήταν στην Κύθνο και η δεύτερη στους Φούρνους, τα αποτελέσματα ήταν αρκετά θετικά και πολύ ενδιαφέροντα. Γίνεται μια προσπάθεια να γίνει κατηγοριοποίηση των νησιών και τα κριτήρια με τα οποία ουσιαστικά θα επιλεγούν αυτά και με το που θα προχωρήσει αυτή η κατηγοριοποίηση και θα οριστικοποιηθεί, θα μπορούμε κι εμείς μετά πλέον να εκδώσουμε αντίστοιχη πρόσκληση προς τους δικαιούχους.

Ερχόμαστε στον προγραμματισμό των προσκλήσεων για το επόμενο διάστημα. Πολύ γρήγορα να σας πω εντός του τριμήνου, δηλαδή μέχρι το τέλος του έτους θα βγει η πρόσκληση για τις ενεργειακές αναβαθμίσεις δημοσίων κτιρίων, για την πρώτη αναθεώρηση των σχεδίων πλημμυρών, για το δίκτυο παρακολούθησης υδάτων το οποίο υλοποιείται από τους έξι φορείς και αφορά επιφανειακά και υπόγεια ύδατα, για το

ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΩ στην αποχέτευση και για τα έργα ολιστικής διαχείρισης υδάτων πιστεύω θα προλάβουμε να εκδώσουμε πρόσκληση τουλάχιστον για την Τεχνική Βοήθεια εντός του έτους.

Για το 1^ο τρίμηνο του '24 θα ενεργοποιήσουμε όλα τα έργα phasing, το ΔΙΑΤΗΡΩ, την ανάπλαση του Φαληρικού Όρμου, τις δράσεις αποκατάστασης αμιάντου στο ΥΠΕΘΑ και δράσεις αποκατάστασης προστασίας βιοποικιλότητας, καθώς και τον ποδηλατόδρομο που αναφέραμε πριν.

Κλείνω για την επόμενη εξειδίκευση που περιμένουμε για το Πρόγραμμά μας που θα αφορά το έργο της ηλεκτρικής διασύνδεσης της Κρήτης – Αττικής, το ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΩ κατ' οίκον και αν προλάβουμε μέσα στο 1^ο εξάμηνο του '24 την πρόσκληση για τα GReco Islands. Από την πλευρά μου ευχαριστώ, είμαστε στη διάθεσή σας για οποιαδήποτε παρατήρηση, αν και νομίζω ότι όλη η εκτενής παρουσίαση και αναφορά των Γενικών Γραμματέων κάλυψε πάρα πολλά θεματικά ζητήματα.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ: Ευχαριστώ, μάλλον η δική σας παρουσίαση κάλυψε όλα τα εκκρεμή ζητήματα, αν υπάρχουν εκκρεμή ζητήματα. Θα ήθελα να ευχαριστήσω για την αρτιότητα και την πληρότητα της παρουσίας, επίσης και στα μέλη της Επιτροπής Παρακολούθησης και στους συναδέλφους της Ευρωπαϊκής Επιτροπής πρέπει να εξάρουμε την προσπάθεια που κάνει το στελεχιακό δυναμικό της Διαχειριστικής Αρχής που δεν φαίνεται μόνο σε αυτή την παρουσίαση, κυρίως η δουλειά και τα αποτελέσματα της δουλειάς φαίνονται στο κλείσιμο του ΥΜΕΠΕΡΑΑ ειδικά στον Τομέα Περιβάλλοντος ο οποίος σύμφωνα με τις μεθοδολογίες υλοποίησης που έχουν προκριθεί και υλοποιούνται, απαιτεί τεράστια προσπάθεια πολύ πάνω από όποια συμβατική δέσμευση και υποχρέωση υπάρχει στο στελεχιακό δυναμικό και αυτό το κάνουν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο και θα φανεί με αποτέλεσμα που θα υπάρξουν στο τέλος του χρόνου.

Θέλω προσωπικά να τους δώσω συγχαρητήρια και νομίζω ότι όλοι πρέπει να τους δώσουμε συγχαρητήρια για τη δουλειά που κάνετε.

Είπαμε ότι θα παρεκκλίνουμε λίγο του προγράμματος και θα πάμε στις απόψεις και στις παρεμβάσεις των μελών της Επιτροπής Παρακολούθησης, ο λόγος στα μέλη.

Χ. ΠΥΡΓΙΩΤΗΣ: Ευχαριστώ κ. Πρόεδρε. Θα συνεχίσω από εκεί που σταθήκατε εσείς, θέλω να εκφράσω την ευαρέσκειά μας για την ταχύτητα και αποτελεσματικότητα του συστήματος διαχείρισης του ΠΕΚΑ του πλέον φιλόδοξου, όπως εσείς είπατε και εμείς αναγνωρίζουμε Επιχειρησιακού Προγράμματος της προγραμματικής περιόδου 2021-2027.

Στεκόμαστε σήμερα ιδιαίτερα σε εμβληματικές δράσεις όπως το ΑΝΑΚΑΙΝΙΖΩ, ΔΙΑΤΗΡΩ, ΔΙΑΒΙΩ στις οποίες εμπεριστατωμένα αναφέρθηκε ο Γενικός Γραμματέας Χωρικού Σχεδιασμού και Αστικού Περιβάλλοντος ο κ. Μπακογιάννης.

Οι δράσεις αυτές βρίσκονται στον πυρήνα του εγχειρήματος «Εθνική Συμμαχία Αειφόρου Δόμησης», την οποία παρουσιάσαμε και καταγράφηκε μαζί με το Κέντρο Ανανεώσιμων Πηγών και Εξοικονόμησης Ενέργειας κατά την 1^η συνεδρίαση της Επιτροπής.

Πολύ σύντομα, το Τεχνικό Επιμελητήριο θα έχει εκπονήσει την τεχνική Οδηγία 0 την τεχνική Οδηγία βάσης για την κατάρτιση του πλήθους των τεχνικών οδηγιών, κανόνων, Κανονισμών, προτύπων, τυποποιητικών εγγράφων και ούτω καθεξής που απαιτούνται για την πραγμάτωση της αειφόρου δόμησης.

Θέλω να κάνω μια πιο συγκεκριμένη παρέμβαση που σχετίζεται με τον 1^ο άξονα προτεραιότητας, την ενεργειακή απόδοση στο σημείο αυτό και αφορά μια λεπτομέρεια της επιτυχίας των δράσεών μας στην κατεύθυνση αυτή. Επικαλούμαι το Νόμο 4342/2015 ειδικότερα το άρθρο 10 με το νόμο αυτό ενσωματώθηκε στο Ελληνικό Δίκαιο η Οδηγία 201227 της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την ενεργειακή απόδοση, προβλέπει η Οδηγία αυτή και νόμος στο άρθρο 10 την παροχή σε όλους τους τελικούς καταναλωτές τις δυνατότητες ενεργειακών ελέγχων διασφαλισμένης ποιότητας και οικονομικώς αποδοτικών.

Επιπρόσθετα οι ενεργειακοί έλεγχοι πρέπει να πληρούν τα ελάχιστα κριτήρια που ορίζονται στο Παράρτημα 5 του σχετικού νόμου. Επισημαίνεται ότι οι προβλέψεις αυτές έχουν διατηρηθεί ακέραιες στο άρθρο 11 της νέας αναθεωρημένης Οδηγίας 1791/2023 της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την ενεργειακή απόδοση.

Συγκεκριμένα οι ενεργειακοί έλεγχοι πρέπει να βασίζονται σε επικαιροποιημένα, μετρήσιμα, ανιχνεύσιμα, λειτουργικά δεδομένα ως προς την κατανάλωση ενέργειας ενώ πρέπει να περιλαμβάνουν λεπτομερή επισκόπηση των χαρακτηριστικών της ενεργειακής κατανάλωσης ενός κτιρίου ή μιας ομάδας κτιρίων, μιας βιομηχανικής δραστηριότητας ή εγκατάστασης περιλαμβανομένων και των μεταφορών.

Τα ελάχιστα κριτήρια επιτρέπουν στο πλαίσιο των ενεργειακών ελέγχων λεπτομερής και επικαιροποιημένους υπολογισμούς των προτεινόμενων μέτρων βελτίωσης ενεργειακής απόδοσης με σκοπό την παροχή σαφέστερων και ακριβέστερων πληροφοριών ως προς την πιθανή εξοικονόμηση ενέργειας.

Η ικανοποίηση όλων των παραπάνω επιδιώξεων απαιτεί τη διεξαγωγή μετρήσεων κατά την εκπόνηση των ενεργειακών ελέγχων. Μέχρι σήμερα ο αριθμός των ενεργειακών ελεγκτών που διαθέτουν μετρητικό εξοπλισμό είναι ιδιαίτερα χαμηλός στη χώρα μας, με αποτέλεσμα να διακυβεύεται η συμμόρφωση με τις θεσμοθετημένες απαιτήσεις.

Το υψηλό κόστος κτήσης του συγκεκριμένου εξοπλισμού αποτελεί ανασταλτικό παράγοντα, ενώ ενδεχόμενη μετακύλυσή τους στο κόστος διεξαγωγής των ενεργειακών ελέγχων δύναται να τους καταστήσει οικονομικώς μη αποδοτικούς. Συνεπώς κρίνουμε ότι είναι επιτακτικός ο σχεδιασμός μιας στοχευμένης δράσης κρατικής ενίσχυσης του κόστους απόκτησης του μετρητικού εξοπλισμού, που απαιτείται για τη διεξαγωγή ενεργειακών ελέγχων διασφαλισμένης ποιότητας προς τους τελικούς καταναλωτές.

Είμαστε στη διάθεσή σας για την εξειδίκευση του πληθυσμού στόχου των δικαιούχων και του προϋπολογισμού της δράσης αυτής.

Κλείνοντας τη σύντομη αυτή παρέμβαση θέλω και πάλι να εκφράσω την ευαρέσκειά μας για το σύστημα διαχείρισης. Η Υπηρεσία διαχείρισης συχνά απευθύνεται στο Τεχνικό Επιμελητήριο ζητώντας τη γνώμη του, τη συνδρομή, τη συνεργασία του και το Τεχνικό Επιμελητήριο ευαρέστως και αφειδώλευτα παρέχει αυτή τη συνεργασία. Ευχαριστούμε και συγχαίρουμε για το επίπεδο που έχει επιτευχθεί σε ό,τι αφορά την ταχύτητα και την αποτελεσματικότητα της διαχείρισης.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ: Θα εξεταστεί η περίπτωση από τη Διαχειριστική Αρχή και θα υπάρξει κατ' ιδίαν ενημέρωση, ο Δήμαρχος Ρεθύμνης έχει τον λόγο.

Γ. ΜΑΡΙΝΑΚΗΣ: Καλημέρα και από εμένα. Κύριε Πρόεδρε εγώ εδώ εκπροσωπώ και την ΔΕΥΑ της οποίας είμαι Πρόεδρος, οπότε θα μου επιτρέψετε να μιλήσω και με τις δυο ιδιότητες και θα ξεκινήσω με εκείνη του Προέδρου και να πω ότι πέρσι το '23 νομοθετήσαμε το Νόμο 5037 όπου έγινε η επέκταση των αρμοδιοτήτων της ενιαίας Αρχής της ΡΑΕ και έγινε και για τα απόβλητα.

Εκεί ο νόμος στα δυο άρθρα στο 11 και στο 12 προβλέπει συγκεκριμένα πράγματα, τα οποία δυστυχώς βλέπω ότι ενεργούν στο συγκεκριμένο Υπουργείο χωρίς καν να εφαρμόζουν τον συγκεκριμένο νόμο. Δηλαδή εμείς δεχτήκαμε αυτή την Αρχή, άλλωστε δεν μπορούμε να μη δεχόμαστε ό,τι νομοθετεί η πολιτεία. Εκείνη η Αρχή έχει την αρμοδιότητα μέχρι τον Δεκέμβριο του '24 να πει τι διαρθρωτικές κινήσεις πρέπει να γίνουν για τις ΔΕΥΑ. Και μάλιστα λέει ρητά ο νόμος ότι μπορεί να προτείνει διαδημοτικές συνεργασίες, προγραμματικές και ό,τι άλλο κρίνει σκόπιμο.

Εμείς πληροφορούμαστε τον τελευταίο καιρό ότι γίνεται μια προσπάθεια νομοθετικής παρέμβασης για μας, χωρίς εμάς και όχι μόνο χωρίς εμάς, αλλά και χωρίς ακόμη και άλλους εμπλεκόμενους φορείς, όπως είναι η ίδια η ΡΑΕΥ όπως είναι στην ουσία και η DG Regio με την οποία έχουμε μια εξαιρετική συνεργασία και έχουμε αποκαταστήσει ένα πολύ καλό πλαίσιο.

Και λέω: είπε κάτι προηγουμένως ο κ. Βαρελίδης ότι νιώθει θλίψη όταν κάποιοι μη ειδικοί κρίνουν τους ειδικούς και εμείς το ίδιο όμως νιώθουμε όταν μιλούν για εμάς άνθρωποι, οι οποίοι δεν έχουν διοικήσει ποτέ το συγκεκριμένο σύστημα και επειδή έγινε μια μελέτη πολύ πρόσφατα με χρηματοδότηση από τη DG Regio, που αφορούσε 35 ΔΕΥΑ που εκείνοι διάλεξαν με ένα τρόπο ιδιαίτερα αντιπροσωπευτικό, ερωτώ: γιατί αυτή τη μελέτη δεν την αξιοποιούμε, που έβγαλε και τις παθογένειες, αλλά και τα πλεονεκτήματα των συγκεκριμένων εταιρειών και πάνω σε αυτό να κάνουμε τις όποιες παρεμβάσεις, θεωρούμε ότι είναι χρήσιμες;

Εμείς δεν αποκλείσαμε τίποτα, αρκεί να είναι λογικό. Και επειδή βλέπω μια τάση να γίνουν 52, 13 δεν ξέρω τι, σάμπως είναι θέμα αριθμών το όλο θέμα, εγώ προτείνω να μας πάρει η Ε.ΥΔ.Α.Π. όλους για να δούμε αν το

δεχτεί. Γιατί κάπως έγινε με τις ΔΕΥΑ. Μας έδωσαν την επαρχία την αχατογράφητη χωρίς κανένα δίκτυο, χωρίς καμία υποδομή, χωρίς καμία χρηματοδότηση και τώρα μας δείχνουν και λένε «α, το παιδί αυτό είναι ασθενές». Ας μας πάρει λοιπόν η Ε.ΥΔ.Α.Π. θα το δεχτεί; Να τελειώνουμε. Ας πάρει τη νότια Ελλάδα η Ε.ΥΔ.Α.Π. και τη βόρεια η Ε.ΥΔ.Α.Θ. θα το δεχτούν; Για ρωτήστε τους.

Εγώ θα είμαι πραγματικά πολύ περίεργος να ακούσω αυτή την απάντηση. Επιμένω κ. Πρόεδρε και λυπάμαι που δεν είναι εδώ οι αρμόδιοι Γενικοί Γραμματείς, αλλά φαντάζομαι ότι υπάρχουν συνεργάτες τους να τους το μεταφέρουν, ότι δεν μπορεί να νομοθετούν κόντρα σε ένα νόμο που ψηφίστηκε πρόσφατα.

Και δεύτερον ας πουν ότι αυτό το νόμο τον καταργούν. Αφού όμως ισχύει, πρέπει να τον σέβονται. Ο 5037 που θυμάστε ξεσήκωσε θύελλα διαμαρτυριών και κάποιοι μιλούσαν για ιδιωτικοποίηση του νερού και εγώ ποτέ δεν ασπάστηκα αυτή την άποψη, όμως έκρουσα τον κώδωνα του κινδύνου ότι δεν χρειάζεται να γίνει ιδιωτικοποίηση όταν ένα Τομέα τον αφυδατώνεις, μια που μιλάμε για νερά, και τον κάνεις τελικά μη λειτουργικό.

Σήμερα άκουσα πολύ σημαντικά πράγματα αλλά και γι' αυτά θα έπρεπε να είχαμε μια συμμετοχή. Το μεγαλύτερο πρόβλημα όλων των επιχειρήσεων και όλης της Αυτοδιοίκησης είναι το τρομερό ενεργειακό κόστος το οποίο τριπλασιάστηκε, γιατί αυτό είχε να κάνει ανά περιοχή και τι νερά χρησιμοποιείς, αν αντλεις από τα 500 μέτρα χρειάζεσαι πραγματικά άλλη ενέργεια και άλλα κόστη.

Σας δίνω το παράδειγμα ότι τα Χανιά που είναι δυόμιση φορές μεγαλύτερος Δήμος από το δικό μου, έχει το 1/3 του ενεργειακού κόστους από ό,τι έχει το Ρέθυμνο. Γιατί παίρνει νερό από τον ΟΑΚ και δεν αντλεί. Εμείς όμως αντλούμε από 150 πηγάδια για να μη διψάσουν. Και κανείς δεν σκέφτεται ότι μας έχουν δώσει προίκα τον υπερτουρισμό, όλες τις δυσμενείς συνέπειες και ακόμη κι αυτό το τέλος διαμονής που σε όλο τον κόσμο είναι πόρος του Δήμου, είναι τοπικός φόρος, τον παίρνει το κράτος. Από την προηγούμενη Κυβέρνηση, μνημονιακός νόμος, που αρέσει όμως στο Υπουργείο Οικονομικών να κάνει ότι δεν καταλαβαίνει και πρέπει να τον επιστρέψει σε εμάς, κάτι το οποίο νομίζω είναι απολύτως λογικό.

Γιατί τα απορρίμματα, τα ενεργειακά, τα κυκλοφοριακά θέματα που αντιμετωπίζουμε, είναι λόγω του ότι μια πόλη των 50.000 γίνεται 150.000 χωρίς να έχουμε καμία ιδιαίτερη χρηματοδότηση από πουθενά γι' αυτό τον λόγο. Ακόμη και τώρα που άκουσα τον φίλο μου τον Θύμιο Μπακογιάννη να μιλάει για ποδηλατόδρομους, είπε για πόλεις πάνω από 100.000. Και εκείνες οι πόλεις που γίνονται πάνω από 100.000 επτά μήνες τον χρόνο, τι έχουμε γι' αυτές να πούμε; Δεν έχουμε να πούμε τίποτα, δυστυχώς.

Ένα άλλο θέμα που άκουσα πάλι από τον Θύμιο Μπακογιάννη για το Πρόγραμμα ΔΙΑΒΙΩ που είναι πάρα πολύ σημαντικό και τον συγχαίρω γιατί πραγματικά έχει καλές ιδέες, αλλά το άλλο Πρόγραμμα το ΔΙΑΤΗΡΩ δεν πρέπει να μιλάμε ότι είναι 70 εκατομμύρια για μια Ελλάδα που έχει ιστορικά κέντρα και μνημεία τα οποία καταρρέουν. Και δεν είναι το θέμα αν τα αποκαταστήσουμε μόνο για λόγους αισθητικούς, αγαπητέ Θύμιο το πρόβλημα είναι ότι είναι ετοιμόρροπα, επικίνδυνα, δημιουργούν θανάτους. Είδατε τι έγινε στη Σάμο;

Αυτά τα κτίρια και όταν μάλιστα έχουμε πολυϊδιοκτησία κανείς δεν θέλει να αναλάβει την ευθύνη τους και οι Δήμοι που βάσει του νόμου πρέπει να αποκαθιστούν και μετά να καταλογίζουν, θα πρέπει να έχουν πάνω από... Στο Ρέθυμνο υπολογίζω περίπου 15 εκατομμύρια Πρόγραμμα για να μπορώ να το κάνω αυτό το πράγμα.

Άρα και για να είμαστε ρεαλιστές πρέπει να βάλετε ένα μηδέν ακόμη παραπάνω στα 70 για να μπορεί να νιώσει πραγματικά η πατρίδα μας ότι ασχοληθήκαμε με το θέμα των διατηρητέων μνημείων.

Αυτά ως Δήμαρχος που θέλω να ξέρετε τον πόνο και της Αυτοδιοίκησης, μια που έχω την τιμή να την εκπροσωπώ σήμερα. Δεν ξέρω αν είναι διαδικτυακά κάποιος συνάδελφος και παρακολουθεί τη συνεδρίαση αυτή.

Για το θέμα τώρα που αφορά άμεσα το Ρέθυμνο. Εγώ θέλω να ευχαριστήσω και εσάς κ. Πρόεδρε και τον κ. Μαμαλούγκα και τον κ. Συρόπουλο αλλά και τη DG Regio για την εξαιρετική συνεργασία που είχαμε, που αποδεχτήκατε το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα που το Ρέθυμνο κατήρτισε και αυτή τη στιγμή μιλάμε για ένα Πρόγραμμα που θα δώσει μια απάντηση

ολιστική, όπως μας αρέσει να λέμε, στο μεγάλο θέμα της διαχείρισης των υδάτων και όχι μόνο και των απορριμμάτων.

Σημειωτέον επειδή μιλάμε για τους οικισμούς Γ τάξης επιτρέψτε μου να πω ότι η Ελλάδα πληρώνει πρόστιμα για τους οικισμούς που δεν ανήκουν στις ΔΕΥΑ. Καμία από τις περιοχές που οι ΔΕΥΑ έχουν υπό την εποπτεία τους δεν γεννάει πρόστιμα και όλο το 3^ο ΕΣΠΑ το επιχειρησιακό που τρέχει, το μεγαλύτερο μέρος το απορροφήσαμε στην Αττική, όπου εκεί υπήρχε το πρόβλημα, όπου υπήρχαν Δήμοι και δεν υπήρχαν ΔΕΥΑ και αυτό κάτι πρέπει να λέει ή κάτι πρέπει να πει σε εκείνους, που μιλάνε για εμάς χωρίς εμάς.

Όπως ας πούμε η Κρήτη δεν έχει κανένα οικισμό Γ τάξης αυτή τη στιγμή ο οποίος να μην έχει κάνει πλήρη διαχείριση των αποβλήτων. Ας δούμε την ουσία των πραγμάτων και εδώ να ξέρετε κ. Πρόεδρε ότι το Ρέθυμνο, αύριο αν μας δώσετε το δικαίωμα, από τα 53 εκατομμύρια περίπου που μας αναλογούν από αυτό το Πρόγραμμα, μπορούμε να δημοπρατήσουμε τα 27 πάνω από το ήμισυ. Σήμερα.

Και θα παρακαλούσα να ανοίξει το πράσινο φως να μην περιμένει ο ένας τον άλλον, να μην καθυστερεί κάποιος τους υπόλοιπους τρεις επειδή δεν είναι ακόμη έτοιμος ή ώριμος. Να υπάρχει διακριτή ένταξη των τεσσάρων περιοχών, να δώσετε φυσικά και την απαραίτητη Τεχνική Βοήθεια για την ωρίμανση των υπολοίπων έργων και θα δείτε ότι όχι σε τρία χρόνια που είπατε, πολύ νωρίτερα θα έχουμε ολοκληρώσει όλο το Πρόγραμμα. Γιατί είχαμε προετοιμαστεί και αυτό δεν είναι τυχαίο, οφείλεται στα στελέχη μας, στην κα Γεωργιάδου που είναι εδώ και παρευρίσκεται και σε όλους τους άλλους που κατέβαλλαν πολύ κόπο, αλλά και με τη φοβερή βοήθεια που είχαμε από εσάς, που ευχαρίστησα προηγουμένως.

Επίσης θέλω να πω ότι θέλουμε πραγματικά και επωμιζόμαστε την ευθύνη να είμαστε ένας πιλοτικός Δήμος που να δείξει ότι με ένα Πρόγραμμα το οποίο ολοένα το εμπλουτίζουμε και με άλλες εντάξεις που παίρνουμε από παράλληλα χρηματοδοτικά εργαλεία, μπορούμε να κάνουμε θαύματα.

Όμως το μεγάλο ζήτημα για τη βιωσιμότητα όλων και των κοινωνιών, αλλά και της Αυτοδιοίκησης κυρίως είναι και κ. Πρόεδρε πρέπει να

το καταλάβουν όλοι: οι μεγάλοι επενδυτές δεν επένδυσαν παρ' ότι αδειοδοτήθηκαν τώρα και έντεκα χρόνια. Παράταση παίρνουν. Επένδυση δεν έγινε. Όπως και ο ΔΕΔΔΗΕ δεν έχει κάνει τις απαραίτητες επενδύσεις για να δημιουργήσει χώρο στο δίκτυό του να μπορούμε εμείς της Αυτοδιοίκησης να πάρουμε πρωτοβουλίες και να φτιάξουμε τα δικά μας πάρκα, τα οποία η κοινωνία θα τα αποδεχτεί.

Όταν η κοινωνία αισθάνεται ότι γίνεται κάτι γι' αυτήν και από τους δικούς της ανθρώπους που είναι η Αυτοδιοίκηση, δεν υπάρχουν αυτές οι αντιδράσεις που κι εγώ δεν τις επικροτώ πάντα γιατί έχουν και τον παραλογισμό και έχουν και κάποιες ιδιοτέλειες. Θέλω να πω ότι καλά είναι όλα αυτά, να λέμε ότι ετοιμάζουμε προγράμματα όμως είναι ακόμη καλύτερο όταν λαμβάνετε υπόψη και εμάς που μπορούμε να βοηθήσουμε στη σωστή ακτινογράφηση του προβλήματος, άρα και στη σωστή αντιμετώπιση των θεμάτων τα οποία ανακύπτουν.

Και πάλι ευγνώμων για όλους που μας προτιμήσατε και μας διαλέξατε, εμείς αναλαμβάνουμε αυτή την ευθύνη και από ό,τι ακούσατε είμαστε έτοιμοι να δώσουμε πολύ γρήγορα απτά αποτελέσματα, αρκεί και η πολιτεία να κινηθεί με την ίδια ταχύτητα. Σας ευχαριστώ πολύ.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ: Δεν έχω σκοπό να απαντήσω κατά μόνας, αλλά να πω δυο πράγματα κ. Δήμαρχε. Θέσατε κάποια σοβαρά ζητήματα, αντιλαμβάνεστε ότι με την παρούσα ιδιότητά μου σε κάποια δεν μπορώ να απαντήσω, παρά μόνο να τα διαβιβάσω στους αρμόδιους συναδέλφους για να λάβετε τις απαντήσεις σας.

Για το budget του ΔΙΑΤΗΡΩ που μπορώ να απαντήσω, πρέπει να συγκεράσουμε το ιδεατό με το εφικτό. Προφανώς οι ανάγκες μπορεί να είναι αυτές, οι δυνατότητες είναι συγκεκριμένες, οπότε πρέπει να δούμε και να κάνουμε τις καλύτερες δυνατές επιλογές.

Να πω ως πολίτης ότι με προβληματίζουν ιδιαίτερα τα συγκριτικά στοιχεία που κάνατε μεταξύ της ΔΕΥΑΣ στο Ρέθυμνο και της ΔΕΥΑΣ των Χανίων, αυτό δεν αφορά την Επιτροπή, αλλά αφορά μάλλον εμένα, λόγω καταγωγής και τόπου διαβίωσης.

Και τέλος για τα ολιστικά. Στη δημοπράτηση και στις διαδικασίες εφαρμογής έγινε σαφές ότι κανείς δεν θα περιμένει κανέναν. Από την άλλη

πλευρά πρέπει να πάμε συντεταγμένα, αξιοποιώντας και αυτά που έχουμε πάρει από τους JASPERS και τις κατευθύνσεις της Διαχειριστικής Αρχής, θα πάμε με τον ταχύτερο δυνατό τρόπο, δεν θα ήθελα να πάμε όμως αυτονομημένα και αποσπασματικά.

Σε κάθε περίπτωση κανείς δεν θα περιμένει κανέναν. Έχουμε πολύ καλή συνεργασία, το ξέρετε και θα πάμε με τον ταχύτερο δυνατό τρόπο προκειμένου μια δέσμευση του Προγράμματος που είναι βασική δέσμευση, να εκπληρωθεί.

Είχε ζητήσει τον λόγο η κα Κούρτελη από την επιτελική δομή της ενέργειας.

Χ. ΚΟΥΡΤΕΛΗ: Καλησπέρα και από εμένα, σας ευχαριστώ πολύ κ. Πρόεδρε. Όπως είπατε κι εσείς πρόκειται για ένα Πρόγραμμα καινούργιο, ξεκίνησε τώρα πραγματικά προσπαθούμε μαζί με τη Διαχειριστική Αρχή να εξειδικεύσουμε όσο το δυνατό καλύτερα το Πρόγραμμα βάζοντας προτεραιότητες και πιστεύω ότι μέχρι σήμερα, με τη συνεργασία και των Υπηρεσιών του Υπουργείου έχουμε καταφέρει να εξειδικεύσουμε και να προχωρήσουμε θέματα που είναι σημαντικά.

Εκείνο που θέλω να πω και γι' αυτό κυρίως πήρα τον λόγο, είναι ότι θεωρώ σκόπιμο η Επιτροπή να ενημερωθεί ότι ο αναγκαίος όρος 2.5. ο οποίος συνδέεται με τη χρηματοδότηση δράσεων υπό τον ειδικό στόχο «Προαγωγή της πρόσβασης στο νερό και της βιώσιμης διαχείρισης του νερού», του στόχου πολιτικής 2 της προγραμματικής περιόδου 2021-2027 εκπληρώθηκε.

Θεωρώ υποχρέωσή μου να αναφέρω ότι η εκπλήρωση του όρου είναι αποτέλεσμα της συστηματικής και επίμονης εργασίας της Τεχνικής Γραμματείας Λυμάτων και της επιχειρησιακής ομάδας έργου για το πόσιμο νερό, ενώ καθοριστική υπήρξε η συνδρομή της Διεύθυνσης Σχεδιασμού και Διαχείρισης Υπηρεσιών Ύδατος και του Τμήματος Ελέγχου και Σχεδιασμού επεξεργασίας λυμάτων του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, αλλά και των αρμοδίων Υπηρεσιών των Υπουργείων Υγείας και Εσωτερικών.

ΜΕΛΟΣ: (Παρέμβαση εκτός μικροφώνου)

Χ. ΚΟΥΡΤΕΛΗ: Σίγουρα και σε συνεργασία με την Εθνική Αρχή Συντονισμού, εννοώ στο θέμα της κατάρτισης κυρίως των επιχειρησιακών σχεδίων, εκεί αναφέρομαι.

Όπως ξέρετε έχουν ολοκληρωθεί και εγκριθεί τα επιχειρησιακά σχέδια τόσο των λυμάτων όσο και του πόσιμου νερού, τα οποία είναι αναλυτικότατα με καταγραφή τόσο της υφιστάμενης κατάστασης, όσο και των προτεραιοτήτων που υπάρχουν και των δυνατοτήτων χρηματοδότησης και πιστεύω ότι πραγματικά στα θέματα αυτά έχοντας πλέον εγκεκριμένα σχέδια θα προχωρήσουμε με προτεραιότητες και με ταχύτερους ρυθμούς.

Και ένα τελευταίο που θέλω να πω, αν και δεν είναι ο κ. Μαρινάκης εδώ, θέλω να πω ότι στο ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΩ όπως το λέμε στην αποχέτευση εμείς έχουμε βάλει ένα τίτλο πιο επικοινωνιακό, που λέμε «Συνδέσου και καθάρισες» και στο θέμα αυτό έχουμε άριστη συνεργασία με την ΕΔΕΥΑ και μάλιστα σήμερα έλαβα ένα e-mail στο οποίο η ΕΔΕΥΑ ενεργοποίησε όλες τις ΔΕΥΑ της χώρας που έχουν οικισμούς που θα συμμετέχουν στο Πρόγραμμα και έχουν ορίσει όλες οι ΔΕΥΑ πλέον εκπρόσωπο, με τον οποίο επισήμως επικοινωνούμε, ο οποίος συνδέεται στο σύστημα.

Έχει ολοκληρωθεί θέλω να σας πω η πλατφόρμα, τώρα κάνουμε κάτι δοκιμές και μια εσωτερική λειτουργία, προκειμένου μέχρι το τέλος του χρόνου να τη δώσουμε κανονικά, να τη δημοσιοποιήσουμε και να μπορέσουμε να προχωρήσουμε αυτό το Πρόγραμμα που τόσο πολύ κι εσείς θέλετε κι εμείς θέλουμε.

Πηγαίνουμε όπως ξέρετε με διαδικασίες μοναδιαίου κόστους, με απλοποιημένες διαδικασίες για να μπορέσουμε να ολοκληρωθεί όσο το δυνατό γρηγορότερα. Σας ευχαριστώ πολύ.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ: Εμείς ευχαριστούμε, είναι πολύ σημαντικό αυτό που είπατε στο τέλος πως η συνεργασία μεταξύ δυο φορέων επιτυγχάνει το ταχύτερο δυνατό τα προσδοκώμενα αποτελέσματα και είναι σημαντική η συνεργασία σας με τη ΔΕΥΑ και την ενεργοποίηση όλων, προκειμένου να υλοποιηθεί άμεσα αυτή η δράσεις και με τις απλοποιημένες διαδικασίες και να κλείσει μια εκκρεμότητα την οποία έχουμε.

Ο κ. Τσοκανής έχει τον λόγο.

Χ. ΤΣΟΚΑΝΗΣ: Μετά τα νερά και τα λύματα που προαναφέρθηκε ο Πρόεδρος της Ένωσης των ΔΕΥΑ, έρχονται τα απορρίμματα. Θα χρησιμοποιήσω μια έκφραση «αφυδάτωσης» των ΔΕΥΑ, ωραία έκφραση! Αν Πρόεδρε στις ΔΕΥΑ έχετε αφυδάτωση, στους φορείς έχουμε ερημοποίηση. Μια Σαχάρα είμαστε, όσον αφορά την οργάνωση, τη δομή, τη στελέχωση.

Θέλω όμως να είμαι λίγο πιο συγκεκριμένος. Πρόσφατα αρχές Νοεμβρίου κάναμε ένα Συνέδριο στην Καλαμάτα, όπου αναδείχθηκαν σχεδόν όλα τα προβλήματα του Τομέα και δεν αναφέρομαι μόνο στη στελέχωση των φορέων που θα πω παρακάτω, αλλά στο τρέχον Πρόγραμμα, στο νέο Πρόγραμμα. Χτες είχαμε τη δυνατότητα να γίνει ένας απολογισμός πιο εκτενής, οι διαπιστώσεις και τα προβλήματα που προέκυψαν την τρέχουσα προγραμματική περίοδο πρέπει να ληφθούν σοβαρά υπόψη.

Και πρέπει, γιατί έχουμε και ένα άλλο παράγοντα, τον χρόνο. Βρισκόμαστε τέλος του '23 για το Πρόγραμμα 2021-2027 και αυτά που πρόκειται να γίνουν στον Τομέα των απορριμμάτων είναι κοσμογονία πραγματικά. Δεν έχουν ξαναυπάρξει τέτοιες αλλαγές σε ένα Πρόγραμμα, τέτοιες προϋποθέσεις, τέτοια δεδομένα.

Ξεκινώ από το πρώτο που αφορά τα ΠΕΣΔΑ. Προανήγγειλε ο Γενικός Γραμματέας στην Καλαμάτα ότι θα βγει μια εγκύκλιος. Βγήκε. Την χαιρετίζουμε, είναι μια καλή εγκύκλιος που έχει δεδομένα, που μπαίνει μια αρχή, το πώς πρέπει να εκπονήσουμε τα ΠΕΣΔΑ. Αυτό όμως είναι μόνο η αρχή. Φανταστείτε ότι για ένα τουλάχιστον χρόνο, σύμφωνα με την πρόβλεψη του Υπουργείου, μέχρι τέλος του '24 θα έχουμε τα ΠΕΣΔΑ.

Φανταστείτε ότι θα πρέπει παράλληλα να γίνονται ενέργειες από τους δικαιούχους (ΦοΣΔΑ και Δήμους), εδώ ο ρόλος των ΦοΣΔΑ είναι κομβικός γιατί θα υποβάλλει πρόταση και για λογαριασμό των Δήμων, φανταστείτε ότι έχουμε την επανεκκίνηση της ανακύκλωσης και εγώ θέλω να απευθύνω από αυτό το βήμα μια πρόταση να κάνω, αν το Υπουργείο θεωρήσει ότι σε αυτή τη φάση που διαμορφώνεται αυτό της επανεκκίνησης της ανακύκλωσης, το δίκτυο οι ΦοΣΔΑ και οι Δήμοι είναι χρήσιμοι, απευθύνομαι και για την ΚΕΔΕ και εμείς ευχαρίστως μπορούμε να συμβάλλουμε με προτάσεις για να βγει ένα πιο ολοκληρωμένο και αποδεκτό θα έλεγα σχέδιο γιατί αφορά τους Δήμους.

Πάμε όμως να δούμε δυο τρία θέματα τα οποία πρέπει να αναδειχθούν. Το θέμα των κρατικών ενισχύσεων, άκουσα τον κ. Μαμαλούγκα που είπε μέχρι τον Φεβρουάριο θα έχουμε έναν οδηγό. Ο οδηγός, πρέπει να απαντά και σε συγκεκριμένα προβλήματα που αντιμετωπίσαμε την προηγούμενη περίοδο. Αnéφερα χτες ένα παράδειγμα ενός σταθμού μεταφόρτωσης που επί έξι – οκτώ μήνες πηγαινοερχόταν για ένα εκατομμύριο και οι εργατοώρες που δαπανήθηκαν ήταν πολλαπλάσιες.

Όταν κληθεί ένας φορέας να υποβάλλει μια πρόταση για λογαριασμό της Περιφέρειάς του, που έχει 25 Δήμους, θα υποβάλλει μια ΥΓΟΣ; Πολλές ΥΓΟΣ; Πρέπει το θέμα των κρατικών ενισχύσεων να το εκλαϊκεύσουμε. Αφού ξέρουμε τα δεδομένα να πάμε με πιο τολμηρά βήματα. Είναι σημαντικό, είναι μείζον.

Δεύτερο θέμα το «Αντώνης Τρίτσης» κλείνει τον κύκλο. Εδώ αναδείχθηκε όμως μια έλλειψη συντονισμού και αναδείχθηκε περίτρανα, γιατί τουλάχιστον το 1/3 του τρέχοντος Προγράμματος, δεν θα υλοποιηθεί και θα μεταφερθούν πόροι. Άρα αναδεικνύεται επίσης περίτρανα ότι δεν χρειαζόταν αυτό το Πρόγραμμα να χρηματοδοτήσει ίδιες δράσεις ανακύκλωσης, γωνίες ανακύκλωσης και τα λοιπά.

Θα συνεχίσουμε και θα υπάρξει ένας συντονισμός να μην ξαναυπάρχει κάτι τέτοιο; Το «Αντώνης Τρίτσης» όμως έχει μια ουρά. Το «Αντώνης Τρίτσης» έχει εντάξει 140 εκατομμύρια και τώρα σιγά - σιγά κινούνται. Η ουρά έχει να κάνει με το τι δεσμεύει ο κάθε Δήμος με αυτή την πρόταση που υποβάλλει.

Αυτό αφορά και το ΥΜΕΠΕΡΑΑ όσον αφορά τη γεωγραφική περιοχή δέσμευσης. Και τι εννοώ. Αν ένας Δήμος έχει δηλώσει ότι με μια τεχνολογία γωνιών ανακύκλωσης ή ένα πράσινο σημείο θα καλύψει τη γεωγραφική του περιοχή και θα πετύχει τους στόχους, ενώ αυτό μπορεί να συμβεί, πρέπει να αποφασίσετε εάν θα τύχει συμπληρωματικής χρηματοδότησης, ή αν έχει αποκλειστεί λόγω της δήλωσης ότι «εγώ με αυτές τις δυο δράσεις, θα πιάσω τους στόχους». Είναι πάρα πολύ σοβαρό, μια και μιλάμε για την επανεκκίνηση της ανακύκλωσης, μια και μιλάμε για τη δημοτική ανακύκλωση που είναι το 70% πέρα από την ευθύνη του παραγωγού και πρέπει να το δούμε.

Τεχνική Βοήθεια. Θα θέλαμε να την είχαμε ήδη πάρει. Η Τεχνική Βοήθεια δεν αφορά μόνο την αναβάθμιση των μονάδων σε RRF. Αφορά οριζόντιες μελέτες, με τη μελέτη σύνθεση απορριμμάτων που θέλει ένα χρόνο να εκπονηθεί για να έχει και την εποχικότητα. Αναφέρεται στην υποστήριξη των Δήμων την οποία εμείς στηρίζουμε και πολλοί φορείς την παρέχουμε, έχει μεγάλη σημασία. Το «Πληρώνω όσο πετάω» να διαμορφώσει ένα σύστημα, ένας φορέας για τους Δήμους μέλη του.

Άρα θα θέλαμε όσο το δυνατό γρηγορότερα η Τεχνική Βοήθεια να δοθεί εμπροσθοβαρώς. Σε ένα μήνα; Σε δυο; Θα ήταν το καλύτερο. Στους ΦοΣΔΑ.

Ακούω τη συζήτηση για την Τεχνική Βοήθεια ακούστηκε και χτες από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων, από το Πρόγραμμα PASS 87 εκατομμυρίων. Έχουμε Τεχνική Βοήθεια 4%. Προσέξτε να δείτε, όλες αυτές οι τεχνικές βοήθειες που αφορούν ενίσχυση διοικητικής ικανότητας των ΦοΣΔΑ δεν έχουν και δεν πρέπει να έχουν καμία σχέση με τη στελέχωση των ΦοΣΔΑ.

Επειδή αυτή η συζήτηση παρερμηνεύεται, άλλη εικόνα έχει το Υπουργείο για το τι εννοούμε ισχυρούς ΦοΣΔΑ, άλλη εμείς, άλλη προφανώς το ΥΜΕΠΕΡΑΑ. Εγώ θα ξεκαθαρίσω τι εννοούμε εμείς και επειδή ακούστηκε και το Συνέδριό μας ότι δόθηκαν 91 θέσεις που ζητήθηκαν από τους φορείς, κατ' αρχάς δόθηκαν 91 γιατί δεν εγκρίθηκαν όλες. Ο φορέας βόρειο Αιγαίο ζήτησε 40 και πήρε 4! Αυτό τι σημαίνει; Ότι ξεκινάει μια διαδικασία μέσω ΑΣΕΠ που μετά από ένα – ενάμιση χρόνο θα πάρει 4 ανειδίκευτα άτομα.

Εμείς αυτή τη στιγμή έχουμε εκατοντάδες προσωπικό το οποίο είναι εκπαιδευμένο για πολλά χρόνια και εργάζεται με διάφορους τρόπους: με παροχή υπηρεσίας στους φορείς. Αυτό το προσωπικό το θέλουμε, για να τρέξουμε εμπροσθοβαρώς, γιατί είπαμε ο χρόνος είναι πολύτιμος.

Το θέλουμε και για ένα άλλο λόγο: εμείς που έχουμε αυτό το προσωπικό δεν μπορούμε να συγκροτήσουμε Επιτροπές και να κάνουμε διαγωνισμούς. Ένα παράδειγμα θα σας πω να δείτε τον παραλογισμό: ένας φορέας ο οποίος έχει προσωπικό τέτοιου τύπου με παροχή υπηρεσίας, αναθέτει μέσω ΜΜΕΔ κλήρωσης, γιατί απαγορεύεται αν δεν έχει τακτικό προσωπικό να διενεργήσει το διαγωνισμό να αναθέσει μια μελέτη για το ΠΕΣΔΑ. Αυτό έγινε πριν 23 μήνες.

Το ΜΜΕΔ κλήρωσε δυο άτομα από ένα Δήμο και από το Τεχνικό Επιμελητήριο και επί 23 μήνες δεν ολοκληρώθηκε μια διαδικασία. Γιατί δεν ολοκληρώθηκε; Γιατί έχουμε αποταθεί σε μια Επιτροπή που είναι στον αέρα, αυτή η Επιτροπή δεν έχει προϊσταμένη Αρχή. Φανταστείτε μια Επιτροπή στον αέρα από τρία άτομα, η οποία θα συνεδριάζει όποτε θέλει, να πάρει απόφαση όποτε θέλει και μετά από 23 μήνες, να έχουμε ένα αποτέλεσμα.

Γ' αυτό λέμε ότι το προσωπικό που ήδη απασχολείται, που είναι μερικές εκατοντάδες άτομα είναι πολύτιμο και αν αυτό το προσωπικό δεν αποφασίσουμε, όπως κάναμε με τη ΔΕΗ, όπως κάναμε με τη «Βοήθεια στο σπίτι» να το βάλουμε ως τακτικό προσωπικό, η επόμενη μέρα στη διαχείριση των απορριμμάτων δεν θα έχει καλό αποτέλεσμα και αυτό θα πρέπει να απαντηθεί επισήμως, να το γνωρίζουμε. Γιατί το ακούμε έμμεσα. Ζητήσατε, πήρατε 91. Θέλουμε αυτό το προσωπικό που έχει την προϋπηρεσία να το κάνουμε τακτικό προσωπικό;

Θα κλείσω με ένα προσωπικό θέμα και αναφέρομαι σε προσωπικό θέμα γιατί έκανε προσωπική αναφορά ο Γενικός Γραμματέας Διαχείρισης Αποβλήτων. Η επόμενη μέρα, το γνωρίζουμε όλοι, ότι έχει περιορισμένους πόρους. Γνωρίζουμε ότι τα περισσότερα έργα είναι σε δημοπράτηση, γνωρίζουμε ότι έχουμε την Pro-rata, γνωρίζουμε ότι προφανώς θα πάνε με ΣΔΙΤ.

Επειδή όμως επαναλαμβάνω αναφέρθηκε προσωπικά σε εμένα και επειδή εκτός από εκπρόσωπος του δικτύου είμαι και εκπρόσωπος Στερεάς Ελλάδας όπου δραστηριοποιούμαι, και επειδή ως Περιφέρεια υποβάλλαμε τρεις προτάσεις έγκαιρα από το 2020, προτάσεις RRF και με το τρίτο ρεύμα, το ερώτημα -απουσιάζει, αλλά φαντάζομαι θα μεταφερθεί- είναι: η Περιφέρειά μας εξαιρέθηκε και δεν αξιολογήθηκε γιατί υπάρχει ένας άλλος σχεδιασμός για εμάς; Σας ευχαριστώ.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ: Επειδή συγνώμη αλλά μίλαγα με τον Υπουργό και έχω χάσει το μέρος της τοποθέτησής σας, θα παρακαλούσα όλα τα μέλη της Επιτροπής καλώς ή κακώς οι συνάδελφοι από το ΥΠΕΝ αυτή τη στιγμή δεν βρίσκονται στην αίθουσα, αν αφορά κάποια παρατήρηση, παρέμβαση, ή θέμα το οποίο έχει σχέση με αυτούς, το μόνο που μπορούμε να κάνουμε, είναι να το διαβιβάσουμε.

Κατά τα άλλα παρακαλώ ο κ. Μαμαλούγκας να απαντήσει.

Κ. ΜΑΜΑΛΟΥΓΚΑΣ: Εγώ θα απαντήσω μόνο σε δυο θέματα τα οποία χρίζουν απάντησης σε αυτά που είπε ο συνάδελφος ο κ. Τσοκανής. Το πρώτο για την Τεχνική Βοήθεια δεν διαφωνώ, έχεις δίκιο. Ότι χρειάζονται Τεχνική Βοήθεια οι ΦοΣΔΑ χρειάζονται και γι' αυτό εγώ στην παρουσίασή μου ανέφερα ότι όταν κλείσουν αυτές οι διαδικασίες οι οποίες αφορούν και την τελευταία προσέγγιση του JASPERS και θέματα που είπαμε ότι θα λύσουμε και μέσω κρατικών ενισχύσεων και τα λοιπά, τέλος Ιανουαρίου – αρχές Φεβρουαρίου θα είμαστε έτοιμοι να κάνουμε τα επόμενα βήματα και θα βγει πρόσκληση για χρηματοδότηση Τεχνικής Βοήθειας για τους φορείς, την οποία ξέρω ότι την χρειάζονται. Έχουμε τη δυνατότητα χρηματοδότησης και αυτό θα γίνει για να πάμε στα επόμενα βήματα.

Για το τελευταίο το οποίο ανέφερες δεν θέλω να κάνω μια αναφορά, θέλω να πω μόνο ότι σε καμία περίπτωση κανένας φορέας διαχείρισης απορριμμάτων στη χώρα δεν χρίζει ιδιαίτερης μεταχείρισης. Εξ ου και οι προσκλήσεις που θα βγουν θα είναι ενιαίες, οι προσκλήσεις που θα βγουν θα είναι για όλους τους ΦοΣΔΑ και όσον αφορά για τα συγκεκριμένα έργα, τη συγκεκριμένη χρονική στιγμή δεν ήταν ώριμα για χρηματοδότηση.

Ο λόγος ήταν ένας και βασικός και απaráβατος: ότι η διάσταση της τρίτης γραμμής που υπήρχε στις μονάδες αυτές δεν είχε τη συμφωνία από τους περιβαλλοντικούς όρους. Και ναι μεν η πρόσκληση ήταν για μη ώριμα έργα και μπορούσαν και χωρίς περιβαλλοντικούς όρους, παρ' όλα αυτά όταν η αντίστοιχη Διεύθυνση της Αποκεντρωμένης αρνείται να δεχτεί στη μονάδα την τρίτη γραμμή, δεν μπορούσαμε εμείς να εντάξουμε τις προτάσεις αυτές.

Όταν έφτασε το πλήρωμα του χρόνου και προχώρησε η διαδικασία της αξιολόγησης, αφ' ενός μεν δεν υπήρχε η ανταπόκριση που έπρεπε, αφ' ετέρου βγήκε η καινούργιος απαλλακτικός Κανονισμός και έπρεπε να συμμορφωθούμε σε αυτόν.

Σε κάθε περίπτωση για να κλείσω, οι μονάδες αυτές δεν χάνονται από χρηματοδότηση. Θα χρηματοδοτηθούν γιατί έτσι κι αλλιώς νομοτελειακά η υλοποίηση αυτών των μονάδων θα ξεκινούσε από την επόμενη προγραμματική περίοδο και ακόμη και κάποια διαδικασία να κάναμε, η διαδικασία αυτή θα ήταν ατελέσφορη γιατί δεν θα είχαμε ουσιαστικά τέλος

του χρόνου σύμβαση, άρα το έργο αναγκαστικά θα πήγαινε στην επόμενη προγραμματική περίοδο.

Σε κάθε περίπτωση είμαστε εδώ να το συζητήσουμε και στην επόμενη περίοδο θα μπου σε προτεραιότητα για χρηματοδότηση.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ: Ο κ. Αγαπητίδης από τη ΜΟΔ έχει τον λόγο.

Ι. ΑΓΑΠΗΤΙΔΗΣ: Ευχαριστώ αγαπητέ Πρόεδρε, θα είμαι πάρα πολύ σύντομος. Όπως όλοι γνωρίζουμε η ΜΟΔ είναι ένα βασικό επιχειρησιακό εργαλείο εξασφαλίζοντας στέγη, μισθοδοσία και προσωπικό για τις Ειδικές Υπηρεσίες. Εκτός όμως από αυτές τις βασικές υπηρεσίες προσφέρει και τεχνική υποστήριξη, είτε σε οριζόντιο επίπεδο όπως για παράδειγμα στον αναγκαίο όρο που ακούστηκε προηγουμένως ήταν βασικός πυλώνας για την εκπόνηση της εθνικής στρατηγικής για το πόσιμο νερό.

Υπάρχει επίσης η διαρκής λειτουργία της Τεχνικής Γραμματείας Λυμάτων όπου πάλι η ΜΟΔ αποτελεί ένα βασικό πυλώνα. Πέρα από αυτό υπάρχει υποστήριξη σε αδύναμους δικαιούχους προκειμένου να υλοποιήσουν έργα του ΕΣΠΑ και στον τομέα των λυμάτων, αλλά και στον τομέα των στερεών αποβλήτων. Μερικές δεκάδες Δήμοι έχουν υποστηριχθεί στο πρόσφατο παρελθόν.

Και τέλος να αναφέρω κάτι που το αναμένουμε, είναι μέσω του Προγράμματος Τεχνικής Βοήθειας θα προκύψει ένας οδικός χάρτης σε κάποιες κατηγορίες δράσεων. Δυο από αυτές αφορούν το Πρόγραμμα ΠΕΚΑ και είναι ο Τομέας του νερού και των λυμάτων, καθώς και των στερεών αποβλήτων και εκεί ευελπιστούμε ότι η ΜΟΔ θα κληθεί να εξυπηρετήσει επίσης στις δράσεις της Τεχνικής Βοήθειας οι οποίες αποβλέπουν στη βελτίωση της επιχειρησιακής ικανότητας των φορέων υλοποίησης, στο οποίο είναι πρόθυμη να συνεισφέρει και περιμένουμε να δούμε που θα καταλήξει η διαπραγμάτευση σχετικά με τον οδικό αυτό χάρτη. Ευχαριστώ.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ: Ο κ. Δρόσης έχει τον λόγο.

Α. ΔΡΟΣΗΣ: Καλησπέρα σε όλες και όλους. Να ευχαριστήσουμε κατ' αρχήν τον Νίκο Μαμαλούγκα και τον Ειδικό Γραμματέα για τη σημερινή πρόσκληση, πρωτίστως όμως τα στελέχη της Διαχειριστικής Αρχής του ΠΕΚΑ γιατί κατανοούμε όλοι τη δουλειά που κάνουν και που έχουν να κάνουν μπροστά τους.

Μακάρι και οι Διαχειριστικές των Περιφερειών να ήταν μέλη όλων των Επιτροπών Παρακολούθησης των τομεακών προγραμμάτων, θυμίζω ότι είμαστε μόνο στο Περιβάλλον και στην Πολιτική Προστασία, διότι υπάρχουν ζητήματα συνεργασίας, συνεργειών και συμπληρωματικότητας που πρέπει να αντιμετωπίζονται.

Ανέφερε ο κ. Μπακογιάννης για τον ποδηλατικό άξονα Αγίων Αναργύρων – Λαυρίου, ο οποίος συνεργάζεται – εδράζεται επί του βόρειου ποδηλατικού άξονα που χρηματοδοτούμε από το περιφερειακό Πρόγραμμα και είναι σε τελικό στάδιο. Όμως αυτές οι συνέργειες είναι επίσης στα λύματα, στα απορρίμματα, στις υδρεύσεις, στα ενεργειακά και όχι μόνο και στις μεταφορές και στην επιχειρηματικότητα.

Τα λέω αυτά γιατί πρέπει να αξιοποιήσουμε πράγματι τους πόρους που διαθέτουμε κι εμείς στα περιφερειακά προγράμματα, γνωρίζοντας και συνεργαζόμενοι με τους αντίστοιχους φορείς και πόρους που είναι στα τομεακά προγράμματα. Εγώ θέλω να μείνω σε δυο σημαντικά στοιχεία που μας προβληματίζουν εντόνως, που απασχολούν και το τομεακό και τα περιφερειακά προγράμματα.

Το ένα είναι η ολιστική προσέγγιση και θέλω να το ακούσουν αυτή την τοποθέτηση και οι συνάδελφοι από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή που με πρωτοβουλία τους μπήκαν αυτές οι παράγραφοι στα προγράμματά μας. Η ολιστική προσέγγιση είναι εξαιρετικό εργαλείο. Όμως όλα τα εργαλεία πρέπει να μπαίνουν σταδιακά σε χρήση. Ακούσαμε και θα ακούσουμε για τις πιλοτικές παρεμβάσεις που δρομολογούνται από το ΠΕΚΑ.

Όμως εγώ θα σας δώσω δυο νούμερα. Στο Πρόγραμμά μας έχουμε 40 εκατομμύρια για να κάνουμε είτε αποχετεύσεις σε 20 οικισμούς Γ προτεραιότητας στην Αττική σε συνέργεια προφανώς με το ΠΕΚΑ 2021-2027. Αντίστοιχα είναι και τα νούμερα για τις υδρεύσεις.

Πρέπει να φτάσουμε σε μια συμβιβαστική λύση με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή έτσι ώστε να μην έρθουμε πάλι του χρόνου εδώ και ακούμε πάλι για ολιστική προσέγγιση και δεν έχουμε βγάλει καμία πρόσκληση. Πρότάσή μου είναι να δοκιμάσουμε αυτά τα τρία – τέσσερα πιλοτικά τα οποία καταλαβαίνω ότι είναι απόλυτα ώριμα, ας μας επιτραπεί στα

περιφερειακά προγράμματα να προχωρήσουμε στις ανελαστικές μας υποχρεώσεις και να αξιοποιήσουμε στην πορεία τα όποια συμπεράσματα.

Γιατί αυτές οι ολιστικές προσεγγίσεις δεν ξέρουμε ακόμη τι θα χρηματοδοτούν, πόσο θα κοστίζουν, ποιοι θα τα υλοποιήσουν. Πρέπει να δώσουμε μια λύση σε αυτό συμβιβαστική κατά την άποψή μου για να μην είμαστε πάλι του χρόνου εδώ και ξαναλέμε τα ίδια πράγματα.

Το δεύτερο κομμάτι που μας απασχολεί εντόνως και το οποίο έχει σχέση και με τη σημερινή προφανώς εκδήλωση, είναι το θέμα των απορριμμάτων. Προσπαθήσαμε εμείς σαν Αττική να κάνουμε μια διαδικασία εξειδίκευσης το καλοκαίρι για γωνίες ανακύκλωσης, η οποία δεν προχώρησε κυρίως λόγω της μη ετοιμότητας του ΠΕΣΔΑ.

Όμως και εδώ υπάρχει αντίστοιχα μια υστέρηση και για να μην έχουμε κι εδώ τα ίδια ζητήματα που ούτως ή άλλως ο τομέας των απορριμμάτων είναι πολύ πιο δύσκολος, ίσως ο πιο δύσκολος στην ενεργοποίηση και στην εκτέλεση των έργων, θα πρέπει και εδώ να έχουμε κοινή κατεύθυνση τα προγράμματα του ΕΣΠΑ με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Αυτά και πάλι, ευχαριστούμε πάρα πολύ.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ: Ο κ. Κούτσιανος από την ΕΣΑμεΑ.

Γ. ΚΟΥΤΣΙΑΝΟΣ: Καλησπέρα σε όλους. Να ξεκινήσω από το Πρόγραμμα ΔΙΑΒΩ που ούτως ή άλλως ήταν πάγιο αίτημα της Εθνικής Συνομοσπονδίας, το οποίο βέβαια επιμερίζεται σε τρεις τομείς. Ο πρώτος τομέας αφορά τη διασφάλιση της προσβασιμότητας στην κατοικία του ατόμου με αναπηρία, στο εσωτερικό του κτιρίου δηλαδή. Ο δεύτερος τομέας έχει να κάνει με την παρέμβαση και τη διασφάλιση της προσβασιμότητας στον κοινόχρηστο χώρο και ο τρίτος αφορά την προσβασιμότητα του ατόμου με αναπηρία στην κατοικία του, δηλαδή στο ευρύτερο αστικό περιβάλλον.

Ο δεύτερος τομέας αφορά κυρίως υφιστάμενο κτιριακό απόθεμα που όλοι γνωρίζουμε ότι υπάρχει μια συνθετότητα όσον αφορά την παρέμβαση, καθ' ότι θα πρέπει να ληφθούν υπόψη παράγοντες όπως η στατικότητα του κτιρίου, αν δημιουργεί πρόβλημα δηλαδή στο φέρων οργανισμό, αν η παρέμβαση είναι εφικτή λαμβάνοντας υπόψη κι άλλους παράγοντες. Συνεπώς θα πρέπει να συμπεριληφθεί και αυτό στις προδιαγραφές που θα τεθούν στο συγκεκριμένο Πρόγραμμα.

Ο τρίτος τομέας έχει να κάνει με ευρύτερη παρέμβαση γιατί αφορά το αστικό περιβάλλον και τους κοινόχρηστους χώρους, που όλοι γνωρίζουμε ότι σε πολλές των περιπτώσεων είναι εχθρικό ή όπου έχουν γίνει παρεμβάσεις υπάρχουν τεχνικές αστοχίες και αυτό το έχουμε συζητήσει πάρα πολλές φορές με τον κ. Μπακογιάννη.

Οι μεταφορές οι οποίες και εκεί αντιμετωπίζουμε ένα σοβαρότατο πρόβλημα, αλλά όταν γίνεται μια παρέμβαση για να έχει μια ολιστική προσέγγιση αφορά και τη συναρμοδιότητα και τη συνέργεια και με άλλα Υπουργεία και με άλλα προγράμματα.

Ούτως ή άλλως η Εθνική Συνομοσπονδία έχει εκπονήσει στα πλαίσια της Τεχνικής Βοήθειας ένα τεχνικό οδηγό ο οποίος συμπεριλαμβάνει και ένα έγγραφο ελέγχου στην πράξη δηλαδή στο πως θα διασφαλίζεται η προσβασιμότητα στο φυσικό δομημένο περιβάλλον, αλλά και στο ψηφιακό, αλλά αυτό δεν αφορά τη συγκεκριμένη Επιτροπή. Συνεπώς θα πρέπει να ληφθούν πολύ σοβαρά υπόψη οι τεχνικές προδιαγραφές καθ' ότι είναι πάρα πολύ σημαντικό να μην υπάρχουν τεχνικές αστοχίες καθ' ότι τις έχουμε αντιμετωπίσει και η παρέμβαση εκ των υστέρων δημιουργεί τεράστια προβλήματα κυρίως οικονομικά, καθώς δεν είναι και λειτουργικό πολλές φορές το έργο που παραλαμβάνεται.

Τα εκπαιδευτικά σεμινάρια καθώς και η παρουσίαση του οδηγού που έχουμε πραγματοποιήσει στις τέσσερις Διαχειριστικές Αρχές των τομεακών αλλά και στις 13 Διαχειριστικές Αρχές των περιφερειακών επιχειρησιακών προγραμμάτων ανέδειξαν ότι θα πρέπει τουλάχιστον όσον αφορά τη συμπερίληψη, την ενσωμάτωση αυτών των τεχνικών προδιαγραφών να μπορεί να γίνει στο ΟΠΣ, δηλαδή η ΕΥΘΥ να ενσωματώσει στο Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα τις τεχνικές προδιαγραφές ώστε στην αρχική πρόσκληση για οποιοδήποτε έργο να γίνεται απολύτως αντιληπτό ποιες αυτές οι τεχνικές προδιαγραφές.

Βέβαια αντιμετωπίζουμε προβλήματα και παρουσιάζονται προβλήματα καθ' όλη τη φάση της ανάθεσης, του ελέγχου και της παραλαβής των έργων. Αυτά θα πρέπει να τα δούμε συνολικά διότι στη νέα προγραμματική περίοδο και αυτό είναι ένα σημείο που με προβληματίζει ιδιαίτερα, αναγκαίος και πρόσφορος όρος για την ένταξη έργων είναι η σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία,

αλλά και ο μηχανισμός παρακολούθησης και αξιολόγησης των έργων καθ' όλη τη διάρκεια της φάσης υλοποίησης του έργου. Κάτι το οποίο είναι ένας δείκτης συνθετότητας.

Το ΔΙΑΤΗΡΩ επίσης επειδή αφορά παρέμβαση σε διατηρητέα κτίρια, αλλά αν το διευρύνουμε λίγο εντοπίσαμε προβλήματα σε προγράμματα που έχουμε υλοποιήσει ανά την Περιφέρεια παρέμβασης τόσο σε διατηρητέα κτίρια, όσο και σε διατηρητέους οικισμούς γιατί δεν υπάρχουν τεχνικές προδιαγραφές έτσι ώστε να διασφαλίζεται η προσβασιμότητα στις συγκεκριμένες περιπτώσεις, λαμβάνοντας υπόψη βέβαια και το αρχιτεκτονικό σχέδιο, την ιδιαίτερη πολιτιστική και φυσική κληρονομιά του κάθε μνημείου, της κάθε πόλης. Δεδομένου ότι η χώρα μας έχει πολλές τέτοιες περιοχές. Συνεπώς θα πρέπει να το δούμε και αυτό.

Το τρίτο έχει να κάνει με την ενεργειακή αναβάθμιση των κτιρίων, καθ' ότι υπάρχει κοινοτική παραίνεση ότι όταν γίνεται ενεργειακή αναβάθμιση σε ένα κτίριο ταυτόχρονα να γίνεται για οικονομίες κλίμακος και διασφάλισης προσβασιμότητας. Αυτό βέβαια καθ' ότι προγραμματίζεται στο 1^ο τρίμηνο του 2024 συμπίπτει βέβαια και με την παράταση που έχει δοθεί για τα δημόσια κτίρια τέλος Μαρτίου του '24 όσα δεν έχουν διασφαλίσει προσβασιμότητα θα καταστούν αυθαίρετα. Συνεπώς θα πρέπει να το δούμε και αυτό συνολικά.

Βέβαια σε πολλούς Δήμους έχει εντοπιστεί ότι στην προσπάθεια παρέμβασης για την ενεργειακή αναβάθμιση, εντοπίστηκαν πολεοδομικές παραβάσεις, δηλαδή δεν υπήρχαν καν αδειοδοτήσεις των κτιρίων. Οπότε θα πρέπει να ληφθεί υπόψη και αυτό.

Τέλος επειδή έχει να κάνει η διαδικασία σε πολλές περιπτώσεις με συναρμοδιότητα Υπουργείων και συνέργειες καθ' ότι πολλές παρεμβάσεις είναι συμπληρωματικές, υλοποιούνται από τους Δήμους τα σχέδια αστικής προσβασιμότητας και θα πρέπει να δοθούν τεχνικές προδιαγραφές.

Τα σχέδια αστικής προσβασιμότητας θα πρέπει να κουμπώσουν με τα σχέδια βιώσιμης αστικής κινητικότητας, είναι αρμοδιότητα άλλου Υπουργείου βέβαια αλλά κουμπώνουν μεταξύ τους καθώς και πολλά ΕΣΒΑ τροποποιούνται και θα μεταφερθούν στη νέα προγραμματική περίοδο. Εκεί θα πρέπει να γίνει χρήση του οδηγού της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το πράσινο

Ταμείο που αφορά τις οδηγίες που πρέπει να δοθούν σε τεχνικό επίπεδο στους Δήμους, στους Οργανισμούς δηλαδή Α και Β βαθμού ακόμη και στις Περιφέρειες για το πώς θα εντάσσουν και θα εφαρμόζουν με σωστό τρόπο τις συγκεκριμένες δράσεις. Ευχαριστώ πολύ.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ: Ευχαριστούμε, θέλω να πω δυο πράγματα. Ακούω με πολύ μεγάλη προσοχή τις παρεμβάσεις σας και αυτό δεν είναι σχήμα λόγου, θα ήθελα όμως να σημειώσω κάτι για την υλοποίηση όλων των έργων είπατε πριν ότι ενθαρρύνει, υπάρχει παραίνεση εκ μέρους της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Εάν δεν υπάρχει που είναι προαπαιτούμενο εισαγωγή στην έννομη τάξη, δηλαδή αν δεν υπάρχει συγκεκριμένο θεσμικό πλαίσιο που προβλέπει συγκεκριμένα πράγματα, υπάρχει αδυναμία εφαρμογής και έλλειψη δυνατότητας εφαρμογής κάποιων πραγμάτων. Συνακόλουθα η ΕΥΘΥ δεν έχει καμία αρμοδιότητα να σας πείσει on off κριτήρια, όταν υπάρχει ένα συγκεκριμένο θεσμικό πλαίσιο για την υλοποίηση της όποιας κατηγορίας παρέμβασης που προβλέπει συγκεκριμένα πράγματα και σε κάθε περίπτωση θεωρώ σαφές ότι διασφαλίζει όλες τις προϋποθέσεις και τις προδιαγραφές για την προσβασιμότητα. Απλώς και μόνο την παρέμβαση αυτή για την ΕΥΘΥ ήθελα να κάνω.

Επειδή υπάρχει τώρα η δυνατότητα σύνδεσης για τις παρεμβάσεις από τις JASPERS για τους δυο οδηγούς, πρώτα για την υλοποίηση για τις μονάδες ανάκτησης και ανακύκλωση και για την ολιστική αντιμετώπιση διαχείρισης των υδατικών πόρων. Πρώτα θα κάνουμε την ολιστική με την κα Nikolajsen.

L. NIKOLAJSEN: Καλημέρα. Ευχαριστώ για την πρόσκληση να παρουσιάσω το paper για τα ολιστικά έργα νερού στην Ελλάδα. Το υπόβαθρο γι' αυτό είναι ότι τα έργα προετοιμάστηκαν για τη νέα προγραμματική περίοδο και χρειάζονται μια ολιστική προσέγγιση προκειμένου να βλέπουμε τη συνολική κατάσταση σε μια περιοχή και να προάγουμε μια ολοκληρωμένη και πιο αποτελεσματική προετοιμασία για κάθε έργο.

Για να το πετύχουμε αυτό πρέπει να καθοδηγήσουμε τους μελλοντικούς δικαιούχους και η εργασία που ετοιμάσαμε περιλαμβάνει και

λίγα πράγματα σχετικά με το θεσμικό πλαίσιο για την ολιστική προσέγγιση προγραμματισμού και για ορισμένα σχετικά κριτήρια.

Που βρισκόμαστε τώρα. Αυτή τη στιγμή η Διαχειριστική Αρχή θα εγκρίνει αυτή τη μορφή και μετά μπορούμε να προχωρήσουμε. Επιπλέον ολοκληρώνουμε ένα πιο αναλυτικό οδηγό για τους συμμετέχοντες, αυτούς που καταθέτουν προτάσεις που έχει να κάνει και με τη φόρμα που χρησιμοποιούν.

Πως ορίζουμε την ολιστική προσέγγιση σε ένα έργο; Έχουμε συζητήσει πολύ επ' αυτού, τι είναι αυτή η προσέγγιση και πρόκειται για κάτι όπου οι δικαιούχοι ζητούνται να αναλογιστούν τον κύκλο του νερού από την πηγή έως την επεξεργασία των λυμάτων και μέσα σε αυτό να αναγνωρίσουν τα προβλήματα, τις λύσεις και τις προτεραιότητες δίνοντας μια συνολική εικόνα για την περιοχή του έργου του και σε αυτό το πλαίσιο να αναλύσουν και τα τεχνικά σημεία. Αυτό έχει να κάνει με το περιβάλλον, με το κλίμα, με το οικονομικό και με την οικονομική βιωσιμότητα.

Ποιοι είναι οι στόχοι των ολιστικών έργων. Οι στόχοι συνάδουν με τους παραδοσιακούς, θέλουμε να υπάρχει πόσιμο νερό, να είναι βιώσιμο όλο αυτό, θέλουμε τη διαχείριση με βιώσιμο τρόπο, αλλά επίσης θέλουμε να υπάρχει σύνδεση με τις ευκαιρίες για εκσυγχρονισμό και αύξηση της αποδοτικότητας της διαχείρισης και του δικτύου. Θέλουμε φυσικά ένα σχεδιασμό που να είναι πολύ αποδοτικός όσον αφορά το κόστος, μια καλή σχέση κόστους – οφέλους.

Πως δουλεύει, ποια είναι η ροή εργασιών στα ολιστικά έργα. Αν θέλουμε να την απλοποιήσουμε σε μια διαφάνεια επιλέξαμε να σας δείξουμε τρία βήματα. Το πρώτο είναι η ανάλυση της τρέχουσας κατάστασης, της τωρινής κατάστασης, πρέπει να έχουμε μια πολύ καλή επισκόπηση συνολική εικόνα για όλα τα θέματα που αντιμετωπίζονται στην περιοχή του δικαιούχου, στην περιοχή του έργου όσον αφορά τον τομέα του νερού. Αναγνώριση λοιπόν των προβλημάτων έτσι ώστε να γίνει σωστή ιεράρχηση. Άρα κανένα έργο δεν αναπτύσσεται εν κενώ.

Μετά περνάμε στην ανάλυση των δυνατοτήτων. Εδώ τίθενται και οι στόχοι και οι δυνατότητες αναγνωρίζονται και επιλέγονται λύσεις βάσει πολλών κριτηρίων, μιας πολυκριτηριακής ανάλυσης που συμπεριλαμβάνει το

περιβάλλον, το κόστος και αφού ολοκληρωθούν αυτά το έργο πρέπει επίσης να δοκιμαστεί ή μάλλον πρέπει να γίνει μια ανάλυση κόστους οφέλους όσον αφορά τις προδιαγραφές του έργου μια οικονομική ανάλυση προκειμένου να διασφαλιστεί ότι και το έργο και οι δικαιούχοι θα έχουν μακροπρόθεσμη οικονομική βιωσιμότητα.

Έπειτα από αυτά τα βήματα οι δικαιούχοι θα πρέπει να είναι σε θέση να παράγουν μια αίτηση για ένα ολιστικό έργο, τη μελέτη σκοπιμότητας, την ανάλυση οφέλους, την ανάλυση περιβαλλοντικής επίδρασης και ό,τι άλλες προϋποθέσεις τίθενται από την πρόσκληση.

Τα ολιστικά έργα συνοδεύονται από ένα μακρύ κατάλογο αναγκών οι οποίοι αναγνωρίζονται και όπως είπε ο κ. Μαμαλούγκας είναι σημαντικό μετά να είμαστε σε θέση όλες αυτές τις ανάγκες να τις ιεραρχήσουμε προκειμένου να δημιουργήσουμε ένα έργο το οποίο θα είναι τόσο εντός του διαθέσιμου προϋπολογισμού όσο και οικονομικά βιώσιμο και εφαρμόσιμο στο χρονικό πλαίσιο που έχουμε μπροστά μας.

Όλες οι παρεμβάσεις στις αιτήσεις θα λαμβάνουν υπόψη τις ελληνικές και ευρωπαϊκές νομοθετικές απαιτήσεις αλλά με εστίαση στην ενεργειακή αποδοτικότητα, φυσικά τους κανόνες της κυκλικής οικονομίας, την ενεργειακή βιωσιμότητα όλα αυτά αποτελούν βασικές αρχές, πράγματα τα οποία τα συζητάμε πάρα πολύ αυτή την περίοδο.

Έτσι εν συντομία αυτή είναι η έννοια της ολιστικής προσέγγισης στον τομέα του νερού. Ευχαριστώ.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ: Ευχαριστούμε την κα Nikolajsen για την πάρα πολύ χρήσιμη παρουσίαση, να συνεχίσουμε με τη δεύτερη παρουσίαση από τον κ. Christopher Edge που αφορά τις μονάδες RRF τις μονάδες ανάκτησης και ανακύκλωσης.

C. EDGE: Γεια σας και από εμένα και ευχαριστώ για την πρόσκληση να παρουσιάσουμε σήμερα, θα μου επιτρέψετε να συνεχίσω στα αγγλικά σήμερα.

Για έναν αριθμό κρατών - μελών το JASPERS έχει καταρτίσει οδηγούς για την επεξεργασία λυμάτων και στερεών απορριμμάτων, οι οδηγοί αντιμετωπίζουν τα τρία βασικά θέματα για τις μονάδες ανάκτησης και ανακύκλωσης τα RRF που έχουν να κάνουν με τα αστικά λύματα.

Έχουμε λάβει υπόψη την κρατική βοήθεια για τα RRF και έχουμε κάνει τους υπολογισμούς πάνω σε αυτό. Βασικά θέματα τα οποία μένουν να επιλυθούν σε αυτά τα τρία σημεία ειδικά στην Ελλάδα έχουν να κάνουν με την εφαρμογή διακριτών ρευμάτων συλλογής απορριμμάτων για τα βιοαπόβλητα, τον επόμενο μήνα πρέπει να έχουμε πρόοδο επ' αυτού.

Μετά έχουμε τα θέματα που έχουν να κάνουν με τις κρατικές επιχορηγήσεις και πάλι για τα RRF και τους περιορισμούς που υπάρχουν λόγω τις ήδη υφιστάμενες κρατικές επιδοτήσεις – επιχορηγήσεις. Πρόσφατα κάποιες μονάδες ήδη μετατράπηκαν σε RRF και κάποια σχέδια, κάποια έργα διακριτής συλλογής απορριμμάτων έχουν επίσης λάβει χρηματοδότηση.

Όσον αφορά το υπόβαθρο και γιατί καταλήξαμε σε αυτή την ιδέα του RRF υπάρχει πολύ περιορισμένη δυνατότητα επεξεργασίας αυτή τη στιγμή των στερεών λυμάτων σε πολλές χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και στην Ελλάδα και υπάρχει ανάγκη για επενδύσεις και για τους σκοπούς της κυκλικής οικονομίας. Υπάρχει ανάγκη αυτής της επεξεργασίας των στερεών απορριμμάτων.

Έτσι, όπως βλέπετε, υπάρχει η ερμηνεία του άρθρου 7 από τη DG Regio για τον Κανονισμό του 2001/1058 για να διασφαλίσουμε τη μη ευρωπαϊκή χρηματοδότηση εισήχθη η αρχή Pro-rata όπου εν συντομία η χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τα RRF βασίζεται σε ένα ποσοστό το πόσα απορρίμματα συλλέγονται διακριτά σε σχέση με το συνολικό όγκο των απορριμμάτων.

Εδώ είναι ένα διάγραμμα για το πώς εντάσσονται αυτές οι μονάδες RRF στις στρατηγικές για τη συλλογή απορριμμάτων αστικών λυμάτων. Βλέπετε εδώ τον ρόλο που αναλαμβάνει η RRF ένα ρόλο που στο παρελθόν λάμβαναν οι «ΕΜΕΑ» αυτό είναι κάτι αντίστοιχο με τα ΚΔΑΥ και με τις εγκαταστάσεις επεξεργασίας οργανικών λυμάτων.

Η βιώσιμη λειτουργία των RRF και η εκπλήρωση των στόχων ανακύκλωσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης εξαρτάται από την επιτυχημένη εφαρμογή διακριτών ρευμάτων συλλογής απορριμμάτων. Αυτό είναι κάτι το οποίο αναδεικνύεται αυτή τη στιγμή.

Επίσης οι γραμμές επεξεργασίας που φαίνονται εδώ δεν είναι σε συμφωνία με τα ρεύματα εισερχόμενων απορριμμάτων. Βλέπουμε εδώ ότι

υπάρχει ανάγκη για διακριτή συλλογή βιοαποβλήτων, ανάμεικτων αποβλήτων όλα αυτά φαίνονται στο διάγραμμα όσον αφορά τη συσχέτισή τους με τις εγκαταστάσεις RRF. Υπάρχει άλλη γραμμή για τα υπολειπόμενα βιοαπόβλητα και αυτό οφείλεται στην ανάγκη για τον Κανονισμό λιπασμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης που αναφέρεται ότι τα βιοαπόβλητα που συλλέγονται ξεχωριστά πρέπει να δέχονται επεξεργασία σε τελείως ξεχωριστή διακριτή γραμμή για να διασφαλίζεται η ανακυκλωσιμότητα του τελικού προϊόντος.

Όσον αφορά την πρόοδο που έχει σημειωθεί είναι σαφές ότι το ΠΕΚΑ αντιπροσωπεύει και τα RRF και την αρχή του Pro-rata. Όσον αφορά την Ελλάδα αυτό θα οδηγήσει στην ανάγκη να ανακατευθυνθούν οι κρατικές επιχορηγήσεις. Τα RRF επίσης είναι τώρα στοιχείο των κρατικών σχεδίων και των ΠΕΣΔΑ και πρέπει να καθοριστούν οι δυνατότητές τους με ανάλυση αυτών των σχημάτων διακριτής συλλογής των απορριμμάτων.

Θεωρούμε ότι η διακριτή και τα σχήματα που υπάρχουν αυτή τη στιγμή και εντάσσονται στα ΠΕΣΔΑ ιδανικά θα μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως template ως οδηγός για τα RRF σε επίπεδο Δήμου. Οι τεχνικές συνθήκες για τα RRF κατ' αρχάς προϋποθέσεις πρέπει όσον αφορά τις διαστάσεις, τη δυναμική, τις δυνατότητες, πρέπει να είναι φυσικά σε συμφωνία με τις αδυναμίες που έχουν ήδη αναγνωριστεί και φαίνονται στα ΠΕΣΔΑ, άρα μόνο όπου οι υφιστάμενες εγκαταστάσεις δεν δίνουν τις δυνατότητες επεξεργασίας των διακριτών ρευμάτων, θα πρέπει να υπάρχουν τα RRF. Τα RRF δεν πρόκειται να εκτοπίσουν εγκαταστάσεις που υπάρχουν ήδη, παραδείγματος χάριν τα ΚΔΑΥ για την επεξεργασία τόσο ανακυκλώσιμων όσο και μη ανακυκλώσιμων απορριμμάτων.

Όσον αφορά τους εθνικούς στόχους πρέπει να έχουμε λάβει υπόψη τα οικονομικά και επιτεύξιμα τέτοια σχήματα και άρα θα πρέπει αυτά να ενισχυθούν από την εφαρμογή των συστημάτων «PAY» και από διάφορες άλλες προϋποθέσεις.

Σε αυτή τη διαφάνεια βλέπετε όλη διαδικασία για το RRF τη μηχανική επεξεργασία είτε παράλληλα, είτε σε δόσεις για τα υπολειπόμενα ρεύματα αποβλήτων. Βλέπουμε τις τρεις βασικές μορφές επεξεργασίας που είναι διαθέσιμες για τα βιοαπόβλητα που συλλέγονται ξεχωριστά.

Η απόφαση για την ύπαρξη διαφορετικών γραμμών για την επεξεργασία αυτών των αποβλήτων βασίζεται στις δυνατότητες για παραγωγή βιοαερίου που θα χρησιμοποιείται για θέρμανση και για ηλεκτρική ενέργεια σε σχέση φυσικά με το επιπλέον κόστος που θα έχει αυτό. Αυτά μπορούν να χρησιμοποιηθούν είτε στο εθνικό δίκτυο είτε και πιθανώς να εξαχθούν.

Επίσης καλό θα ήταν να τονίσουμε ότι η απόφαση για την ύπαρξη διαφορετικής ξεχωριστής γραμμής για τη συλλογή βιοαποβλήτων θα είναι σε συμφωνία με τον Κανονισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τα λιπάσματα και πάλι η ποσότητα του υλικού που αναμένεται να δεχτεί η επεξεργασία είναι ένας καθοριστικός παράγοντας για το αν δικαιολογείται το κόστος μιας τέτοιας επένδυσης.

Στο έγγραφο, στον οδηγό μας τονίζουμε κάποια βασικά κριτήρια για την εισροή, επαναλαμβάνουμε τη σημασία της ύπαρξης συστημάτων διακριτής συλλογής, τις διάφορες γραμμές επεξεργασίας που μπορεί να υπάρξουν, την ανάγκη ύπαρξης χρηματοδότησης από την Ευρωπαϊκή Ένωση καθώς όλο αυτό θα οδηγούσε στη μείωση του κόστους της λειτουργίας της χωματερής και την επίτευξη των στόχων που αφορούν τη μείωση της χρήσης χωματερών.

Μια άλλη σημαντική προϋπόθεση που έχει να κάνει με τον σχεδιασμό των RRF είναι η ανάγκη να υπάρχει προσαρμογή στις ποσότητες που αναμένεται να παράγονται. Εδώ βλέπουμε τα κριτήρια που αφορούν τις εκροές και τον τρόπο με τον οποίο θα επιλέγονται οι στόχοι που θα πρέπει να επιτυγχάνουν αυτές οι εγκαταστάσεις για να υπάρχει ο μέγιστος βαθμός χρήσης τεχνολογίας σε αυτές τις εγκαταστάσεις. Υπάρχουν οι τεχνικές προδιαγραφές οι οποίες θα πρέπει να είναι πολύ αναλυτικές.

Και συμπεράσματα και επόμενα βήματα το έργο JASPERS συνεχίζεται, όπως είπε και ο κ. Μαμαλούγκας τώρα δουλεύουμε στις εθνικές οδηγίες για την Ελλάδα σε σχέση με τα θέματα που βλέπετε στην οθόνη και την εφαρμογή τους με το ΠΕΚΑ.

Η προσέγγιση με την κρατική επιχορήγηση είναι κάτι που μένει να οριστικοποιηθεί και φυσικά η διακριτή συλλογή απορριμμάτων, η ίδρυση των αναγκαίων οργάνων παρακολούθησης και διασφάλισης τήρησης των διαδικασιών. Θα πρέπει να υπάρξουν και κάποιες αναθεωρήσεις όσον αφορά

εγκαταστάσεις που έχουν ήδη πάρει κρατική επιχορήγηση, όπως στην περίπτωση MBT που ολοκληρώθηκαν πρόσφατα και πρόκειται να μετατραπούν σε RRF με σκοπό να δημιουργηθούν συστήματα διακριτής συλλογής αποβλήτων. Σας ευχαριστώ πολύ.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ: Εμείς ευχαριστούμε πολύ για την παρουσίασή σας, μιας βασικής κατηγορίας παρέμβασης του Προγράμματος. Και τώρα πολύ σύντομα θα ήθελα να δώσω τον λόγο στον κ. Alan OBrien ο οποίος είναι ο επικεφαλής της ομάδας JASPERS για το φαληρικό για να κάνει μια πολύ σύντομη παρέμβαση.

A. OBRIEN: Γεια σας σε όλους, καλό σας απόγευμα. Είναι πραγματικά μια πάρα πολύ σύντομη παρέμβαση, όσον αφορά τα ορόσημα που επιτύχαμε σε αυτά τα έργα τα οποία θα υποβληθούν αυτή την εβδομάδα ή το αργότερο τη Δευτέρα στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Πρόκειται για καρπό δυο ετών εργασίας με τη Διαχειριστική Αρχή και πιστεύω ότι πραγματικά αυτή η δράση στην οποία συμμετείχαν από έξι τμήματα της JASPERS, είναι πραγματικά διατομεακή και διεπιστημονική.

Κατά τη διάρκεια της τελευταίας διετίας πραγματοποιήσαμε ρηξικέλευθες εργασίες που θα πρέπει να ξέρετε αφορούν μια περιοχή στην οποία έγιναν πολλαπλές παρεμβάσεις κατά τη διάρκεια των τελευταίων δεκαετιών και τώρα μετατρέπεται σε κάτι πραγματικά πρωτοφανές, σε κάτι πραγματικά καινούργιο, όπως είπα ρηξικέλευθο, το οποίο εστιάζεται ιδιαίτερα στη βιοποικιλότητα για να ανακτήσουμε μέρος της απωλεσθείσας βιοποικιλότητας της περιοχής, η οποία απωλέσθη κατά τη διάρκεια δεκαετιών, με βάση μελέτες τις οποίες χρησιμοποιήσαμε ενσωματώνοντας και τις αρχές του New European Bauhaus και φυσικά απαίτησε και μεγάλο μέρος δέσμευσης από πλευράς του δημοσίου φορέα.

Θα ήθελα να σας προσκαλέσω να διαβάσετε όλα τα στοιχεία που αφορούν τις συμφωνίες και το περιεχόμενό τους. Θα πρέπει να πω ότι πραγματικά ο σχεδιασμός του έργου είναι πολύ σημαντικός πολύ ενδιαφέρον και προχωρούμε πλέον στην υλοποίηση ενός έργου που έχει ιστορία δεκαετιών, είναι πραγματικά πάρα πολύ παλιό αλλά με τη βοήθεια της ομάδας και της Διαχειριστικής Αρχής τα πράγματα πήγαν πολύ καλά.

Το τμήμα της JASPERS που το ανέλαβε, έχει μια σειρά προτάσεων και συστάσεων οι οποίες θα εξεταστούν κατά τη διάρκεια των επόμενων μηνών, όπως παραδείγματος χάριν πώς να εφαρμόσουμε και να διαφυλάξουμε τις αρχές του New European Bauhaus έτσι ώστε να μην χαθούν, όπως επίσης και να επιτύχουμε αρκετά λεπτομερές επίπεδο προσοχής και λεπτομερειών, κατά την υλοποίηση αυτού του έργου.

Τα επόμενα στάδια, τι θα συμβεί στο μέλλον. Αφορά και νέες περιοχές, αυτό το συγκεκριμένο αφορά την περιοχή της Αττικής και θα προχωρήσουμε στο κομμάτι της διαμόρφωσης τοπίου, το οποίο δεν είναι μόνο διαμόρφωση τοπίου, ελπίζουμε βεβαίως να προχωρήσουμε.

Θα πρέπει να πούμε επίσης ότι η Περιφέρεια Αττικής, ο κ. Σιδηρόπουλος που είναι υπεύθυνος γι' αυτήν έχουν συμμετάσχει πάρα πολύ ενεργά και τους ευχαριστούμε πάρα πολύ για τη συμμετοχή τους. Ευχαριστώ πάρα πολύ .

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ: Κυρίες και κύριοι θα ήθελα πάρα πολύ σύντομα, ίσως η ολοκλήρωση του project του φαληρικού και η υποβολή του φακέλου του μεγάλου έργου να είναι η μεγαλύτερη επιτυχία του ΥΜΕΠΕΡΑΑ. Πριν δυο – δυόμιση χρόνια δεν υπήρχε καν ως σκέψη, όχι ως έργο η ανάπλαση του Φαληρικού Όρμου, σήμερα όχι μόνο υπάρχει, όχι μόνο έχουν λυθεί όλες οι τεχνικές και οι άλλου είδους δυσκολίες και ζητήματα τα οποία υπήρχαν, αλλά έχει υποβληθεί ο φάκελος μεγάλου έργου, είναι έτοιμη να γίνει η προκήρυξη αυτού του εμβληματικού έργου που συνιστά τη μεγαλύτερη ανάπλαση στην Ευρώπη με διασφαλισμένο προϋπολογισμό και αυτό είναι το αποτέλεσμα μιας τριμερούς συνεργασίας: της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με τη συνεισφορά των JASPERS, της Περιφέρειας Αττικής και της Διαχειριστικής Αρχής που πέτυχαν ένα πράγμα το οποίο πριν δυόμιση χρόνια φαινόταν ως ακατόρθωτο.

Να προχωρήσουμε στις παρεμβάσεις των δυο Γενικών Διευθύνσεων της ΕΑΣ και μετά θα πάμε στην κα Κολοκοτρώνη για τη δική της παρέμβαση και στα οριζόντια θέματα, πάρα πολύ γρήγορα να κλείσουμε γιατί είμαστε κατά πολύ εκτός χρονοδιαγράμματος.

Ο κ. Φίρμπας έχει τον λόγο.

Ι. ΦΙΡΜΠΑΣ: Θέλω σε τρία σημεία να αναφερθώ, δεν είναι μέρος της παρουσίασης της ΕΑΣ να το ξεκαθαρίσω. Είναι τρία σημεία από αυτά που

αναφέρθηκαν μέχρι τώρα και τα τρία φέρουν μπροστά μια κρίσιμη για εμένα λέξη: συντονισμός. Και όχι συντονισμός απλά και μόνο γιατί προέρχομαι από την Εθνική Αρχή Συντονισμού, αλλά γιατί κατά τη γνώμη μου είναι εξαιρετικά σημαντικό σε αυτά τα τρία θέματα να συντονιστούμε το ταχύτερο δυνατό και άμεσα.

Το πρώτο έχει να κάνει με την ανάγκη να συντονιστούμε ως Πρόγραμμα ΠΕΚΑ, ως περιφερειακά επιχειρησιακά προγράμματα, ως Ταμείο Ανάκαμψης, ως GTF, ως ακόμη κι αυτά που ανέφερε ο κ. Τσοκανής τον «Τρίτη», καταλαβαίνω απόλυτα αυτό που είπε ο Νίκος Μαμαλούγκας ότι κλείνοντας το Πρόγραμμα το Γενάρη θα υπάρχει μια καλύτερη εικόνα για το τι τελικά θα είναι phasing και το τι θα είναι μεταφερόμενο, ώστε να δούμε μαζί και με τα άλλα προγράμματα και σε κάποιες περιπτώσεις ενδεχομένως και να συντονιστείτε με τα άλλα προγράμματα στο βαθμό που μια σειρά από έργα που αντιστοιχούν στην κατηγορία μεταφερόμενα κατά κύριο λόγο, μπορούν να τύχουν υποδοχής από τα προγράμματα αυτά.

Το λέω μεταξύ των άλλων και εκπροσωπώντας τη Γενική Γραμματεία Δημοσίων Επενδύσεων και ΕΣΠΑ ότι είναι γνωστό ότι οι εγκρίσεις που δόθηκαν σε όλα τα προγράμματα για τις υπερδεσμεύσεις είχαν πάντα τη δέσμευση ότι αυτά δεν θα επιβαρύνουν τον εθνικό προϋπολογισμό και ξέρω ότι είστε απόλυτα γνώστες αυτού του θέματος. Χρειάζεται όμως μεγάλη προσοχή.

Το δεύτερο έχει να κάνει με το θέμα του συντονισμού που αφορά στην Τεχνική Βοήθεια και που ζητήθηκε και που έχει επανειλημμένα αναφερθεί για το 4% και για την πρόοδο στην οποία βρίσκεται το capacity building. Πρέπει σε αυτό τον Τομέα πολύ γρήγορα να ξεκαθαρίσουμε το ποιος κάνει τι.

Το εύκολο κομμάτι είναι αυτό που ήδη έχουμε πει και δεν έχετε κανένα θέμα να περιμένετε και να «καθυστερείτε εξ αιτίας μας», είναι ό,τι έχει να κάνει με χρηματοδότηση μελετών που δεν χρηματοδοτούνται όπως έχουμε πει από το capacity building, παρακαλώ να προχωρήσετε.

Όμως ό,τι έχει να κάνει με υποστήριξη δικαιούχων θέλει πάρα πολύ μεγάλη προσοχή. Το Πρόγραμμα όπως ενδεχομένως ετοιμάζεται να σας πει και η Ζωή είναι στις τελευταίες φάσεις μιας δύσκολης επεξεργασίας,

απαιτούνται κάποιες σημαντικές πολιτικές αποφάσεις και κατευθύνσεις ώστε να μπορούμε στην τελική πορεία. Άρα πρέπει να το κάνουμε συντονισμένα, για να μην υπάρχει επικάλυψη.

Τέλος το περίφημο θέμα της ολιστικής προσέγγισης. Επιτρέψτε μου να διευκρινίσω πάλι το εξής: το κομμάτι που η κα Nikolajsen παρουσίασε μόλις προηγούμενα έχει ένα ιδιαίτερο ενδιαφέρον αλλά πρόκειται για μια ανάθεση στους JASPERS που αφορά αποκλειστικά τη δράση που ετοιμάζεται από το Πρόγραμμα ΠΕΚΑ για πολύ συγκεκριμένες τέσσερις τουλάχιστον μέχρι στιγμής ονοματισμένες περιπτώσεις, στις οποίες πιλοτικά θα εφαρμοστεί η ολιστική προσέγγιση για τα νερά.

Υπό αυτή την έννοια και έχοντας μια συνεργασία επί του θέματος συντονιζόμαστε, αλλά θέλω να γίνει ξεκάθαρο το εξής και να ακούσει με την ευκαιρία και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στο που βρισκόμαστε με το ολιστικό. Επειδή ο δικό μας ρόλος είναι συντονιστικός και προβλέπεται και στο ΕΣΠΑ και στα Προγράμματα να δοθούν συγκεκριμένες επί του θέματος κατευθυντήριες οδηγίες, έχουμε αναθέσει στους JASPERS την οριζόντια αντιμετώπιση του συγκεκριμένου θέματος, το οποίο είναι πολύ σημαντικό.

Έχουμε καθυστερήσει αλλά έχουμε ζητήσει από τους JASPERS να επιταχύνουν τα παραδοτέα τους και αναμένουμε σύμφωνα με το τελευταίο assignment που έχουμε στείλει να έχουμε υλικό από τους JASPERS εντός του Δεκεμβρίου. Αυτό το υλικό που στη συνέχεια αφού το διαβουλευτούμε και με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και φυσικά με το αρμόδιο Υπουργείο θα αποτελέσει οδηγίες της Εθνικής Αρχής Συντονισμού για το πώς τα περιφερειακά και όχι μόνο προγράμματα, με εξαίρεση φυσικά τα στοχευμένα πιλοτικά, θα οφείλουν να εφαρμόσουν την ολιστική προσέγγιση.

Εδώ έχουμε ζητήσει από τους JASPERS και θα έχουμε: concept paper το οποίο θα βασιστεί προφανώς σε αυτό που ήδη έχει δοθεί ως πρόταση στη Διαχειριστική Αρχή του ΠΕΚΑ. Θα έχει οδηγό γι' αυτούς που θα κληθούν να το εφαρμόσουν και δεν είναι καθόλου απλό αυτό, θα έχει επίσης εκπαίδευση ενημερωτικές δράσεις για να μπορέσουμε να περάσουμε από μια φάση που κάναμε, όπως κάναμε μέχρι σήμερα τα πράγματα σε μια άλλη πολύ φιλόδοξη, αν μου επιτρέπτετε τον όρο, διαδικασία που αφορά στην εφαρμογή της ολιστικής προσέγγισης στα νερά και αυτό πρέπει να το κάνουμε

πάρα πολύ γρήγορα, διότι έχουμε δεσμευτεί ότι θα το ακολουθήσουμε και πρέπει κατά το δυνατό να επισπεύσουμε τους όρους.

Μέχρι τότε παρακαλώ να είμαστε όλοι πάρα πολύ προσεκτικοί στο τι θα εφαρμόσουμε, διότι θα πρέπει να ακολουθηθούν οριζόντιες οδηγίες στη συνέχεια.

Αυτό κατά κύριο λόγο ήθελα να διευκρινίσω και να εφιστήσω την προσοχή γιατί στην κυριολεξία εντυπωσιάστηκα από τις παρεμβάσεις των Γενικών Γραμματέων στο πρώτο σκέλος της συνάντησης, είναι πραγματικά ολοκληρωμένες, έχουν όραμα, έχουν μια στόχευση. Αυτό που με ανησυχεί είναι ο πήχης. Και ο πήχης, για να μην έχουμε τα σχόλια σαν αυτό που είπε ο Carsten ότι οι στόχοι που είχαμε θέσει δεν τους πιάσαμε από το Πρόγραμμα, πρέπει να είμαστε ιδιαίτερα προσεκτικοί, για να δούμε τι πραγματικά μπορούμε να πετύχουμε από ένα ελπιδοφόρο Πρόγραμμα σαν το ΠΕΚΑ. Ευχαριστώ πάρα πολύ.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ: Πριν πάρει τον λόγο η κα Γεωργοπούλου, ως συνήθως ο κ. Φίρμπας έθεσε πολύ σημαντικά ζητήματα και να ξεκαθαρίσουμε δυο πράγματα. Πρώτον είναι σαφές ότι απαιτείται ο συντονισμός όλων των χρηματοδοτικών μέσω ιδίως του ΕΣΠΑ για τις δράσεις οι οποίες υλοποιούνται, για κοινές κατηγορίες παρεμβάσεων και των τομεακών και των ΠΕΠ και του JTF.

Δεύτερον στην Τεχνική Βοήθεια και το capacity building για τους ΦοΣΔΑ και τις ΔΕΥΑ πέρα των πολιτικών κατευθύνσεων πρέπει να οριστικοποιήσουν εντατικοποιώντας τη δουλειά τους οι Υπηρεσίες συνεργαζόμενες και κάποια κριτήρια διαχωρισμού, τι πληρώνει ποιος.

Τρίτον, η παρέμβαση για τα ολιστικά του κ. Φίρμπα είναι απολύτως ορθή και πρέπει να τη λάβουμε υπόψη μας, απολύτως ορθή.

Τέταρτον, ο πήχης που είπε στο τέλος προφανώς ο πήχης πρέπει να τεθεί, αλλά πρέπει να συγκεράσουμε το ιδεατό με το εφικτό.

Ζ. ΓΕΩΡΓΟΠΟΥΛΟΥ: Ευχαριστώ πολύ. Αναφορικά με αυτά που ειπώθηκαν για τη διαχείριση απορριμμάτων και για τα νερά και για το capacity building που έθεσε τελευταία ο Ειδικός, είμαστε σε συνεργασία με τις Υπηρεσίες. Υπάρχει αυτός ο διαχωρισμός, συνεργαζόμαστε για το τι μπορεί να κάνει η Τεχνική Βοήθεια, τι μπορεί να κάνει το capacity building, θα

χρησιμοποιήσουμε ό,τι εργαλείο μας παρασχεθεί από τους JASPERS, θα προσπαθήσουμε μέσω του capacity building να καλύψουμε έστω και πρόσκαιρα -γιατί δεν είμαστε ούτε ο ΑΣΕΠ ούτε προσλήψεις μπορούμε να κάνουμε- την ανάγκη που έχετε σε προσωπικό.

Ήδη μιλάμε με τους εμπλεκόμενους φορείς και για τα νερά αναλυτικά και για τη διαχείριση απορριμμάτων. Θα δούμε τι μπορούμε να κάνουμε σαν απλοποίηση με βάση και αυτά που είπε ο Νίκος και οι JASPERS για τις κρατικές ενισχύσεις που δε νομίζω βέβαια ότι είναι το βασικό μας θέμα και στο πλαίσιο των κανόνων και της ευελιξίας που οι ίδιοι οι Κανονισμοί και οι κανόνες μας επιβάλλουν και θα σας στηρίξουμε όσο μπορούμε.

Έχουμε χρήματα, χρειαζόμαστε όμως να οριστικοποιήσουμε και να δούμε σαφείς προδιαγραφές και σαφείς απαιτήσεις, γι' αυτό που θέλετε να υποστηρίξουμε. Μιλάμε με τους φορείς σας, μιλάμε και με την ΚΕΔΕ, μιλάμε και για τα απορρίμματα και για τα νερά. Ευελπιστούμε ότι μέχρι τέλος του χρόνου θα έχουμε κλείσει και θα έχουμε υποβάλλει όπως πρέπει στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή το σύνολο για τα road map, τα νερά είναι στο τελικό τους στάδιο επεξεργασίας και τα υπόλοιπα ακολουθούν.

ΜΕΛΟΣ: (Παρέμβαση εκτός μικροφώνου)

Ζ. ΓΕΩΡΓΟΠΟΥΛΟΥ: Είναι σε προχωρημένο στάδιο όπως μου θυμίζει ο Λευτέρης ο συνάδελφος και ευχαριστώ πάρα πολύ τη ΤεΒΟ τον κ. Ψαρουδάκη, τον κ. Τσαπάνη κι όλα τα στελέχη για την προσπάθεια που κάνουν, καθώς και τους συναδέλφους από την ΕΥΣΣΑΕ και την ΕΥΣΠεΠ που ξεκίνησαν κάτι και μας το παρέδωσαν.

Αναφορικά για τον κύριο για την ΕΣΑμεΑ που έχει αποχωρήσει, θα ήθελα να πω ότι η ΕΥΘΥΠΣ έχει ενσωματώσει στα κριτήρια προϋποθέσεις και διαδικασίες για να είμαστε συμβατοί. Το έχουμε ήδη κάνει, έχουμε ήδη οδηγίες στις Διαχειριστικές μέχρι εκεί που μπορούσαμε θεσμικά όπως είπε και ο Ειδικός και αυτό φαίνεται και στον πίνακα αξιολόγησης, στην αποτύπωση των κριτηρίων αξιολόγησης στο ΟΠΣ.

Αυτά σύντομα γιατί έχει περάσει η ώρα και καταλαβαίνω ότι έχουμε καθυστερήσει και τους επόμενους. Ευχαριστώ.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ: Ο κ. Rasmussen θέλει να παρέμβει.

C. RASMUSSEN: Σας ευχαριστώ, ζητώ συγνώμη που παίρνω και πάλι τον λόγο, αλλά ήθελα απλώς να σας εκφράσω την εκτίμησή μου, θέλω να σας ευχαριστήσω και εσένα Νίκο και εσένα Γιώργο που έχετε μείνει εδώ σταθεροί. Συμφωνήσαμε σε πολύ τολμηρούς και φιλόδοξους στόχους με το νέο Πρόγραμμα οι οποίοι σχετίζονται με μια προσπάθεια αντιμετώπισης και διόρθωσης ορισμένων χαλασμένων πραγμάτων στους διάφορους τομείς.

Αυτό κανονικά δεν είναι η δουλειά του ΕΣΠΑ, αλλά αν δεν το κάνουμε ίσως να μη συμβεί και αν δεν συμβεί, τότε δεν μπορούμε να έχουμε σωστά έργα. Εκτιμώ πάρα πολύ το γεγονός ότι δεν αποφεύγετε τη συμφωνία. Κάναμε αυτές τις συμφωνίες πριν από δυο χρόνια σχεδόν σε θέμα ιδέας, υπάρχουν καθυστερήσεις αλλά κανείς δεν αλλάζει κατεύθυνση και προτιμώ να έχω ποιότητα στην εφαρμογή, παρά μια βιαστική εφαρμογή. Γιατί αυτό το κάναμε στο παρελθόν το ό,τι νά 'ναι, τώρα που έχουμε μια σωστή ανάλυση και τη συνείδηση, δεν υπάρχει πλέον δικαιολογία για να μην κάνουμε τα πράγματα με τον σωστό τρόπο.

Είμαι πολύ ικανοποιημένος από το επίπεδο εξειδίκευση του Προγράμματος, δεν θεωρώ ότι μπορείτε να προχωρήσετε πιο γρήγορα από αυτό. Το γεγονός ότι δεν έχουμε ακόμη εξειδικεύσει τα απορρίμματα είναι λογικό γιατί περιμένουμε και την έννοια του RRF διαθέσιμη, να επικοινωνηθεί και να επικυρωθεί απ' όλους.

Επίσης, όπως είπε και ο Γιάννης, πρέπει να έχουμε μια πολύ ξεκάθαρη προσέγγιση κοινή προσέγγιση με τα περιφερειακά προγράμματα και το ΠΕΚΑ όσον αφορά τον τομέα του νερού. Αυτό είναι πολύ σημαντικό και ισχύει το ίδιο και για τα απορρίμματα.

Αυτοί οι δυο μεγάλοι τομείς εφαρμογής, αυτές οι δυο περιοχές είναι κρίσιμοι για εμάς. Ακούσαμε τις παρεμβάσεις από τους ανθρώπους οι οποίοι βρίσκονται στο πεδίο, γνωρίζουν τις προσδοκίες των ανθρώπων και προσπαθούν να αξιοποιήσουν τους πόρους και τα κεφάλαιά μας και σας ευχαριστώ για τις παρεμβάσεις.

Η ολιστική προσέγγιση αυτή η δοκιμή με το πιλοτικό Πρόγραμμα και αυτή είναι σημαντική και πρέπει να γνωρίζουμε πως προχωράει. Τα αποτελέσματα από αυτά τα πιλοτικά προγράμματα θα καθορίσουν τα επόμενα βήματα.

Άκουσα και σημείωσα τις παρατηρήσεις, δεν είναι μια εύκολη θέση η δική μου γιατί τα σχόλια μας πηγαίνουν σε μια γκρίζα περιοχή ανάμεσα στο τι κάνει το ΕΣΠΑ και το τι κάνει η Ελλάδα και πολλά από αυτά είναι πράγματα με τα οποία δεν θα έπρεπε να αναμιχθούμε. Θα μπορούσαμε να μείνουμε απ' έξω, αλλά και πάλι αν μείνουμε απ' έξω μπορεί να μη συμβεί κάτι. Οπότε θα συνεχίσουμε να δουλεύουμε με φιλόδοξο και ενιαίο τρόπο, για να βοηθήσουμε όπου μπορούμε και να παράσχουμε και την Τεχνική Βοήθεια για να επιδιορθώσουμε αυτούς τους τομείς.

Θέλουμε λειτουργικούς, βιώσιμους, σύγχρονους τομείς, τους καλύτερους στην Ευρώπη. Όχι αρκετά καλούς, τους καλύτερους. Έχουμε τη δυνατότητα να κάνουμε ένα τεράστιο άλμα από μια κατάσταση η οποία δεν είναι καλή όσον αφορά το περιβαλλοντικό της κομμάτι και το κομμάτι της απόδοσης και να γίνουμε εξαιρετικοί.

Άλλες χώρες έχουν ξοδέψει πολλά χρήματα σε μηχανισμούς, μηχανήματα τα οποία πλέον δεν είναι χρήσιμα. Τώρα εμείς μπορούμε να περάσουμε σε ένα απόλυτα σύγχρονο σύστημα από την αρχή. Βλέπω τα δείγματα ότι μπορεί να υπάρχουν κενά στον συντονισμό και στη συνεργασία και στην επικοινωνία και αυτό πρέπει να το διορθώσουμε.

Εκτιμώ πάρα πολύ το γεγονός ότι συμφωνήσαμε να υπάρξει μια ομάδα εργασίας για τα απόβλητα, στο οποίο θα συμμετάσχουν όλα τα σχετικά Υπουργεία, όλα τα εμπλεκόμενα Υπουργεία και το Υπουργείο Εσωτερικών ελπίζω. Ελπίζω επίσης ότι θα συνεργαστούμε στενά και με τους Δήμους και με όλους τους φορείς, ο στόχος είναι να έχουμε μια καλή επισκόπηση του ποιος θα είναι οι μεταρρυθμιστικές δράσεις και πως θα προσαρμόσουμε σε αυτές τα χρηματοδοτικά μας εργαλεία.

Κρίνοντας από τη σημερινή συζήτηση σκέφτομαι ότι ίσως πρέπει να κάνουμε το ίδιο και με το νερό, όπως αυτό που κάνουμε για τα απόβλητα. Να έχουμε μια ομάδα εργασίας που θα πάρει και λίγο το βάρος από τους ώμους της Επιτροπής, παρ' ότι έχω μεγάλο πάθος για τη διαχείριση των αποβλήτων και πραγματικά εκτιμώ την παρέμβαση του Χρήστου. Ξέρω ότι πολλοί από εσάς δε μοιράζεστε το ίδιο πάθος με τις ιδιαιτερότητες του βιολογικού καθαρισμού, οπότε ίσως μπορούμε να κάνουμε πιο εξειδικευμένες ομάδες και να υπάρχει και μια πιο ευέλικτη διαχείριση.

Η ανάγκη του συντονισμού τριών βασικών οργάνων αναφέρθηκε από τον Γιάννη, ο συγχρονισμός με το ΕΣΠΑ δεν είναι ότι δεν λειτουργήσει σωστά, είναι ότι δεν υπήρξε καθόλου. Ο ένας δούλεψε να μην υπάρχει ο άλλος. Ήταν μια χαμένη ευκαιρία. Χρειαζόμαστε χρηματοδότηση και βρισκόμαστε στην ίδια περιοχή, στον ίδιο τομέα, στην περιοχή των ΦοΣΔΑ και συλλογής των αποβλήτων. Τα πράγματα πρέπει να ταιριάζουν μεταξύ τους. Δεν χρειάζεται να είμαστε οι ίδιοι, αλλά πρέπει να συγχρονιστούμε, να οργανωθούμε να έχουμε κοινούς στόχους γιατί πολλές φορές οι φιλοδοξίες μας είναι οι ίδιες.

Το είπα και πριν έχουμε μικρή ορατότητα από την πλευρά μας για το τι συμβαίνει με τα RRF γιατί ξέρουμε ότι είναι εκεί, ξέρουμε που είναι λίγο ως πολύ, αλλά όλα αυτά τα πράγματα πρέπει να μετατραπούν σε συγκεκριμένες επενδύσεις και νομίζω ότι χρειαζόμαστε συντονισμό επ' αυτού.

Ξέρω ότι έχετε μια επίσημη Αρχή όλα αυτά καλά, αλλά τώρα που τα πράγματα γίνονται πιο σύνθετα, πρέπει να γνωρίζουμε αν στο Ρέθυμνο το RRF θα λάβει κι αυτό επενδύσεις, ενώ κι εμείς ετοιμαζόμαστε. Όλα αυτά πρέπει να συγκεράσουμε και ένας τρόπος για να το κάνουμε θα είναι να ορίσουμε τακτικές συναντήσεις για να κάνουμε έναν απολογισμό τομέα ανά τομέα και μετά να τα συντονίσουμε. Δεν χρειάζεται να είναι κάτι πολύ επίσημο, αλλά για την ώρα θεωρώ ότι δεν συμβαίνει τίποτα επ' αυτού, οπότε δεν γνωρίζουν και οι δικαιούχοι τι συμβαίνει και αυτό πρέπει να το διορθώσουμε.

Άκουσα παράπονα για τις διαδικασίες και δεν είναι η πρώτη φορά. Έχουμε έναν αριθμό έργων τα οποία υποβάλλονται στη Διαχειριστική Αρχή και τρία τέσσερα χρόνια μετά δεν έχει συμβεί τίποτα με αυτά. Μπορεί να υπάρχουν καλοί λόγοι γι' αυτό και κακοί λόγοι γι' αυτό. Σίγουρα δεν πρόκειται τώρα να παρέμβω σε κάτι συγκεκριμένο και να δώσω οδηγίες, το μόνο που μπορώ να πω είναι ότι το βλέπω να συμβαίνει συχνά και πέρα των όσων ειπώθηκαν χτες, νομίζω ότι πρέπει να δουλέψουμε πάνω στις διαδικασίες μας να έχουμε μια πιο ξεκάθαρη εικόνα και περισσότερη διαφάνεια ως προς το πότε ένα έργο είναι έργο.

Τώρα φαίνεται ότι το σύστημά μας ότι κάτι συμπεριληφθεί, ενταχθεί γίνεται έργο, αλλά υπήρχε και ζωή πριν από αυτό. Υπάρχει μια

διαδικασία που προηγείται και νομίζω ότι πρέπει να την κατανοήσουμε από νωρίς και πρέπει λίγο να τα πάμε πιο καλά όσον αφορά αυτό το σημείο.

Το παράδειγμα που μας είπαν, συγγνώμη αλλά δεν χρειάζεται να καθυστερήσουμε μια επένδυση που μετατρέπει μια πρωτόγονη εγκατάσταση σε μια σύγχρονη εγκατάσταση για να λάβουμε υπόψη τους περιβαλλοντικούς όρους, είναι σχεδόν παράλογο. Τα κάνουμε καλύτερα έχουμε την άδεια για να τα κάνουμε καλύτερα και μετά; Τι; Θα χρειαστούμε ένα - ένα δυο χρόνια για να κάνουμε κάτι το οποίο έχουμε ήδη κάτι; Το έχω δει και το έχω ξαναδεί αυτό, είναι κάτι που πρέπει να σταματήσει.

Και ένας τρόπος για να το κάνουμε είναι να υπάρχει περισσότερη διαφάνεια και να κάνουμε κι έναν απολογισμό του πόσες φορές έχει συμβεί και μετά να διασφαλίσουμε ότι εσείς οι οποίοι πρέπει να τα διαχειριστείτε όλα αυτά, λαμβάνετε μια συγκεκριμένη Οδηγία για να ασκείτε την κρίση σας. Να μην είστε υποχρεωμένοι να εφαρμόζετε πράγματα τα οποία δεν έχουν καμία λογική.

Μπορεί να ακούγεται εύκολο, είναι κάτι που πρέπει να αλλάξει, όταν ένα έργο υποβάλλεται αν έχει ωριμάσει με τον σωστό τρόπο πρέπει να το αντιμετωπίζετε με όλο του το ιστορικό. Πολλές προτάσεις χάθηκαν έμειναν απ' έξω και -χωρίς να καταλάβουμε τον λόγο.

Σημειώνω τη δέσμευσή σας να επιταχύνετε αυτές τις διαδικασίες αλλά νομίζω ότι πρέπει να βλέπουμε τον τρόπο που δουλεύουμε. Χρειαζόμαστε μια Διαχειριστική Αρχή που έχει την αρμοδιότητα, την εξουσιοδότηση να λαμβάνει επιχειρηματικές αποφάσεις. Είμαστε επενδυτές. Δεν είμαστε δικηγόροι, είμαστε επενδυτές. Πρέπει να επενδύουμε και να το κάνουμε γρήγορα.

Επίσης σημείωσα την παρέμβαση για την προσβασιμότητα. Είναι κάτι το οποίο το βλέπουμε και το ξαναβλέπουμε μπροστά μας, είναι κομμάτι των Κανονισμών, είναι κάτι που πρέπει να κάνουμε. Επίσης είναι κάτι που πρέπει να κάνουμε καθώς αναπτύσσουμε περαιτέρω τα εργαλεία μας.

Από την πλευρά της Επιτροπής τις επόμενες εβδομάδες θα ξεκινήσουμε μια νέα μελέτη σε πανεπιστημιακούς χώρους για να δούμε πως είναι η προσβασιμότητα σε αυτά τα σημεία αλλά και πάλι δεν θέλουμε να είμαστε αρκετά καλοί, θέλουμε να είμαστε άριστοι. Και ο μόνος που μπορεί να

το κάνει αυτό για την ώρα είναι η Διαχειριστική Αρχή. Αυτό πρέπει να γίνει με δράση με δράση, πρόσκληση με πρόσκληση.

Πρέπει να μην ξεχνάμε όταν κάνουμε μια άλλη δράση ότι υπάρχει και αυτή η πλευρά της προσβασιμότητας και με ένα πιο φιλόδοξο τρόπο πρέπει επίσης όλοι μαζί να βρούμε τα κατάλληλα εργαλεία για να κάνουμε περισσότερα όσον αφορά την υποβοηθούμενη και αυτόνομη διαβίωση.

Είναι μια από τις πολιτικές μας, θέλουμε να αναπτύξουμε περισσότερες δράσεις που επιτρέπουν στους ανθρώπους όποιες κι αν είναι οι προκλήσεις που αντιμετωπίζουν να μένουν στα σπίτια τους και να είναι αυτόνομοι όσο το δυνατό γίνεται με μια φυσιολογική ζωή.

Συνολικά, γιατί δεν θα ξαναζητήσω τον λόγο, θέλω να σας ευχαριστήσω. Έχουμε καθυστερήσει αλλά τι να κάνουμε, ήταν εξαιρετικά τα πράγματα, δεν υπάρχει γεύμα αλλά το κάναμε για τους σωστούς σκοπούς, γιατί υπήρξαν πολλές παρεμβάσεις. Ευχαριστώ

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ: Ευχαριστούμε Carsten. Ό,τι γίνεται είναι αποτέλεσμα συνεργασίας όπως είπες για το φαληρικό. Εγώ θέλω να πω ότι θεωρώ ότι συνεργαζόμαστε καλά, το Πρόγραμμα δυστυχώς ήταν ένα αυτοκίνητο -να κάνω μια παρομοίωση- κολλημένο στη λάσπη, αυτή τη στιγμή έχει φύγει από τη λάσπη και μπαίνει στον αυτοκινητόδρομο.

Όσον αφορά τα έργα ναι μεν η Διαχειριστική Αρχή έχει 2.500 συμβάσεις, κινείται σύμφωνα με τα προβλεπόμενα με τον ταχύτερο τρόπο και χρόνο αξιολογεί και εντάσσει ό,τι μπορεί να προχωρήσει. Ό,τι δεν μπορεί να προχωρήσει, είναι σαφές ότι αντιμετωπίζει άλλου είδους ζητήματα.

Παρακαλώ την κα Κολοκοτρώνη τις οριζόντιες παρεμβάσεις και επίσης και για τη δημοσιότητα για να είμαστε συμβατοί με τους κανόνες.

κα ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗ: Το σχέδιο αξιολόγησης θα σας παρουσιάσω, θα σας πω δυο τρία λόγια για το σχέδιο αξιολόγησης του Προγράμματος το οποίο εγκρίθηκε τον Ιούλιο. Κινηθήκαμε με βάση το άρθρο 44 του Κανονισμού, το Πρόγραμμά μας εγκρίθηκε τον Αύγουστο του '22 συνεπώς είχαμε ένα έτος για να θέσουμε υπόψη της Επιτροπής Παρακολούθησης το σχέδιο αξιολόγησης.

Ακολουθήσαμε τις οδηγίες της ΕΥΣΣΑΕ οι οποίες βγήκαν το Μάιο του '23, συντάξαμε το πρώτο σχέδιο τον Ιούνιο του '23, το θέσαμε σε

διαβούλευση στην Επιτροπή Παρακολούθησης για πάνω από 20 μέρες και με γνωστοποίηση στην SFC, υπήρξαν κάποιες παρατηρήσεις από τα μέλη της Επιτροπής Παρακολούθησης τα ενσωματώσαμε και τελικώς το σχέδιο εγκρίθηκε τον Ιούλιο του '23 και μετά δημοσιοποιήθηκε στην SFC και στην ιστοσελίδα.

Τα βασικά του στοιχεία είναι τα ακόλουθα:

- Έχουμε 11 αξιολογήσεις, θεωρούμε ότι θα γίνουν όλα από εξωτερικούς αξιολογητές
- Έχουμε 2 αρχικές αξιολογήσεις οι οποίες ουσιαστικά θα μετρήσουν το αποτύπωμα των προγραμμάτων του 2014-2020 στο ΠΕΚΑ κυρίως το ΥΜΕΠΕΡΑΑ φυσικά, αλλά υπάρχει και το Πρόγραμμα ΕΠΑνΕΚ με τις ενεργειακές του δράσεις οι οποίες ενδεχομένως θα πρέπει να τις συσχετίσουμε με την προτεραιότητα 1 για να δούμε τι αποτύπωμα έχουν.
- Έχουμε αξιολογήσεις οι οποίες θα αφορούν την ανασκόπηση εφαρμογής του Προγράμματος μετά προς το τέλος, στη διάρκεια της πορείας τους. Μία, η οποία θα είναι σαν ενδιάμεση αξιολόγηση για τη ρήτρα ευελιξίας και μία στο τέλος.
- Έχουμε την αξιολόγηση για τις επιπτώσεις του Προγράμματος που είναι κανονιστική υποχρέωση.
- Έχουμε προγραμματίσει τρεις αξιολογήσεις για θεματικούς τομείς που τους θεωρούμε πολύ σημαντικούς: τα απόβλητα, τα νερά και τα λοιπά έργα στρατηγικής σημασίας, γιατί αυτές οι δυο παρεμβάσεις είναι μέσα στα έργα στρατηγικής σημασίας του Προγράμματος. Αυτά θα γίνουν γύρω στο '27 -θα σας δείξω αργότερα το χρονοδιάγραμμα- έτσι ώστε να έχουν ελπίζουμε προλάβει να ενεργοποιηθεί, για να μπορούμε να μετρήσουμε την εφαρμογή τους, την υλοποίησή τους.
- Έχουμε επίσης για την επικοινωνία τρεις αξιολογήσεις: μία, η οποία θα γίνει τώρα αρχικά η οποία θα είναι σαν αναγνωρισιμότητα των παρεμβάσεων του ΠΕΚΑ που θα μας βοηθήσει να επικαιροποιήσουμε, να διαμορφώσουμε τη στρατηγική μας επικοινωνίας που θα ακολουθηθεί στη διάρκεια του Προγράμματος, μια ενδιάμεση και μια τελική. Αυτές είναι μέσα στο εγκεκριμένο σχέδιο.

- Οι τρεις πρώτες που αφορούν τις επιπτώσεις του 2014-2020 και η πρώτη αξιολόγηση για το σχέδιο δημοσιότητας θα γίνουν τώρα.
- Έχουμε την ενδιάμεση αξιολόγηση εφαρμογής η οποία συσχετίστηκε με τη διάθεση του ποσού ευελιξίας, έχουμε μετά ενδιάμεση στρατηγικής επικοινωνίας, έχουμε στη συνέχεια τις τρεις θεματικές οι οποίες θα γίνουν μέσα στο '27 με την ελπίδα να έχουμε υλοποιήσει των παρεμβάσεων.
- Έχουμε την τελική αξιολόγηση εφαρμογής το '28, την αξιολόγηση των επιπτώσεων του Προγράμματος το '28 και μια ex post evaluation προς τα μέσα του '29.
- Αυτή τη στιγμή τι έχουμε κάνει για τις τρεις πρώτες αξιολογήσεις. Οι δυο πρώτες οι οποίες αφορούν την αποτίμηση των επιπτώσεων των προγραμμάτων 2014-2020 και το ενδεχόμενο θα μας δώσει κάποιες πρώτες σκέψεις – προτάσεις για τυχόν αναθεώρηση του ΠΕΚΑ εάν απαιτηθεί.

Αυτό θα γίνει με ανοιχτό διαγωνισμό, τα τεύχη δημοπράτησης είναι έτοιμα, σκοπεύουμε μέσα στο μήνα να το βγάλουμε στον αέρα. Ενώ η πρόσκληση για την αξιολόγηση την αναγνωρισιμότητα του Προγράμματος θα γίνει από τον κατάλογο προμηθευτών και αυτό μέχρι τέλος του Νοεμβρίου και ελπίζουμε να προχωρήσουμε κανονικά. Ευχαριστώ πολύ.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ: Ευχαριστούμε την κα Κολοκοτρώνη και θα έλεγα στην κα Σκαλτσά να μας πει για την πρόοδο των δράσεων επικοινωνίας και αμέσως μετά η ΕΥΣΣΑΕ για τα οριζόντια θέματα τα οποία θα κάνει παρέμβαση.

Μ. ΣΚΑΛΤΣΑ: Καλησπέρα και από εμένα. Αντιλαμβανόμενη την πληθώρα των θεμάτων που ειπώθηκαν σήμερα θα είμαι πολύ σύντομη στα θέματα της επικοινωνίας, χωρίς να υποτιμώ τη σημασία τους.

Μιλάω πολύ σύντομα για τις οδηγίες της Εθνικής Αρχής Συντονισμού, που ακολουθούμε τα βήματά της σε θέματα οδηγιών παρακολούθησης και ενημέρωσης. Έχει στείλει σε όλα τα επιχειρησιακά προγράμματα το ΕΣΠΑ Online Generator όπου είναι μια εφαρμογή που οι δικαιούχοι πολύ εύκολα και σε τέσσερα βήματα θα σηματοδοτούν τα έργα τους με πινακίδες και αφίσες.

Έτσι κι αλλιώς η Διαχειριστική Αρχή συμμετέχει μέσω της υπευθύνου επικοινωνίας στα δίκτυα του ΕΣΠΑ, το ευρωπαϊκό και το Ελλάδας – Κύπρου. Αυτό που κυρίως έγινε βάσει του Κανονισμού 1060 και μέσα στο χρονικό διάστημα που επέτρεπε ο Κανονισμός είναι ότι η Διαχειριστική Αρχή ολοκλήρωσε τη δημιουργία ενός δυναμικού ιστοτόπου, αφού όρισε τις προδιαγραφές όπως ακριβώς είχε η Εθνική Αρχή Συντονισμού ορίσει μέσω του επικοινωνιακού οδηγού.

Μια πολύ μικρή επίγευση γιατί πάλι ο χρόνος είναι πολύ περιορισμένος, είμαστε στο διαδικτυακό χώρο του ΠΕΚΑ, πάνω περιλαμβάνει ένα μενού όπως ακριβώς ορίστηκε για να υπάρχει ομοιομορφία με όλες τις ιστοσελίδες και να ξέρουμε ότι βρισκόμαστε σε περιβάλλον ΕΣΠΑ. Παρουσιάστηκε η δομή της Διαχειριστικής Αρχής, θα ήθελα να σας επικοινωνήσω λίγο ότι στην παρουσίαση του Προγράμματος κάνουμε μια αναφορά στα έργα στρατηγικής σημασίας όπου έχουμε επιχειρήσει με info graphic και σε αναδυόμενα πεδία να μπαίνουμε στα στρατηγικά έργα από τα οποία θα δημιουργηθούν μετά στη συνέχεια microsite που θα αποτυπώνεται εκεί όλη η πληροφορία και το επικοινωνιακό υλικό.

Να τα περάσω λίγο. Εδώ είναι το πρώτο, είναι τα ολιστικά έργα διαχείρισης των υδάτων, η αντιπλημμυρική θωράκιση της χώρας, η ανάπτυξη του Φαληρικού Όρμου, οι μονάδες ανακύκλωσης RRF, η Πρωτοβουλία GReco Islands, η δημιουργία ποδηλατικών διαδρόμων και τέλος η ενεργειακή απόδοση του κτιριακού αποθέματος.

Θα σταθώ και σε άλλο ένα σημείο που αφορά στους δικαιούχους μας. Δίνουμε πολύ μεγάλη σημασία να ακολουθείται η διαδρομή που έχει ορίσει ο Κανονισμός 1060 και δίνουμε οδηγίες στους δικαιούχους μας και μέσω του site μας που μπορούν να εντοπίσουν ακριβώς τη δυνατότητά τους να μπορούν να δημιουργούν αφίσες, εδώ είναι η εφαρμογή.

Και τέλος θα ήθελα να αναφέρω ότι η ιστοσελίδα περιλαμβάνει απολύτως τους Κανονισμούς της προσβασιμότητας με όλα τα αντίστοιχα εικονίδια που μπορεί κανείς να εντοπίσει και να βρει όλη την πληροφορία όταν είναι άτομο με αναπηρία.

Το site είναι προσβάσιμο εύκολα, εντοπίζεται εύκολα η πληροφορία. Δεν θα σταθώ στο τι παρουσιάζει γιατί σας είπα ότι έχουμε

ακολουθήσει όλη τη διαδρομή που όριζε ο επικοινωνιακός οδηγός του ΕΣΠΑ και παρουσιάζουμε τις προσκλήσεις μας, τις εντάξεις μας, προδημοσιεύουμε τις προσκλήσεις, υλικό επικοινωνίας.

Τηρούμε απόλυτα τη σχέση μας με τους δικαιούχους δημιουργώντας ένα δίκτυο υπευθύνων επικοινωνίας δικαιούχων, όπου μας ενδιαφέρει πάρα πολύ να έχουμε σχέση με τους δικαιούχους του Προγράμματος και να ανταλλάσσουμε πέρα από καλές πρακτικές οδηγίες, πληροφορίες, αλλά να μην έχουμε και επικαλύψεις δράσεων δημοσιότητας, αλλά και να αξιοποιούμε τα αποτελέσματα των δράσεων δημοσιότητας των δικαιούχων.

Η Διαχειριστική Αρχή παρ' όλο που έχει πολύ μικρό χρονικό διάστημα από τότε που έγινε η εκκίνησή της έχει συμμετάσχει με διάφορες εκδηλώσεις και εδώ θα σας δείξω κατ' αρχήν είναι η Κρήτη, η παρουσίαση του ολιστικού σχεδίου διαχείρισης των υδάτων στο Ρέθυμνο.

Συμμετείχε μαζί με την Περιφέρεια Αττικής σε μια διαδικασία συμμετοχικού σχεδιασμού για την ανάπτυξη του Φαληρικού Όρμου όπου έγινε σε δυο φάσεις εργαστήρια διαβούλευσης και έρευνες κοινού σε περιοχές όπως είναι οι έφηβοι, οι άνθρωποι της τρίτης ηλικίας και τα άτομα με αναπηρία που εκεί ακούστηκαν οι επιθυμίες τους και οι προσδοκίες τους για το πώς ακριβώς πρέπει να είναι ένας τόσο πολύ όμορφος χώρος που θα γίνει στο φαληρικό όρμο και να συμμετέχουν όλοι. Γιατί πρωτίστως όπως ακούστηκε και εδώ έχει πολύ μεγάλη σημασία η βιοποικιλότητα, αλλά και το ανθρωποκεντρικό μέρος της ανάπτυξης του Φαληρικού Όρμου.

Συμμετείχε επίσης στα GReco Islands που έγιναν στους Φούρνους στις συνεδριάσεις της Επιτροπής καθοδήγησης που έγινε μια στην Κύθνο τον Ιούνιο του '23 και μετά στους Φούρνους και παρουσιάστηκε το καλοκαίρι το ολιστικό σχέδιο στο Δήμο Κασσάνδρας. Προωθητικό υλικό βλέπετε στους δέκτες που ήταν πρόσκληση στα ελληνικά και στα αγγλικά και ένα banner.

Εδώ έγιναν δημοσιεύματα σε τοπικό Τύπο στη βόρεια Ελλάδα που αφορούν στην επικοινωνία του ολιστικού σχεδίου διαχείρισης υδάτων στο Δήμο Κασσάνδρας. Μια φωτογραφία που δείχνει τη συμμετοχή και την

παρέμβαση του αναπληρωτή Υπουργού του κ. Παπαθανάση στην εκδήλωση, παρών ήταν και ο Αντιπρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ο κ. Σχοινάς.

Συμμετείχαμε στη Διεθνή Έκθεση Θεσσαλονίκης σε περίπτερο του ΕΣΠΑ, προωθητικό υλικό που μοιράστηκε εδώ. Καμαρώνουμε για ένα προωθητικό υλικό που το έχετε στους φακέλους σας, είναι ένα μολύβι που έχει κι αυτό τη σημασία του όταν τελειώσει ή χωρίς να τελειώσει το γυρίζετε ανάποδα και σε μια γλάστρα μπαίνει και βγαίνουν πολύ ωραία μурωδικά.

Και εδώ τελειώνουμε με τη συνεδρίαση που έγινε με την Επιτροπή καθοδήγησης της Πρωτοβουλίας των GReco Islands στους Φούρνους, μόλις τον Οκτώβριο του '23. Ήθελα να σας πω ότι έχουμε σε πολύ μεγάλη προτεραιότητα την δημοσιότητα του Προγράμματος, την επικοινωνία και την προβολή του και κάνοντας ένα μικρό προγραμματισμό μπορώ να σας αναφέρω ότι αυτό που θα γίνει την επόμενη χρονιά θα είναι να δημιουργήσουμε microsite για τα στρατηγικά έργα του Προγράμματος και να οδηγηθούμε σε μια επικοινωνία η οποία είναι και φιλική προς τους δικαιούχους μας, αλλά και πλήρως κατανοητή στους αποδέκτες του Προγράμματος. Ευχαριστώ πολύ.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ: Ευχαριστούμε πολύ. Απαραίτητη πάντα η επικοινωνία εκτός από την τυπική διαδικασία, αν δεν επικοινωνήσεις τη δουλειά σου δεν γίνεται γνωστή.

Και δίνω τώρα τον λόγο στους εκπροσώπους της ΕΥΣΣΑΕ να μας μιλήσουν για οριζόντια θέματα.

κ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ: Καλησπέρα και από εμένα. Εκπροσωπώντας τη μονάδα Γ της ΕΥΣΣΑΕ που έχει την αρμοδιότητα συντονισμού της έγκρισης των αναγκαίων πρόσφορων όρων για την περίοδο 2021-2027 να κάνω μια πολύ σύντομη αναφορά στην πρόοδο έγκρισης σε σχέση με τον προηγούμενο χρόνο με την 1^η Επιτροπή Παρακολούθησης.

Στο πράσινο πλαίσιο βλέπετε τους πρόσφορους όρους που εκπληρώθηκαν στο μεσοδιάστημα από την προηγούμενη Επιτροπή Παρακολούθησης, την 1^η. Επισημαίνω κυρίως γιατί αυτοί μας ενδιαφέρουν στην Επιτροπή του Προγράμματος «Περιβάλλον και Κλιματική αλλαγή», την έγκριση του επικαιροποιημένου σχεδιασμού για τις απαιτούμενες επενδύσεις

σε τομείς υδάτων και λυμάτων που έγινε τυπικά στις 23 Οκτωβρίου του '23 αναφέρθηκε και νωρίτερα από την επιτελική του Περιβάλλοντος.

Υπάρχουν δυο ακόμη εκκρεμότητες που αφορούν τον 4.6. και τον 3.1., ο 4.6. είναι τυπική έγκριση και ο 3.1. ολοκληρωμένος σχεδιασμός μεταφορών στο κατάλληλο επίπεδο που κι αυτός είναι πολύ κοντά στην έγκρισή του. Αυτός που εκκρεμεί και υπάρχει σημαντική πρόοδος, αλλά εκκρεμεί ακόμη η εκπλήρωσή του είναι ο επικαιροποιημένος σχεδιασμός για τη διαχείριση των αποβλήτων.

Γι' αυτό το αναγκαίο όρο τον 2.6. να δούμε το status που βρισκόμαστε αυτή τη στιγμή. Κατ' αρχήν γνωρίζουμε όλοι το εθνικό σχέδιο δράσης για τα επικίνδυνα απόβλητα και η αντίστοιχη ΣΜΠΕ βρίσκονται στο στάδιο οριστικοποίησης από τη Γενική Γραμματεία Συντονισμού Διαχείρισης των Αποβλήτων.

Το εθνικό σχέδιο διαχείρισης των αποβλήτων της περιόδου 2020-2030 έχει ήδη εγκριθεί, αυτό που εκκρεμεί και το γνωρίζουμε όλοι είναι η επικαιροποίηση των 13 περιφερειακών σχεδίων διαχείρισης αποβλήτων των ΠΕΣΔΑ για τα οποία ξέρουμε ότι υπάρχουν κάποιες θεσμικές περιπλοκότητες. Υπήρξε τον Απρίλιο του '23 η τροποποίηση του Νόμου 4819 με το άρθρο 55 όπου όριζε συγκεκριμένο περιεχόμενο που θα πρέπει να υπάρχει στους ΠΕΣΔΑ και περιλαμβάνει το επενδυτικό σχέδιο, χρονοδιάγραμμα υλοποίησης, την κάλυψη της στρατηγικής του ΠΕΣΔΑ και την ανάλυση κόστους – οφέλους των παρεμβάσεων που προβλέπονται.

Γι' αυτό και βγήκε μια εγκύκλιος από το ΥΠΕΝ προς τους ΦοΣΔΑ που τους ζητούσε ουσιαστικά να συνδράμουν σε αυτή τη διαμόρφωση των ΠΕΣΔΑ και αυτή τη στιγμή αυτό που προγραμματίζεται για να μπορέσουμε να προχωρήσουμε προς την εκπλήρωση του αναγκαίου όρου είναι μια συνάντηση στο τέλος του Νοέμβρη με τους αρμόδιους φορείς εκπλήρωσης, προκειμένου να επιταχύνουμε τις διαδικασίες να μπει ένα νέο χρονοδιάγραμμα για το πότε θα φτάσουμε στην οριστική έγκριση του συγκεκριμένου αναγκαίου όρου του 2.6.

Η πρόοδος υπάρχει αλλά ακόμη δεν έχουμε ολοκληρώσει. Πρέπει να γίνει η επικαιροποίηση των 13 περιφερειακών σχεδίων διαχείρισης αποβλήτων.

Για την παρακολούθηση των αναγκαίων όρων και τη διαρκή αξιολόγησή τους γνωρίζουμε, είναι πράγματα που έχουν αναφερθεί η έγκριση του αναγκαίου όρου δεν σημαίνει ότι ολοκληρώθηκε η διαδικασία και έχουμε τελειώσει. Προβλέπεται στο Κανονισμό η συνεχής παρακολούθηση της εφαρμογής τους και για τον λόγο αυτό από τη μονάδα Γ της ΕΥΣΣΑΕ έχει φτιαχτεί μια πλατφόρμα παρακολούθησης των αναγκαίων όρων, που σε αυτήν θα φορτώνεται αυτή την περίοδο όλο το υλικό για κάθε αναγκαίο πρόσφορο οριζόντιο και θεματικό όρο, όπου φαίνεται η εκπλήρωσή του, το πότε έγινε, φορτώνονται όλα τα αναγκαία έγγραφα που οδήγησαν στην εκπλήρωσή του.

Και μέσα από αυτή την πλατφόρμα που θα έχουν πρόσβαση όλοι οι φορείς που είχαν εμπλακεί στην εκπλήρωσή τους θα γίνει και η παρακολούθηση της εφαρμογής των αναγκαίων όρων και θα έχει πρόσβαση και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Κλείνοντας να επισημάνω τη συνδρομή της μονάδας τους συναδέλφους τον Πέτρο Σταύρου και την Ελευθερία Ευθυμίου που έχουν ασχοληθεί εκτενώς με το συντονισμό της εκπλήρωσης των αναγκαίων πρόσφορων όρων και είναι στη διάθεσή σας για οποιαδήποτε ενημέρωση και επικοινωνία για κάθε έναν από τους αναγκαίους όρους. Ευχαριστώ πολύ, προσπάθησα να είμαι όσο το δυνατό πιο σύντομος.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ: Εκτιμώ πάρα πολύ την ταχύτητά σας πραγματικά. Παρακαλώ η κα Ζέρβα.

κα ΖΕΡΒΑ: Από τη μονάδα Α για τα GReco Islands και δυο κουβέντες μόνο για το διάλογο για την πολιτική συνοχής μετά το '27. Ο κ. Βλάχος από τη μονάδα Α.

κ. ΒΛΑΧΟΣ: Καλησπέρα και από εμένα, θα προσπαθήσω δεδομένης της πίεσης του χρόνου να είμαι όσο γίνεται πιο συνοπτικός, δυστυχώς. Το πρώτο θέμα στο οποίο θα αναφερθώ είναι η Πρωτοβουλία GReco Islands και που βρισκόμαστε. Δεν θα μπορέσω να δώσω πάρα πολλές λεπτομέρειες, απλώς να πω εδώ ότι είναι μια ολιστική πρωτοβουλία που αντιμετωπίζει πάρα πολλούς τομείς που συνθέτουν αυτό το γεωγραφικό χώρο των νησιών με τις προσκλήσεις που τα συνοδεύουν και αφορούν τους τομείς της ενέργειας, του

περιβάλλοντος, της πράσινης επιχειρηματικότητας, της χωρικής συνοχής και τα λοιπά.

Μετά από αυτή την ολοκλήρωση της Πρωτοβουλίας GReco Islands, η επιβράβευση για τα νησιά θα είναι η απόδοση μιας ετικέτας η οποία θα πιστοποιεί την εκπλήρωση στόχων που συνδέονται με αυτούς τους τομείς. Το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα αφορά την αλλαγή της ταυτότητας και της εικόνας των νησιών, έτσι ώστε να γίνουν τόποι πιο ελκυστικοί για διαβίωση, εργασία, ανάπτυξη, επιχειρηματικότητα και πράσινο τουρισμό.

Στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ όπως έχει προγραμματιστεί να συγχρηματοδοτηθεί αυτή η πρωτοβουλία, τα προγράμματα που συμμετέχουν είναι το ΠΕΚΑ με ένα προϋπολογισμό περίπου 100 εκατομμυρίων ευρώ και αναφορές στους ειδικούς στόχους 2.1., 2.2., 2.3., 2.5. και 2.6.

Επίσης θα συνδράμει και το Πρόγραμμα «Δίκαιη αναπτυξιακή μετάβαση», ενώ αναμένουμε ότι και τα περιφερειακά προγράμματα Βορείου Αιγαίου, Νοτίου Αιγαίου και Ιονίων Νήσων θα μπορέσουν να συμβάλλουν με κάποιο τρόπο. Ήδη συζητάμε για τη συμβολή τους μέσω των ολοκληρωμένων χωρικών επενδύσεων.

Άλλα προγράμματα που δυνητικά θα μπορούσαν να συμβάλλουν από το ΕΣΠΑ εξετάζονται, καθώς επίσης και συνεισφορές από άλλες πηγές χρηματοδότησης.

Αυτή η πρωτοβουλία οργανώνεται υπό τον συντονισμό της Γενικής Γραμματείας Δημοσίων Επενδύσεων και ΕΣΠΑ, αλλά και με τη συμμετοχή και συνεργασία άλλων πέντε Γενικών Γραμματειών, του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, του Υπουργείου Ναυτιλίας Αιγαίου και Νησιωτικής Πολιτικής, καθώς και το Υπουργείου Τουρισμού.

Είναι μια πρωτοβουλία που έχει θα έλεγα ένα συνδυασμό μιας top – down προσέγγισης και μιας bottom up προσέγγισης. Top – down στο επίπεδο του στρατηγικού σχεδιασμού και bottom up στο επίπεδο του αναλυτικού σχεδιασμού όταν θα έρθει η ώρα να σχεδιαστούν αναλυτικά οι δράσεις που θα πραγματοποιηθούν επί τόπου στα νησιά.

Σε αυτή την πρώτη φάση της πρωτοβουλίας που θα χρηματοδοτηθεί από το ΕΣΠΑ 201-2027 εξετάζονται νησιά από τις τρεις νησιωτικές Περιφέρειες Βορείου Αιγαίου, Νοτίου Αιγαίου και Ιονίων Νήσων.

Έχουμε ήδη στα χέρια μας μια εμπειρογνωμοσύνη που έχει εκπονηθεί από την εταιρεία Deloitte από τον Απρίλιο του 2023. Έχουμε ήδη κάνει μια πρώτη διαβούλευση με εκπροσώπους φορέων και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης Α και Β βαθμού, αλλά και Οργανισμών του κλάδου της ενέργειας, η ΡΑΕ ΦοΣΔΑ, ΟΦΥΠΕΚΑ, την ακαδημαϊκή κοινότητα, καθώς και δίκτυα νησιών.

Έχουμε επίσης μια εμπειρογνωμοσύνη που έχει εκπονηθεί από το Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής με πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της DG Regio από τον Φεβρουάριο του 2023. Επίσης έχουμε συστήσει δυο Επιτροπές, μια Επιτροπή καθοδήγησης σε υψηλό επίπεδο που περιλαμβάνει έξι Γενικές Γραμματείες από τέσσερα διαφορετικά Υπουργεία, τα Υπουργεία που ανέφερα πριν από λίγο, με συντονισμό του Γενικού Γραμματέα Δημοσίων Επενδύσεων και ΕΣΠΑ. Επίσης περιλαμβάνει αυτή η Επιτροπή καθοδήγησης τον Ειδικό Γραμματέα προγραμμάτων ΕΤΠΑ και Ταμείο Συνοχής, τον Διοικητή της Ειδικής Υπηρεσίας Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης, καθώς και τους Περιφερειάρχες που εμπλέκονται σε αυτές τις τρεις Περιφέρειες.

Επίσης έχουμε συστήσει και συγκροτήσει μια Επιτροπή συντονισμού η οποία αποτελείται από στελέχη Υπηρεσιών όλων των προηγούμενων φορέων που ανέφερα πριν από λίγο και συμμετέχουν ως μέλη στην Επιτροπή καθοδήγησης. Μέχρι στιγμής έχουν γίνει δυο συνεδριάσεις όπως αναφέρθηκε και νωρίτερα, τον Ιούνιο και η τελευταία ήταν στις 29 Οκτωβρίου του 2023 και έχουν αποφασιστεί, έχουν καταλήξει δηλαδή, έχουν συμφωνήσει σε ό,τι αφορά το όραμα, τους τομείς παρέμβασης, τις πηγές χρηματοδότησης, τα κριτήρια επιλογής των νησιών που θα συμμετέχουν σε αυτή την πρωτοβουλία, καθώς και στον οδικό χάρτη υλοποίησης της πρωτοβουλίας.

Που βρισκόμαστε και ποια είναι τα επόμενα βήματα. Πρέπει οπωσδήποτε να εκπονήσουμε και να θεσμοθετήσουμε μια χάρτα για τα GReco Islands όπως λέγεται. Η χάρτα θα περιλαμβάνει συγκεκριμένους στόχους που θα πρέπει να εκπληρωθούν, αλλά και μια διαβάθμιση ανάλογα με τις ικανότητες των νησιών. Τις βαθμίδες δεν τις ξέρουμε ακόμη, θα πρέπει να μελετηθούν, αλλά επίσης θα πρέπει να προσδιορίζονται και οι μηχανισμοί, τα απαιτούμενα πρότυπα που θα πρέπει να χρησιμοποιηθούν, οι διαδικασίες, οι φορείς που θα εμπλακούν αυτοί οι οποίοι θα δίνουν την πιστοποίηση, αυτοί

οι οποίοι θα ελέγχουν, για την εκπλήρωση των στόχων προκειμένου να αποδίδεται αυτή η ετικέτα GReco Islands.

Τέλος επειδή αυτή η ετικέτα θα χρησιμοποιηθεί και ως ένα στοιχείο προβολής των νησιών θα πρέπει να γίνουν και προτάσεις για τις δυνατότητες και τους κανόνες χρήσης αυτής της ετικέτας για σκοπούς marketing. Είναι απαραίτητο να θεσμοθετηθούν τουλάχιστον αυτές οι ελάχιστες τιμές αυτών των στόχων και ανά βαθμίδα και ανάλογα με τις δυνατότητες του κάθε νησιού όπως ανέφερα, προκειμένου να υπάρχουν διαφανείς διαδικασίες για την επίτευξη αυτών των στόχων και να μπορεί να επαληθεύεται από κάθε ενδιαφερόμενο και ιδίως από τους επισκέπτες.

Έτσι επιδιώκουμε να προσδίδεται η απαραίτητη αξιοπιστία και η έξωθεν καλή μαρτυρία όσον αφορά την ετικέτα και να μπορεί να χρησιμοποιηθεί επικοινωνιακά. Αυτή η ενέργεια, η εκπόνηση δηλαδή της χάρτας θα πρέπει να έχει ολοκληρωθεί εντός του 1^{ου} εξαμήνου του 2024 αυτός είναι ο προγραμματισμός.

Επίσης εντός του 1^{ου} εξαμήνου του 2024 θα πρέπει να έχει εκπονηθεί και το master plan για τα GReco Islands όπου εκεί θα πρέπει να προσδιορίζονται οι απαιτούμενοι τύποι δράσεων που θα πρέπει να πραγματοποιηθούν στις διάφορες κατηγορίες νησιών ανάλογα με τη βαθμίδα δηλαδή στην οποία θα απευθυνθούν.

Θα πρέπει να γίνουν προτάσεις καταλληλότητας και διαθέσιμων εναλλακτικών τεχνολογιών λύσεων καινοτομιών, καθώς και να επισημανθούν οι όποιες δυσκολίες, καθυστερήσεις πρόκειται να συναντήσουμε κατά την υλοποίηση των δράσεων και να δίδονται οι απαραίτητες προτάσεις για την αντιμετώπισή τους.

Αυτό όλο μαζί θα συγκροτηθεί σε έναν οδηγό που θα δώσει κατευθύνσεις και προδιαγραφές στα νησιά, προκειμένου να εκπονήσουν τα αναλυτικά σχέδια δράσης στη συνέχεια.

Επίσης προγραμματίζουμε τον αναλυτικό σχεδιασμό και την εκτέλεση δράσεων προβολής, διαβούλευσης και κοινωνικού διαλόγου, όπου αυτός ο κοινωνικός διάλογος θα είναι on going απλώς θα οργανώνεται σε δυο επίπεδα.

Ένα υπό κεντρικό συντονισμό όπου από τα κεντρικά συντονιστικά όργανα, την Επιτροπή καθοδήγησης και την Επιτροπή συντονισμού, θα γίνουν κάποιες δράσεις διαβούλευσης και κοινωνικού διαλόγου σε αυτή την πρώτη φάση μέχρι και το καλοκαίρι του 2024 και στη συνέχεια όταν θα έρθει η ώρα να εκπονηθούν τα σχέδια δράσης από τα νησιά θα αναληφθεί πρωτοβουλία από τους τοπικούς φορείς προκειμένου να διαβουλευτούν σε κατώτερο επίπεδο, σε τοπικό επίπεδο, πάντοτε με τη στήριξη των κεντρικών συντονιστικών οργάνων.

Στο πλαίσιο αυτής της δράσης προγραμματίζουμε και τη δημιουργία μιας πολυλειτουργικής, ψηφιακής πλατφόρμας με πληροφοριακό υλικό, με αναφορές σε καλά παραδείγματα, ενημέρωση για την πορεία υλοποίησης της πρωτοβουλίας, καθώς και βιβλιοθήκη ανοιχτών δεδομένων που θα μπορούν να χρησιμοποιήσουν διάφοροι μελετητές, ερευνητές στη συνέχεια.

Τέλος αυτό που πρόκειται τουλάχιστον στην πρώτη φάση του σχεδιασμού που προγραμματίζεται είναι τα αναλυτικά σχέδια δράσης των GReco Islands τα οποία εκτιμούμε ότι θα ξεκινήσουν να υλοποιούνται από το 2^ο εξάμηνο του 2024 και μπορεί να διαρκέσει κι ένας χρόνος. Έχουμε ένα αναλυτικό χρονοδιάγραμμα με όλες τις επιμέρους ενέργειες και εργασίες που δεν μπορούμε να το δείξουμε στο πλαίσιο αυτής της συνάντησης και με τους αρμόδιους φορείς που θα πρέπει να εμπλακούν, αλλά κατά την εξέλιξη αυτής της πρωτοβουλίας ενδεχομένως να υπάρχουν κάποιες προσαρμογές.

Τα σχέδια δράσης θα πρέπει να αναφέρονται αναλυτικά σε επίπεδο έργου με περιγραφές, προϋπολογισμό, πηγή χρηματοδότησης και χρονοδιάγραμμα υλοποίησης και θα πρέπει να συνοδεύονται οπωσδήποτε με εκθέσεις ωριμότητας, καθώς και με Μνημόνια συνεργασίας και προγραμματικές συμβάσεις τα οποία είναι απαραίτητα προκειμένου η υλοποίηση να μπορεί να γίνει επιτυχώς, αλλά και στη συνέχεια να μπορούν να λειτουργήσουν τα έργα.

Αυτό πρέπει να πω ότι αποτελεί και κριτήριο δεσμευτικό προκειμένου να προχωρήσουν τα νησιά στο επόμενο στάδιο της υλοποίησης. αυτά όσον αφορά τα GReco Islands, ευχαριστώ πολύ. Είμαστε πάντοτε στη διάθεσή σας για οποιεσδήποτε ερωτήσεις στη συνέχεια είτε και σε άλλη ευκαιρία.

Να πω δυο λόγια τώρα για τη διαβούλευση που αυτό το διάστημα λαμβάνει χώρα όσον αφορά το μέλλον της πολιτικής συνοχής. Να πω κατ' αρχάς ότι σε αυτό το πλαίσιο η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει ήδη αναλάβει μια πρωτοβουλία, έχοντας συγκροτήσει ένα high level group of specialists και έχοντας περίπου 20 εμπειρογνώμονες από αρκετούς τομείς τον ακαδημαϊκό, της πολιτικής, της Κοινωνίας των Πολιτών.

Έχουν προγραμματίσει συνολικά περίπου 9 θεματικές συν μία εμβόλιμη για τη γεωγραφία της δυσαρέσκειας. Έχουν μέχρι στιγμής πραγματοποιηθεί οι 9 από τις 10 και η τελευταία πρόκειται να γίνει στις 24 Δεκεμβρίου. Όλες αυτές οι συνεδριάσεις είναι προσβάσιμες στο διαδίκτυο και βλέπετε και το link κάτω από το οποίο μπορεί κάποιος να επισκεφθεί και να δει αυτές τις συναντήσεις, καθώς και τα κείμενα που παρουσιάζονται, τις παρουσιάσεις και τα minutes των συναντήσεων.

Αντίστοιχη πρωτοβουλία έχει αναλάβει και η χώρα μας υπό τον συντονισμό της Γενικής Γραμματείας Δημοσίων Επενδύσεων και ΕΣΠΑ και οργανώνεται κατ' αρχάς σε μια ομάδα εμπειρογνομόνων στην οποία έχουμε αναθέσει να εξετάσει αυτά τα θέματα. Είναι περίπου 15 εμπειρογνώμονες, έχουμε ανοιχτές εκδηλώσεις, καθώς και ένα ερωτηματολόγιο το οποίο πρόκειται πολύ σύντομα να αναρτηθεί στο διαδίκτυο και θα είναι προσβάσιμο προς οποιονδήποτε για να πει τη γνώμη του.

Όλη αυτή η πρωτοβουλία υποστηρίζεται επιστημονικά από το Ινστιτούτο περιφερειακής ανάπτυξης του Παντείου Πανεπιστημίου και βέβαια την οργανική και τεχνική υποστήριξη την έχει η ΕΥΣΣΑΕ. Ειδικότερα όπως είπα έχουμε αναθέσει σε 15 εμπειρογνώμονες να μας περιγράψουν τις απόψεις τους, να παρουσιάσουν τις θέσεις τους σε τρεις θεματικές συνεδριάσεις.

Οι θεματικές συνεδριάσεις αφορούν το ευρωπαϊκό όραμα, την πολιτική συνοχής και τη δίκαιη ανάπτυξη, τις καινοτόμες και τοποκεντρικές πολιτικές και τους μηχανισμούς παρέμβασης, τις συνέργειες και τις μεταρρυθμίσεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Πρόκειται στο τέλος αυτής της διαδικασίας να παρουσιάσουν μια έκθεση με τα αποτελέσματά τους.

Οι ανοιχτές εκδηλώσεις που ανέφερα νωρίτερα, η πρώτη έχει ήδη γίνει ήταν η εναρκτήρια στις 12 Ιουλίου στο Ζάππειο, θα ακολουθήσει και

η δεύτερη αυτή που κλείνει αυτή τη διαδικασία στο Ζάππειο στις 4 Δεκεμβρίου με τίτλο «Η Ελλάδα και η πολιτική συνοχής μετά το 2027 – Περιφερειακή ανάπτυξη και ευημερία», όπου θα παρουσιαστούν τα συμπεράσματα της ομάδας εμπειρογνομόνων που ανέφερα νωρίτερα.

Τέλος θα αναρτηθεί και ένα τυποποιημένο ερωτηματολόγιο στην ιστοσελίδα του ΕΣΠΑ ώστε να δοθεί η δυνατότητα για δημόσια συμμετοχή φορέων, φυσικών προσώπων και Νομικών σε αυτή τη διαβούλευση.

Να πω ποια είναι τα επόμενα βήματα. Εντός του 2024 πρόκειται να καταρτιστεί ένα εθνικό κείμενο θέσεων το οποίο θα αποσταλεί στην Ευρωπαϊκή Ένωση προκειμένου να ληφθεί υπόψη στην έκθεση που πρόκειται να παρουσιάσει την 9^η έκθεση για τη συνοχή στη συνέχεια εντός του επόμενου εξαμήνου του 2024 δηλαδή και αναμένεται 6 με 9 Ιουνίου οπωσδήποτε θα παίξει ρόλο να έχει μια επιρροή στις εκλογές του Ευρωκοινοβουλίου.

Το 2025 αναμένουμε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να κάνει την πρότασή της για το επόμενο πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο και τους Κανονισμούς της συνοχής για μετά το 2027. Αυτά, ελπίζω να μη σας κούρασα πολύ και σας ευχαριστώ.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ: Δεν κουράσατε, απλώς έχουμε ξεφύγει εκτός προγράμματος. Θα ήθελα να σας ευχαριστήσω για τη συμμετοχή σας στη 2^η Επιτροπή Παρακολούθησης του Προγράμματος «Περιβάλλον και Κλιματική αλλαγή 2021-2027», ενδεχομένως να ξεφύγαμε και εκτός των αρχικά χρονικών ορίων που τέθηκαν, μπορεί να υπήρχαν και εντάσεις σε ορισμένα σημεία, το θέμα είναι ότι η σημερινή Επιτροπή ήταν πολύ δημιουργική και αυτά τα οποία ακούστηκαν θα βοηθήσουν στην άμεση ενεργοποίηση και άμεση υλοποίηση των δράσεων του καινούργιου Προγράμματος για να αποφύγουμε κακές πρακτικές του παρελθόντος.

Θέλω να ευχαριστήσω όλους τους συμμετέχοντες, τις Υπηρεσίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη συνεργασία την οποία έχουμε 3,5 χρόνια τώρα. Όλα τα μέλη της Επιτροπής για τη συνεισφορά τους στον Τομέα αρμοδιότητας, τις οριζόντιες Υπηρεσίες για την πολύ στενή συνεργασία την

οποία έχουμε και κυρίως τη Διαχειριστική Αρχή για την προσπάθεια που κάνει.

Κλείνοντας θα ήθελα η Επιτροπή να εξουσιοδοτήσει τη Διαχειριστική Αρχή προκειμένου να καταγράψει τα πρακτικά και για την έγκριση των πρακτικών της σημερινής συνεδρίασης.

Σας ευχαριστώ και για τη συμμετοχή σας και για την υπομονή σας. Η επόμενη Επιτροπή θα ξεκινήσει σε 20 λεπτά γιατί έχουμε και πεπερασμένο χρόνο που μπορούμε να παρευρεθούμε στην αίθουσα.

Σας ευχαριστώ όλους.

ΛΗΞΗ ΕΡΓΑΣΙΩΝ